

Úrad na ochranu osobných údajov

Materiál na rokovanie
Národnej rady
Slovenskej republiky

Číslo: 4233D2003OU

280

Správa o stave ochrany osobných údajov

Návrh na uznesenie NR SR:

Národná rada Slovenskej republiky

berie na vedomie

Správu o stave ochrany osobných údajov

Predkladá:

Pavol Husár
predseda Úradu
na ochranu osobných
údajov

Bratislava jún 2003

Správa
o stave ochrany osobných údajov
za obdobie október 2001 až apríl 2003

Úrad na ochranu osobných údajov na základe § 38 odsek 1 písmeno o) zákona č.428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov predkladá Národnej rade Slovenskej republiky správu o stave ochrany osobných údajov najmenej raz za dva roky. Predkladaná správa dokumentuje činnosť splnomocnenca na ochranu osobných údajov za obdobie od októbra 2001 do konca augusta 2002 a činnosť Úradu na ochranu osobných údajov od septembra 2002 do mája 2003.

Správa bude zverejnená na internetovej adrese úradu [www. dataprotection.gov.sk](http://www.dataprotection.gov.sk) a zároveň poskytnutá elektronickým a tlačovým médiám ako aj verejnosti.

Obsah

	Príhovor predsedu úradu	5
1.	Úvod	6
1.1.	Účel správy o stave ochrany osobných údajov	6
1.2.	Nadväznosť na predchádzajúcu správu	7
1.3.	Príprava nového zákona o ochrane osobných údajov a priebeh legislatívneho procesu	8
2.	Nová právna úprava ochrany osobných údajov v Slovenskej republike	11
2.1.	Pôsobnosť zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov	12
2.1.1.	Prevádzkovateľ	12
2.1.2.	Sprostredkovateľ	13
2.1.3.	Nielen prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sa musia riadiť zákonom	13
2.2.	Vymedzenie niektorých pojmov na účely zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov	13
2.2.1.	Osobné údaje	13
2.2.2.	Spracúvanie osobných údajov	14
2.2.3.	Likvidácia osobných údajov	15
2.2.4.	Informačný systém	15
2.2.5.	Účel spracúvania osobných údajov	15
2.2.6.	Blokovanie osobných údajov	16
2.2.7.	Biometrické osobné údaje	16
2.3.	Zásady spracúvania osobných údajov po novom	16
2.3.1.	Priamy marketing a direktmarketing	16
2.3.2.	Osobitné kategórie osobných údajov	18
2.3.3.	Identifikácia fyzickej osoby pri jej jednorazovom vstupe do priestorov prevádzkovateľa	18
2.3.4.	Monitorovanie verejne prístupných priestorov	19
2.3.5.	Diskrétnosť pri získavaní (spracúvaní) osobných údajov na verejnosti	19
2.3.6.	Kopírovanie úradných dokladov obsahujúcich osobné údaje	19
2.4.	Bezpečnosť spracúvania osobných údajov	20
2.4.1.	Bezpečnostný projekt	20
2.4.1.1.	Bezpečnostný zámer	21
2.4.1.2.	Analýza bezpečnosti informačného systému	21
2.4.1.3.	Bezpečnostné smernice	22
2.4.2.	Audit bezpečnosti informačného systému	22
2.4.3.	Poverenie zodpovednej osoby za výkon dohľadu	22
2.4.4.	Registrácia a evidencia informačných systémov	23
2.5.	Zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu osobných údajov	23
2.5.1.	Predseda úradu	24
2.5.2.	Kontrolná činnosť úradu	24
2.5.3.	Sankcie za poušenie zákona	25
2.6.	Zhrnutie	25

3.	Materiálno-technické a personálne zabezpečenie	27
4.	Dozor nad ochranou osobných údajov	31
4.1.	Činnosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov v zmysle zákona č. 52/1998 Z. z. v období od októbra 2001 do septembra 2002	31
4.1.1.	Legislatívna činnosť	31
4.1.2.	Konzultačná a prednášková činnosť	32
4.1.3.	Riešenie podnetov	32
4.1.4.	Registrácia informačných systémov obsahujúcich osobné údaje	38
4.1.4.1.	Stav registrácie informačných systémov obsahujúcich osobné údaje do 1. 9. 2002 podľa zákona č. 52/1998 Z. z.	38
4.1.4.2.	Automatizovaný registračný informačný systém ARIS II a formulár na registráciu a aktualizáciu údajov o informačnom systéme	40
4.1.4.3.	Príprava harmonizácie stavu registrácie s novým zákonom	42
4.2.	Činnosť Úradu na ochranu osobných údajov od septembra 2002 do apríla 2003	42
4.2.1.	Činnosť vo vzťahu k prevádzkovateľom	42
4.2.2.	Činnosť vo vzťahu k dotknutým osobám	45
4.2.3.	Legislatívna činnosť	46
5.	Informovanie verejnosti o stave ochrany osobných údajov	48
5.1.	Vyhodnotenie prieskumu verejnej mienky vykonaného ÚVVM	48
5.1.1.	Metodika výskumu	48
5.1.2.	Vedomosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov v informačných systémoch	50
5.1.3.	Názory občanov na zákaz zverejňovať rodné číslo	52
5.1.4.	Citlivosť osobných údajov z pohľadu možnosti ich zneužitia	54
5.1.5.	Vedomosti občanov o povinnosti oprávnenej osoby oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov	56
5.1.6.	občanov s vyžiadanim fotokópie úradného dokladu na spracúvanie	57
5.1.7.	Miera využitia práva občanmi vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov	60
5.1.8.	Názory občanov na zabezpečenie lepšej ochrany osobných údajov prostredníctvom bezpečnostného projektu	63
5.1.9.	Formy zvyšovania právneho vedomia občanov v oblasti ochrany osobných údajov	66
5.1.10.	Zhrnutie	68
5.2.	Sprístupnenie novej www stránky úradu	68
5.2.1.	Vymedzenie obsahu www stránky úradu	69
5.2.2.	Funkcie www stránky úradu	71
5.2.3.	Grafická realizácia a spôsob navigácie	72
6.	Medzinárodné aktivity úradu	73
7.	Záver	76

8.	Abecedný zoznam skratiek	79
9.	Prílohy	80

Príhovor predsedu úradu

Ochrana osobných údajov pri spracúvaní patrí do oblasti základných ľudských práv a slobôd. V Slovenskej republike sa už niekoľko rokov efektívne uplatňovala v súlade so zákonom č. 52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch. Za dozor nad ochranou osobných údajov zodpovedal splnomocnenec na ochranu osobných údajov, ktorý spolu s útvarami inšpekcie ochrany osobných údajov riešil sťažnosti občanov a dozeral na prevádzkovateľov – teda tých, ktorí osobne údaje spracúvali.

Od 1.septembra 2002 platí v Slovenskej republike nový zákon č.428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov. Tento je kvalitatívne na vyššej úrovni ako zákon predchádzajúci a jeho zmyslom je ešte precíznejšie chrániť osobné údaje pri ich spracúvaní – teda ešte lepšie chrániť práva a slobody každého, koho osobné údaje sa na našom území spracúvajú, alebo sa majú spracúvať v zahraničí. Dozor nad ochranou osobných údajov zákon zveril Úradu na ochranu osobných údajov, ktorý sa zriadil ako orgán štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou. Zo zákona vyplýva, že úrad musí plniť úlohy nezávisle, čo je základným atribútom plnenia jeho úloh.

Práva dotknutých osôb sa zvýšili novým zákonom predovšetkým v tom, že bol doplnený o právo získať odpis svojich osobných údajov od prevádzkovateľov. To znamená, že ak dotknutá osoba požiada prevádzkovateľa o odpis svojich osobných údajov, tento je povinný jej ich poskytnúť.

Prevádzkovateľom zákon ukladá aj nové povinnosti, ktoré majú zabezpečiť lepšiu ochranu osobných údajov a teda aj v čo najväčšej možnej miere eliminovať riziká zneužitia osobných údajov. Zákon umožňuje za porušenie jeho ustanovení ukladať aj pokuty, ktoré sa niekoľkonásobne zvyšujú oproti predchádzajúcemu zákonu.

Úrad na ochranu osobných údajov prechádzal v období, ktoré popisuje táto správa veľmi komplikovanými situáciami a problémami. A s poľutovaním treba dodať, že mnohé problémy pretrvávajú aj v súčasnosti. Predovšetkým je to nedostatočné personálne zabezpečenie kvalifikovanými odborníkmi na oblasť ochrany osobných údajov. Oproti poddimenzovaným personálnym kapacitám po nadobudnutí účinnosti nového zákona sa niekoľkonásobne zvýšili požiadavky na úrad zo strany prevádzkovateľov a dotknutých osôb. Úrad svojimi kapacitami nestačí vyhovieť všetkým požiadavkám, ba dokonca ani úlohy vyplývajúce priamo zo zákona nestačí v plnom rozsahu zabezpečiť.

Predseda a zamestnanci Úradu na ochranu osobných údajov sú presvedčení, že ochrana osobných údajov bude v Slovenskej republike zabezpečená na štandardnej európskej úrovni vtedy, ak bude existovať aj aktívna komunikácia medzi úradom, dotknutými osobami a prevádzkovateľmi. Aj táto správa by chcela prispieť k lepšej komunikácii.

Pavol Husár
predseda

1. Úvod

1.1. Účel správy o stave ochrany osobných údajov

Správa o stave ochrany osobných údajov v Slovenskej republike si kladie za cieľ informovať Národnú radu Slovenskej republiky, vládu Slovenskej republiky a v neposlednom rade všetkých občanov Slovenskej republiky o vývoji v tejto oblasti, úspechoch a nedostatkoch, ktoré sa prejavili v priebehu dvoch kalendárnych rokov. Správa popisuje všetky aktivity splnomocnenca na ochranu osobných údajov a útvaru inšpekcie ochrany osobných údajov do konca augusta roka 2002 a po tomto termíne aktivity Úradu na ochranu osobných údajov. Celé popisované obdobie možno charakterizovať ako komplikované a ťažké z pohľadu pracovníkov, zabezpečujúcich túto činnosť. Napriek tomu však pevne veríme, že z pohľadu občanov, alebo prevádzkovateľov spracúvajúcich osobné údaje, neboli naše vnútorné ťažkosti a problémy natoľko viditeľné, že by to ovplyvnilo výkon dozoru nad ochranou osobných údajov. Všetci zamestnanci, vykonávajúci dozor nad ochranou osobných údajov pracovali a v súčasnosti aj pracujú na hranici svojich možností. Doposiaľ sa nestalo, aby nejaká dotknutá osoba bola odmietnutá pri poskytovaní dotazov, stanovísk, podávaní podnetov na porušenie ochrany osobných údajov. To platí aj o prevádzkovateľoch a sprostredkovateľoch spracúvajúcich osobné údaje.

Správa popisuje prípravu nového zákona o ochrane osobných údajov, priebeh legislatívneho procesu. Ťažisko prác bolo na troch pracovníkoch – súčasnom predsedovi úradu, vrchnom inšpektorovi a externom legislatívcovi. Z vtedajšieho stavu pracovníkov v počte 12, teda “až” jedna štvrtina sa zaoberala touto činnosťou. Samozrejme, že pri plnení aj ďalších úloh, vyplývajúcich z vtedy platného zákona. Zmeny koncepcie v priebehu prerokúvania návrhu zákona, keď z pôvodného zámeru – pripraviť návrh novely zákona sa odporučilo vypracovať návrh nového zákona, mali za následok viacero “nočných” smien. Napokon sme dosiahli cieľ a Národná rada Slovenskej republiky veľkou väčšinou schválila nový zákon o ochrane osobných údajov.

Správa popisuje aj základné zmeny v novom zákone o ochrane osobných údajov. Experti z oblasti ochrany osobných údajov, ktorí navštívili Slovenskú republiku s cieľom posúdiť návrh nového zákona a neskôr už platný zákon, konštatovali výrazný pokrok oproti predchádzajúcemu zákonu. Dokonca niektorí sa vyjadrili o novom zákone ako o jednom z najprogresívnejších v Európe. V tomto kontexte však pripomínáme, že to je spôsobené aj tým, že Slovenská republika má v súčasnosti najmladší zákon, a ten, kto pripravuje zákon ako posledný, má výhodu v tom, že môže zakomponovať do zákona najprogresívnejšie poznatky z danej oblasti. V neposlednom rade ku kvalite prispelo aj verejné pripomienkové konanie k návrhu zákona, kde mala aj verejnosť možnosť vyjadriť svoje pripomienky. A o každej sme poctivo diskutovali a opodstatnené do návrhu zakomponovali, aj keď niekedy až na poslednú chvíľu. Tak tomu bolo aj s pripomienkami Združenia pre podporu lokálnej demokracie (ZPLD), ktoré prednieslo svoje pripomienky až v priebehu prerokúvania návrhu zákona v Národnej rade Slovenskej republiky.

Správa popisuje aj situáciu v materiálno-technickom a personálnom zabezpečení výkonu dozoru nad ochranou osobných údajov. Tu možno konštatovať, že sa nachádzame v jednej z najťažších etáp, keď sa od dozoru nad ochranou osobných údajov očakáva bezozbytkové plnenie úloh vyplývajúcich zo zákona a medzinárodných zmlúv a záväzkov na jednej strane a na strane druhej sa poskytnú iba obmedzené finančné prostriedky na zabezpečenie týchto úloh. Tu v úvode však treba pripomenúť, že iba vďaka pochopeniu a podpore Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien sa podarilo zabezpečiť toľko finančných prostriedkov pre činnosť Úradu na ochranu osobných údajov, že základné plnenie úloh je finančne pokryté. Problémom

nadalej zostávajú nedostatočné personálne kapacity, ktoré sa nedarí odstrániť. Situáciu v tomto smere sťažuje aj personálna závislosť Úradu na ochranu osobných údajov od Úradu pre štátnu službu v zmysle zákona o štátnej službe.

Správa ďalej popisuje výkon úloh štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov v zmysle zákona č.52/1998 Z.z. od októbra 2001 do konca augusta 2002 a po tomto termíne výkon úloh Úradu na ochranu osobných údajov na základe zákona č.428/2002 Z.z. V správe sú uvedené ťažiskové prípady, podnety a ich riešenia. Situáciu po 1.septembri 2002 ovplyvnila aj tá skutočnosť, že zákon v šesťmesačnom prechodnom období, keď mali prevádzkovatelia uviesť spracovanie osobných údajov do súladu s novým zákonom, neumožňoval Úradu na ochranu osobných údajov plnohodnotný výkon kontrol aj s uplatnením sankcií za preukázateľné porušenie ochrany osobných údajov. V tomto období sme sa viac zamerali na zvyšovanie právneho vedomia dotknutých osôb, prevádzkovateľov a sprostredkovateľov. Stovky poskytnutých konzultácií, lektorovanie komentárov k novému zákonu, stovky stanovísk a osvetová činnosť značne vyčerpávali kapacitu úradu.

Na uvedené nadväzuje aj v správe popisované informovanie verejnosti o celkovom stave v oblasti ochrany osobných údajov. Už opakované prieskumy verejnej mienky vykonané Ústavom pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade Slovenskej republiky, najmä však výsledky ostatného aprílového prieskumu dávajú obraz o trende právneho vedomia občanov Slovenska v tejto oblasti. Čísla preukazujúce, že znalosť občanov z ochrany osobných údajov vzrástla približne o 26 percentuálnych bodov oproti roku 1999, sú výsledkom činnosti či už splnomocnenca na ochranu osobných údajov, alebo v súčasnosti Úradu na ochranu osobných údajov. Ak dnes už pozná svoje práva na ochranu osobných údajov 46 percent občanov, tak toto číslo je veľmi uspokojujúce z pohľadu európskeho porovnania. K lepšej informovanosti verejnosti, ale predovšetkým prevádzkovateľov informačných systémov obsahujúcich osobné údaje, ktorí majú prístup k internetu, prispela aj nová www stránka Úradu na ochranu osobných údajov. Na nej možno nájsť základné informácie a priamy kontakt na úrad. Drvivá väčšina návštevníkov tejto stránky v ankete konštatovala zlepšenie obsahu informácií o ochrane osobných údajov a samozrejme aj zlepšenie grafickej úrovne našej stránky.

V poslednej kapitole Správy o stave ochrany osobných údajov sa popisujú medzinárodné aktivity úradu. Za najvýraznejší úspech v tejto oblasti považujeme prístupenie k Dodatkovému protokolu k Dohovoru RE č. 108 vládou Slovenskej republiky, odsúhlasenie Národnou radou Slovenskej republiky, ratifikáciu Prezidentom Slovenskej republiky a následným uložením ratifikačnej listiny na sekretariáte RE v takom termíne, že dodatkový protokol ešte v zmysle jeho znenia nenadobudol platnosť z dôvodov, že minimálne 5 krajín musí ratifikovať tento dodatkový protokol, aby mohol nadobudnúť platnosť. Slovenská republika je jedným z prvých štátov RE, ktorý dodatkový protokol ratifikoval, čo svedčí o zodpovednom a vážnom prístupe vrcholových orgánov štátu.

1.2. Nadväznosť na predchádzajúcu správu

Na základe paragrafu 28 písmeno m) zákona č. 52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch predkladal splnomocnenec na ochranu osobných údajov najmenej raz za rok. Ostatná správa dokumentovala činnosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov od októbra 2000 do októbra 2001. Správa bola predložená vláde Slovenskej republiky a Národnej rade Slovenskej republiky v novembri 2001. Vláda Slovenskej republiky ju zobrala na vedomie. Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a menšiny správu prerokoval v decembri 2001.

Na základe paragrafu 38 odsek 1 písmeno o) zákona č. 428 Z.z. o ochrane osobných údajov Úrad na ochranu osobných údajov predkladá Národnej rade Slovenskej republiky správu o stave ochrany osobných údajov najmenej raz za dva roky.

Predĺženie intervalu z jedného roka na dva roky vyplynulo zo zvyklosti v niektorých krajinách Európy a v neposlednom rade sme volili túto alternatívu aj z dôvodu nedostatočnej personálnej kapacity Úradu na ochranu osobných údajov. Príprava a písanie správy vyžadujú pomerne veľký časový nárok a samozrejme aj finančné náklady. Správa po prerokovaní v Národnej rade Slovenskej republiky sa vytlačí aj pre potreby verejnosti, predovšetkým pre záujemcov, ktorí nemajú možnosť prístupu k internetu. Šírenie informácií, ktoré správa obsahuje prispieva k lepšiemu informovaniu verejnosti o danej oblasti. Ostatnú správu sme vytlačili v počte 1000 výtlačkov, poskytli všetkým orgánom štátnej správy, všetkým partnerským orgánom v zahraničí a pre veľký záujem slovenskej verejnosti bola správa v tlačenej forme do polovice roka 2002 rozobraná.

Správa vo svojej štruktúre nadväzuje na štruktúru predchádzajúcej správy a zodpovedá medzinárodným štandardom používaným v krajinách, kde funguje dozorný, alebo kontrolný orgán, dohliadajúci na dodržiavanie zákona o ochrane osobných údajov. Bohatsšie partnerské úrady v Európe využívajú aj pestrú grafickú úpravu svojej správy, ktorá je však v našich finančných podmienkach zatiaľ nedosiahnuteľná. O to viac sme sa sústredili na obsahovú stránku správy tak, aby poskytovala podrobný popis našej činnosti a prehľad o stave ochrany osobných údajov na Slovensku.

1.3. Príprava nového zákona o ochrane osobných údajov a priebeh legislatívneho procesu.

Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí 10. januára 2001 prijala uznesenie k prioritným úlohám vlády Slovenskej republiky vyplývajúcim z Pravidelnej správy Európskej komisie o pripravenosti Slovenskej republiky na členstvo v Európskej únii.

V uznesení uložila splnomocnencovi na ochranu osobných údajov legislatívnu úlohu predložiť do konca júna 2001 na Úrad vlády Slovenskej republiky návrh novely zákona č.52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch (ďalej len „zákon č.52/1998 Z.z.“). Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí 17. januára 2001 schválila Plán legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky.

Návrh novely zákona č. 52/1998 Z.z. bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania a začiatkom novembra 2001 prerokovaný Legislatívnou radou vlády Slovenskej republiky. Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky odporučila zmenu koncepcie vo výkone dozoru nad ochranou osobných údajov vytvorením nového nezávislého orgánu štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou so sídlom v Bratislave s názvom Úrad na ochranu osobných údajov. Odporúčanie bolo aj reakciou na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 968 z 10. októbra 2001, ktorým vláda vyslovila súhlas pristúpením Slovenskej republiky k Dodatkovému protokolu k Dohovoru rady Európy č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov týkajúceho sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov. Podľa čl.1 ods. 3 Dodatkového protokolu k Dohovoru rady Európy č.108 je povinnosťou každého štátu, ktorý pristúpil k dohovoru, zabezpečiť, aby dozorné orgány na ochranu osobných údajov vykonávali svoje funkcie úplne nezávisle. Z dôvodu rozsiahlosti návrhu novely zákona a zmeny koncepcie výkonu dozoru Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky odporučila splnomocnencovi na ochranu osobných údajov prepracovať návrh novely zákona č. 52/1998 Z.z. do formy návrhu nového zákona o ochrane osobných údajov a predložiť ho legislatívnej rade vlády Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie.

Vláda Slovenskej republiky schválila návrh nového zákona o ochrane osobných údajov 20. februára 2002. Národná rada Slovenskej republiky schválila na svojom zasadnutí 3. júla 2002 návrh nového zákona súčinnosťou od 1. septembra 2002.

Relevantné dokumenty, z ktorých návrh nového zákona vychádza:

V primárnom práve Európskych spoločenstiev je legislatíva o ochrane osobných údajov upravená v čl. 6 ods. 2 Zmluvy o EÚ v jej amsterdamskom znení (pozn. Únia rešpektuje základné ľudské práva, ako ich zaručuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný 4. novembra 1950 v Ríme a ktoré vyplývajú z ústavných tradícií členských štátov ako základných princípov práva spoločenstva). Dohovor rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor RE o ochrane ĽP a ZS“) v čl. 8 upravuje právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

V sekundárnom práve ES ochranu osobných údajov upravujú:

- Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 95/46/EC z 24. októbra 1995 o ochrane jednotlivcov pri spracovávaní osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov (ďalej len „Smernica 95/46 EC“)
- Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2002/58/EC z 12. júla 2002 týkajúca sa spracovávanía osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách)
- Dohovor Rady Európy č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov zo dňa 28. januára 1981 s dodatkami k tomuto dohovoru z 15. júna 1999 a s dodatkovým protokolom z 23. mája 2001 (ďalej len „Dohovor RE 108“), (Pozn./Dohovor RE 108 s výnimkou Dodatkového protokolu k Dohovoru nadobudol platnosť pre Slovenskú republiku 1. januára 2001 – oznámenie MZV SR č. 49/2001 Z.z.) S Dodatkovým protokolom k Dohovoru vyslovila súhlas NR SR na svojom zasadnutí 16. mája 2002 a prezident republiky ho ratifikoval 24. júla 2002).
- Dohovor RE o ochrane ĽP a ZS.

Okrem týchto základných dokumentov bolo prijatých orgánmi RE a Komisiou ES pre oblasť ochrany osobných údajov niekoľko odporúčaní, rezolúcií a rozhodnutí, ktoré aplikujú a precizujú atribúty ochrany osobných údajov v jednotlivých oblastiach:

- Odporúčanie RE č. (81)1 na reguláciu automatizovaných zdravotných databáz prijaté Výborom ministrov 23. januára 1981
- Odporúčanie RE č. (83)10 na ochranu osobných údajov na účely vedeckého výskumu a štatistiky prijaté Výborom ministrov 23. septembra 1983
- Odporúčanie RE č. (85)20 o ochrane osobných údajov na účely priameho marketingu prijaté Výborom ministrov 25. októbra 1985
- Odporúčanie RE č. (86)1 o ochrane osobných údajov na účely sociálneho zabezpečenia prijaté Výborom ministrov 23. januára 1986
- Odporúčanie RE (87)15 o použití osobných údajov v oblasti polície prijaté Výborom ministrov 17. septembra 1987
- Odporúčanie RE č. (89)2 o ochrane osobných údajov používaných na zamestnanecké účely prijaté Výborom ministrov 18. januára 1989

- Odporúčanie RE č. (90)19 o ochrane osobných údajov používaných pri platbách a iných operáciách prijaté Výborom ministrov 13. septembra 1990
- Odporúčanie RE č. (91)10 poskytovaní osobných údajov, ktoré spracúvajú štátne orgány, tretím osobám prijaté Výborom ministrov 9. septembra 1991
- Odporúčanie RE č. (92)1 o použití analýzy DNA v rámci systému trestnej justície prijaté Výborom ministrov 10. februára 1992
- Odporúčanie RE č. (95)4 o ochrane osobných údajov v oblasti telekomunikačných služieb prijaté Výborom ministrov 7. februára 1995
- Odporúčanie RE č. (97)5 o ochrane zdravotných údajov v oblasti prijaté Výborom ministrov 13. februára 1997
- Odporúčanie RE (97)18 o ochrane osobných údajov zhromažďovaných a spracovaných na štatistické účely prijaté Výborom ministrov 30. septembra 1997
- Odporúčanie RE č. (99)5 o ochrane súkromia na Internete prijaté Výborom ministrov 23. februára 1999
- Rezolúcia č. (73)22 o ochrane jednotlivca voči elektronickým databankám v súkromnom sektore
- Rezolúcia č. (74)29 o ochrane jednotlivca voči elektronickým databázam vo verejnom sektore
- Rozhodnutie Komisie ES 2002/16/EC o štandardných zmluvných podmienkach na prenos osobných údajov sprostredkovateľom v tretích krajinách pod Smernicou 95/46/EC z 27. 12. 2001.

Problematika ochrany osobných údajov patrí medzi priority odporúčané v Príprave asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu EÚ (pozn.: Biela kniha, sekcia 14 – ochrana osobných údajov). Z hľadiska Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*, zákon patrí medzi priority aproximácie práva v rámci kapitoly č. 3 – Slobodné poskytovanie služieb a kapitoly č. 24 – Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra. V negociačnej pozícii ku kapitolám č. 3 a 24 prevzala Slovenská republika záväzok akceptácie *acquis* a pripravenosti na jeho implementáciu v plnom rozsahu k dátumu vstupu Slovenskej republiky do EÚ 1. máju 2004.

Zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov je kompatibilný s právnymi normami EÚ a jednoznačne prináša vyšší štandard právnej istoty občanom Slovenskej republiky v oblasti ochrany ich osobných údajov.

Je zrejme, že nové informačné technológie a ďalšie poznatky v jednotlivých oblastiach ochrany osobných údajov prinesú zmeny a rozšírenia smerníc EÚ, odporúčaní RE a tieto sa následne musia preniesť do národnej legislatívy. Príkladom je aj Smernica EP a Rady 2002/58/EC o súkromí a elektronických komunikáciách, ktorá bola schválená 12. 7. 2002, teda len 9 dní po schválení zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov. Aj uvedená smernica bude vyžadovať zmeny a doplnenia národnej legislatívy v oblasti ochrany osobných údajov.

2. Nová právna úprava ochrany osobných údajov v Slovenskej republike

Od 1. septembra 2002 platí v Slovenskej republike nový zákon o ochrane osobných údajov, ktorý v Zbierke zákonov vyšiel pod číslom 428/2002 Z. z. a nahradil tak dovtedy platný zákon č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

Základným cieľom nového zákona bolo dosiahnutie úplného súladu so Smernicou Európskeho Parlamentu a Rady 95/46/EC o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe údajov a Dohovorom Rady Európy č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov. Štáty, ktoré sa usilujú o vstup do EÚ, aproximujú svoje národné zákony o ochrane osobných údajov v súlade s princípmi zakotvenými v smernici. Uvedený dohovor je pre Slovenskú republiku záväzný od 1. januára 2001 (Oznámenie MZV SR č. 49/2001 Z. z.). Dodatkový protokol k Dohovoru č. 108 z 23. mája 2001, ktorý je jeho neoddeliteľnou súčasťou, týkajúci sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov, prezident Slovenskej republiky ratifikoval 24. júla 2002. Podľa čl. 1 ods. 3 Dodatkového protokolu k Dohovoru č. 108 je povinnosťou každého štátu, ktorý pristúpil k Dohovoru, zabezpečiť, aby dozorné orgány na ochranu osobných údajov vykonávali svoje funkcie úplne nezávisle. Vláda Slovenskej republiky a následne NR SR schválila koncepciu vzniku nového samostatného a nezávislého štátneho orgánu s celoslovenskou pôsobnosťou so sídlom v Bratislave – Úradu na ochranu osobných údajov. Týmto krokom Slovenská republika otvorene deklarovala záujem dosiahnuť úplnú kompatibilitu s právom EÚ platným pre oblasť ochrany osobných údajov v týchto krajinách.

Druhým dôvodom prijatia nového zákona bolo zohľadniť pripomienky expertnej misie Európskej komisie, ktorá viackrát posudzovala stav ochrany osobných údajov v Slovenskej republike. Komisia hodnotila aj úroveň návrhu nového zákona, s ktorým vyslovila spokojnosť.

Tretím dôvodom bolo zapracovanie skúseností z trojročného pôsobenia zákona č. 52/1998 Z. z. v praxi, ktoré poukázalo na viaceré nepresnosti v jeho znení a v neposlednom rade sa položil dôraz na posilnenie práv dotknutých osôb a najmä zvýšenie ochrany a bezpečnosti pri spracúvaní ich osobných údajov.

Nový zákon o ochrane osobných údajov preto rieši aj na nové oblasti spracúvania osobných údajov, ktoré neboli doteraz v našom právnom poriadku upravené.

Ústavný rámec ochrany osobných údajov

Právo na ochranu osobných údajov je upravené v čl. 19 ods. 3 Ústavy SR. Podľa neho „Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe“. V tomto kontexte spomínané základné právo tvorí súčasť práva na rešpektovanie súkromného života, ako ho upravuje čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého „každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života“. Uvedené potvrdzuje aj výklad a praktická aplikácia týchto práv v medzinárodných zmluvách o ochrane základných ľudských práv a slobôd, s ktorými vyslovila súhlas NR SR a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Slovenská republika je od 1. januára 1993 viazaná Dohovorom RE o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb. v znení Oznámenia MZV SR č. 102/1999 Z. z.). Cit. Dohovor v čl. 8 ods. 1 ustanovuje, že „Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie“. Komisia pre ľudské práva i Súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre už viackrát potvrdili, že súčasťou práva na rešpektovanie súkromného života je i ochrana osobných údajov (data protection). Okrem Dohovoru RE o ochrane ľudských

práv a základných slobôd a Dohovoru RE 108 právnu ochranu osobných údajov v Slovenskej republike garantuje aj ďalšia medzinárodná zmluva. Ide o Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD.

Konanie, ktoré má vecnú, logickú a priamu súvislosť s ochranou osobných údajov pri dopravovaní správ a iných písomností a s listovým tajomstvom (patrí sem aj dopravovanie správ telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením) upravuje čl. 22 ods. 1 Ústavy SR.

Zákonný rámec ochrany osobných údajov

Hlavnou tézou zákona č. 428/2002 Z. z. je ochrana osobných údajov výlučne fyzických osôb (nepodnikateľov).

Zákon ustanovuje zásady spracúvania osobných údajov, zodpovednosť za bezpečnosť ich spracúvania, podmienky cezhraničného toku osobných údajov, registráciu a evidenciu informačných systémov a práva dotknutých osôb. Zriaďuje sa Úrad na ochranu osobných údajov, ako orgán štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorý vykonáva dozor nad ochranou osobných údajov v rozsahu a spôsobom ustanoveným týmto zákonom s možnosťou ukladať sankcie za jeho porušenie.

2.1.Pôsobnosť zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov

2.1.1. Prevádzkovateľ

Zákon sa vzťahuje na každú právnickú a fyzickú osobu, ktorá spracúva osobné údaje alebo určuje účel a prostriedky spracúvania. Nie je rozhodujúce, či ide o fyzickú osobu, orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy alebo iný orgán verejnej moci, podnikateľa, nadáciu, odborovú organizáciu, politickú stranu alebo hnutie, štátom uznanú cirkev alebo náboženskú spoločnosť, verejnoprávnu inštitúciu, občianske združenie alebo inú právnickú osobu. Tieto právnické a fyzické osoby, ktoré spĺňajú aspoň jednu z vymenovaných podmienok, sú považované za prevádzkovateľa, resp. sprostredkovateľa. Prevádzkovateľom je teda každá právnická alebo fyzická osoba, ktorá pred začiatkom spracúvania osobných údajov určí účel a prostriedky ich spracúvania. Z uvedeného je zrejmé, že prevádzkovateľom môže byť aj taká právnická alebo fyzická osoba, ktorá osobné údaje sama nespracúva, ale pred začiatkom spracúvania len určila účel a prostriedky ich spracúvania a ich samotným spracúvaním v plnom rozsahu poverila alebo zmluvne zaviazala sprostredkovateľa. Najčastejšie však pôjde o kumuláciu činností, keď prevádzkovateľ, ktorý určil účel a prostriedky spracúvania, osobné údaje bude sám aj spracúvať. Ak je účel spracúvania ustanovený osobitným zákonom (napr. § 1 zákona NR SR č. 212/1995 Z. z. o koncesionárskych poplatkoch), potom prevádzkovateľom je ten, koho ustanoví zákon (§ 4 zákona NR SR č. 212/1995 Z. z. o koncesionárskych poplatkoch v znení zákona č. 188/1999 Z. z.) a tými sú Slovenský rozhlas a Slovenská televízia. Inou situáciou je, ak v osobitnom zákone je ustanovený účel spracúvania osobných údajov (napr. § 1 Zákonníka práce), a zároveň sú ustanovené podmienky, ktoré musí ten, kto má byť prevádzkovateľom, spĺňať (§ 7 ods. 1 Zákonníka práce); pritom osobitný zákon výslovne neurčuje konkrétnu právnickú osobu, ktorá má byť prevádzkovateľom ale okruh právnických osôb, ktoré sa stávajú prevádzkovateľmi informačných systémov obsahujúcich osobné údaje, ak splnia zákonom ustanovené podmienky, zamestnajú aspoň jednu osobu v pracovnoprávnom vzťahu alebo v obdobnom pracovnom vzťahu.

2.1.2. Sprostredkovateľ

Osobné údaje môže spracúvať aj sprostredkovateľ. Právnickú alebo fyzickú osobu možno považovať za sprostredkovateľa len vtedy, ak spracúvanie osobných údajov vykonáva v mene prevádzkovateľa, a nie vo vlastnom mene. Sprostredkovateľom nie je ten, kto nedisponuje písomným poverením prevádzkovateľa na spracúvanie osobných údajov alebo takúto činnosť medzi ním a prevádzkovateľom neupravuje písomná zmluva (§ 5 ods. 2 zákona).

2.1.3. Nielen prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sa musia riadiť zákonom

Zákon sa vzťahuje aj na fyzické osoby, ktoré poskytujú osobné údaje na spracúvanie, pričom ich na účely tohto zákona nemožno označiť za prevádzkovateľa, sprostredkovateľa ani za oprávnené osoby. Sem možno zaradiť dotknuté osoby, ktoré poskytujú svoje osobné údaje do informačného systému na základe osobitného zákona alebo dobrovoľne, zákonných zástupcov dotknutých osôb alebo ich blízkych osôb. Patria sem aj iné fyzické osoby, ktorým dotknutá osoba zverila svoje osobné údaje a tie ich poskytujú do informačného systému na základe jej písomného súhlasu, príp. aj ďalšie fyzické osoby, ktoré poskytujú osobné údaje o dotknutej osobe na spracúvanie bez jej súhlasu na základe osobitného zákona (napr. orgánom činným v trestnom konaní pri plnení ich úloh).

2.2. Vymedzenie niektorých pojmov na účely zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov.

Zákon oveľa presnejšie a jednoznačnejšie vymedzuje jednotlivé pojmy, s ktorými sa v zákone narába, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Obsah týchto pojmov je v úplnom súlade s ich vymedzením v právnych predpisoch iných európskych krajín a v medzinárodných dokumentoch platných pre oblasť ochrany osobných údajov.

2.2.1. Osobné údaje

„Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.“

Nie každý údaj, ktorý sa na prvý pohľad javí ako osobný údaj, musí aj byť za osobný údaj považovaný. Napríklad samotné rodné číslo bez ďalších doplňujúcich údajov nemožno považovať za osobný údaj, ak k nemu nepriradíme aspoň jeden ďalší taký údaj, na základe ktorého bude osoba určiteľná, napr. priezvisko. Ak by išlo o dostatočne malý geografický priestor, povedzme obec do 500 obyvateľov, nie je vylúčené, že osoba, ktorej patrí dané priezvisko a rodné číslo, bude na základe týchto dvoch, resp. štyroch údajov (z rodného čísla je zrejme aj dátum narodenia a pohlavie) určiteľná alebo dokonca presne určená. Znamená to, že ak v určitej konkrétnej situácii možno súbor takýchto štyroch údajov považovať za osobné údaje, v inom prípade by mohlo ísť len o súbor údajov, pretože na základe nich by nebolo možné osobu ani nepriamo určiť (napr. v meste s niekoľko desiatimi tisíc obyvateľmi). Z uvedeného je zrejme, že odpoveď na otázku, či možno daný súbor údajov považovať za osobné údaje, sa dá vysloviť len po preskúmaní všetkých okolností súvisiacich s predmetnou vecou, keď najdôležitejšími atribútmi sú zoznam spracúvaných osobných údajov a geografický priestor, resp. societa, v rámci ktorej sa daná vec posudzuje.

Výnimočne teda pôjde o jeden údaj, ktorý bude postačovať na to, aby osoba bola určiteľná alebo určená, napr. prostredníctvom jej fotografie. Spravidla však pôjde o súbor viacerých osobných údajov.

2.2.2. Spracúvanie osobných údajov

Pod spracúvaním osobných údajov treba rozumieť vykonávanie akýchkoľvek operácií s osobnými údajmi. Nie je rozhodujúce, či ide o potrebnú alebo nepotrebnú operáciu, dôležité je, že k takejto operácii dochádza. Primárnym aktom spracúvania je získavanie osobných údajov, pri ktorom sa osobné údaje dostávajú do informačného systému. O procese získavania hovoríme aj vtedy, ak k nemu zdanlivo dochádza mimo informačného systému, napr. poisťovací agent získava osobné údaje pri spisovaní predbežnej poisťnej zmluvy u klienta, pričom získané osobné údaje budú ďalej spracúvané aj automatizovaným spôsobom prostredníctvom výpočtovej techniky. Papierové médium, ktorým je v tomto prípade formulár zmluvy, je súčasťou neautomatizovanej zložky informačného systému poisťovne. Nie je preto rozhodujúce, či k spracúvaniu dochádza prostredníctvom informačných technológií alebo manuálne spracúvaním v kartotékach, spisoch alebo iných registroch. V tomto ustanovení sú spracovateľské operácie vymenované príkladom. Zhromažďovaním sa rozumie kumulovanie osobných údajov vo väčšom množstve na jednom mieste, uchovávaním osobných údajov ich spracúvanie počas lehoty uloženia, premiestňovaním sa rozumie zmena momentálneho umiestnenia osobných údajov v rámci informačného systému prevádzkovateľa, prípadne ich premiestňovanie medzi informačným systémom prevádzkovateľa a sprostredkovateľa a prenosom osobných údajov sa spravidla rozumie ich cezhraničný tok mimo územia Slovenskej republiky alebo ich tok do Slovenskej republiky z cudziny.

Samostatne sú vymedzené spracovateľské operácie „poskytovanie, sprístupňovanie a zverejňovanie“, pri ktorých prichádza k spracúvaniu osobných údajov mimo informačného systému. Ide o značne citlivé operácie s osobnými údajmi, nakoľko sa k osobným údajom dostávajú ďalšie osoby.

Poskytovaním osobných údajov sa rozumie ich odovzdávanie z informačného systému na spracúvanie inému prevádzkovateľovi. Ak si medzi sebou navzájom vymieňajú alebo inak manipulujú s osobnými údajmi prevádzkovateľ a sprostredkovateľ, ktorého prevádzkovateľ poveril alebo zmluvne zaviazal spracúvaním osobných údajov, nejde o poskytovanie osobných údajov v zmysle tohto ustanovenia. Rovnako sa poskytovaním osobných údajov nerozumie ich manipulácia v rámci informačného systému vlastného prevádzkovateľa, keď osobné údaje v ňom si medzi sebou napr. premiestňujú oprávnené osoby, alebo ak sú osobné údaje o dotknutej osobe poskytované samotnej dotknutej osobe.

Sprístupňovaním osobných údajov je spravidla ich verbálne oznámenie alebo umožnenie prístupu k nim napr. nahliadnutím do písomností inej právnickej alebo fyzickej osobe napr. jednorazovo alebo náhodne, ktorá mieni sprístupnené osobné údaje využiť výlučne pre osobnú (domácu) potrebu bez zámeru ďalej ich spracúvať v informačnom systéme. Môže ísť napr. o sprístupnenie osobných údajov školou (učiteľom) o prospechu a správaní žiaka jeho rodičom. Tieto osoby (rodičia) sú užívateľmi sprístupnených osobných údajov.

Zverejňovanie v oblasti osobných údajov je najcitlivejšou operáciou, ktorá v prípade neoprávneného použitia môže mať pre dotknutú osobu ďalekosiahle následky. Zo strany prevádzkovateľov, sprostredkovateľov, ale aj dotknutých osôb boli v minulosti tendencie zamieňať resp. stotožňovať pojmy sprístupnenie a zverejnenie. Taxatívne vymedzenie pojmu „zverejňovanie“ v novom zákone o ochrane osobných údajov tento nedostatok eliminuje a úpravu inštitútu zverejnenia spriehľadňuje. Pod slovným spojením „verejne prístupná počítačová sieť“ treba rozumieť akúkoľvek sústavu navzájom prepojených počítačových sietí,

ak má široká verejnosť do nich prístup, a nielen celosvetovú počítačovú sieť „Internet“. Zovšeobecnený pojem pre tento druh elektronického sieťového spojenia bol použitý z dôvodu veľmi rýchleho rozvoja informačných technológií a možného nástupu technológií nových.

2.2.3. Likvidácia osobných údajov

Likvidácia je jeden zo spôsobov spracúvania osobných údajov, ktorým sa končí proces ich spracovania v informačnom systéme. Samotný proces likvidácie môže mať charakter úkonu, ktorý prevádzkovateľ vykoná v rámci informačného systému, napr. ak ide o likvidáciu osobných údajov spracúvaných automatizovane prostredníctvom výpočtovej techniky alebo ide o úkon vykonávaný mimo informačného systému, najmä ak ide o fyzické zničenie hmotných nosičov, na ktorých sa nachádzajú osobné údaje, napr. likvidáciou dokumentov v skartačnom stroji alebo v spaľovni. Likvidáciou sa rozumie aj vymazanie alebo prekrytie osobných údajov v elektronickej podobe prázdnyimi znakmi alebo iným textom tak, aby v žiadnom prípade nemohlo prísť k neskoršej rekonštrukcii (obnove) predmetných osobných údajov. Za likvidáciu osobných údajov možno považovať aj prekrytie (zачиernenie) textu na papierovom nosiči tak, aby nebolo možné ani zámerným zisťovaním pôvodného textu (napr. čítaním proti svetlu) odhaliť jeho obsah. V žiadnom prípade za likvidáciu nemožno považovať formálne prečiarknutie osobného údaja s tým, že osobný údaj je aj naďalej čitateľný alebo taký spôsob vymazania údaja, keď po jeho aplikácii možno určitým spôsobom (chemickým, technickým a pod.) osobné údaje opätovne obnoviť.

2.2.4. Informačný systém

Podľa čl. 2 písm. c) Smernice 95/46/EC sa „informačným systémom“ rozumie ľubovoľná sústava s osobnými údajmi spracúvaná podľa osobitných organizačných podmienok a prístupná na základe osobitných kritérií. Informačným systémom na účely zákona č. 428/2002 Z. z. je akýkoľvek súbor, sústava alebo databáza, ktorá obsahuje osobné údaje, spracúvanie osobných údajov sa vykonáva so zámerom dosiahnuť určitý usporiadaný súbor, sústavu alebo databázu, pričom však nemusí obsahovať výlučne len osobné údaje, keď spracúvanie sa vykonáva podľa osobitných organizačných podmienok. Pritom nie je rozhodujúce, či je informačný systém centralizovaný, decentralizovaný alebo distribuovaný alebo je rozdelený podľa funkčného alebo geografického hľadiska alebo či je usporiadaný v rámci jednotlivých zložiek súboru (sústavy, databázy) alebo v rámci samotného súboru (sústavy, databázy) ako celku. V jednom a tom istom informačnom systéme môžu byť zároveň využívané na spracúvanie osobných údajov automatizované aj neautomatizované prostriedky spracúvania.

2.2.5. Účel spracúvania osobných údajov

Osobitné postavenie v rámci zákona má inštitút „účel spracúvania osobných údajov“. Jeho obsah treba vzťahovať k informačnému systému a samotnú kvalitu ponímať v dvoch rovinách. Účel spracúvania môže byť ustanovený priamo zákonom, alebo ak tomu tak nie je, potom za jeho vymedzenie zodpovedá prevádzkovateľ. Vymedzenie alebo ustanovenie účelu spracúvania deklaruje zámer spracúvania osobných údajov a odhaľuje činnosť, ku ktorej sa ich spracúvanie viaže. Účel spracúvania úzko súvisí s rozsahom a obsahom osobných údajov, ktoré je prevádzkovateľ informačného systému oprávnený spracúvať. Zle vymedzený alebo zákonom ustanovený účel spracúvania môže neskôr prevádzkovateľovi spôsobiť sťaženie alebo úplné znemožnenie výkonu predpokladaných spracovateľských operácií, pretože na dané úkony nebude disponovať potrebným rozsahom osobných údajov,

napr. na vykonávanie analýz, rozborov, porovnávacích štúdií a pod., a to z dôvodu, že počas celého spracúvania osobných údajov možno spracúvať len také osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania.

2.2.6. Blokovanie osobných údajov

Blokovaním osobných údajov sa rozumie uvedenie osobných údajov do takého stavu, v ktorom sú neprístupné a je zabránené akejkoľvek manipulácii s nimi. Blokovanie osobných údajov je nová forma opatrenia, ktorá má umožniť Úradu na ochranu osobných údajov pružne reagovať na vzniknutú situáciu v prípade potreby zastavením činnosti, ktorá, ak by zo strany prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa ďalej pretrvávala, mohlo by prísť k nenapraviteľným škodám v oblasti ochrany osobných údajov dotknutých osôb, napríklad neoprávneným zverejnením ich osobných údajov. Výzva povinného na bezodkladné ukončenie rizikovej činnosti dáva úradu možnosť okamžitého zásahu. O vykonaní blokovania osobných údajov alebo dočasnom skončení určenej činnosti, je dotýčny povinný v stanovenej lehote informovať úrad.

2.2.7. Biometrické osobné údaje

Úplne novým samostatným súborom osobných údajov definovaným v zákone č. 428/2002 Z. z. sú biometrické údaje. Pod vymedzenie „biometrický údaj“ boli zaradené také osobné údaje, na základe ktorých je dotknutá osoba jednoznačne a nezameniteľne určená v rámci nekonečného radu v istom súbore, sústave alebo databáze. Okrem odtlačkov prstov a dlaní, analýzy a profilu deoxyribonukleovej kyseliny možno medzi ne zaradiť, napr. aj charakteristiku očnej dúhovky. Biometrické osobné údaje nepatria na účely zákona č.428/2002 Z. z. medzi zdravotné údaje.

2.3. Zásady spracúvania osobných údajov po novom

Do zákona č. 428/2002 Z. z. bolo zapracovaných viacero nových ustanovení upravujúcich zásady spracúvania osobných údajov. Nad'alej však platí základná téza, podľa ktorej možno osobné údaje spracúvať buď na základe súhlasu dotknutej osoby (jej zákonného zástupcu alebo blízkej osoby), alebo bez jej súhlasu na základe osobitného zákona. V takom prípade musí osobitný zákon ustanovovať zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania, podmienky ich získavania a okruh dotknutých osôb. Bez súhlasu dotknutej osoby možno spracúvať osobné údaje aj na účely tvorby vedeckých, umeleckých alebo literárnych diel, pre potreby informovania verejnosti masovokomunikačnými prostriedkami, ako aj na historické a vedecké účely, ak spracúvanie vykonáva prevádzkovateľ, ktorému to vyplýva z predmetu jeho činnosti. V prípade zverejňovania osobných údajov je nevyhnutné dbať na ochranu osobnosti a súkromia dotknutej osoby a ich zverejnenie nesmie byť v rozpore s jej oprávnenými záujmami.

2.3.1. Priamy marketing a direktmarketing

Nový zákon významným spôsobom zasiahol aj do oblasti priameho marketingu a direktmarketingu, ktorý sa bez spracúvania osobných údajov v rámci svojich obchodných aktivít nezaobíde, pričom príslušné ustanovenia zákona sú zosúladené s Odporúčaním Rady Európy č. R (85) 20 o ochrane osobných údajov používaných na účely priameho marketingu.

Vychádzajúc z vymedzenia osobného údajá podľa § 3 zákona č. 428/2002 Z. z. je nepochybné, že súbor obsahujúci meno, priezvisko, adresu a prípadne aj titul dotknutej osoby je súborom údajov, ktoré treba považovať za osobné údaje dotknutej osoby. Zákon č. 52/1998 Z. z. spracúvanie uvedenej „štvoříčky“ osobitne neupravoval. Nový zákon o ochrane osobných údajov aplikuje na získavanie spomínanej „štvoříčky“ zvláštny režim, ak je spracúvaná samostatne bez priradenia ďalších osobných údajov dotknutej osoby. Inými slovami povedané, zákon nezakazuje ani nesankcionuje vo svojich ustanoveniach konanie prevádzkovateľa smerujúce k získaniu „štvoříčky“ bez súhlasu dotknutej osoby. Naproti tomu ustanovuje presné pravidlá, ktoré musí prevádzkovateľ splniť, keď „štvoříčku“ prvýkrát použije v poštovom styku s dotknutou osobou. Pri prvom kontakte je prevádzkovateľ povinný poskytnúť dotknutej osobe informácie podľa § 10 ods. 1. Zároveň ju musí vhodným spôsobom oboznámiť s právom písomne namietať proti jej poskytovaniu iným prevádzkovateľom na účely priameho marketingu a využívaniu v poštovom styku (§ 10 ods. 8 zákona). V prípade spracúvania predmetnej „štvoříčky“ na účely priameho marketingu sa výnimočne neuplatňuje súhlas dotknutej osoby, ale jej právo namietať proti jej využívaniu v poštovom styku (§ 20 ods. 3 písm. b) zákona) a proti jej poskytovaniu (§ 20 ods. 3 písm. c) zákona). Ak dotknutá osoba právo námietky neuplatní, má sa za to, že s ich spracúvaním súhlasí. Ustanovenie § 7 ods. 4 písm. d) totiž umožňuje prevádzkovateľom, ktorých predmetom činnosti je priamy marketing, poskytovať „štvoříčku“ osobných údajov iným právnickým a fyzickým osobám bez súhlasu dotknutých osôb dovtedy, pokiaľ dotknutá osoba proti tomu nevznesie námietku. Pritom musia byť bezpodmienečne splnené dve podmienky. Uvedené osobné údaje môžu byť poskytnuté len prevádzkovateľovi, ktorý má rovnaký predmet činnosti (priamy marketing), a ten ich môže použiť výhradne na účely priameho marketingu. Ak dotknutá osoba uplatní námietku podľa § 20 ods. 3 písm. b) zákona, prevádzkovateľ je povinný bezodkladne ukončiť využívanie „štvoříčky“ v poštovom styku (§ 13 ods. 5 zákona). V prípade, že dotknutá osoba uplatní námietku podľa § 20 ods. 3 písm. c) zákona, potom je prevádzkovateľ povinný postupovať podľa § 13 ods. 6 zákona, čo znamená bezodkladne písomne oznámiť každému, komu „štvoříčku“ poskytol, že dotknutá osoba vznesla námietku proti jej ďalšiemu poskytovaniu. To pre prevádzkovateľa a každého komu „štvoříčku“ poskytol znamená bezodkladne ukončiť ďalšie jej poskytovanie. Zároveň po prijatí námietky dotknutej osoby je povinný dotknutú osobu najneskôr do 30 dní písomne informovať o prijatých opatreniach.

Firmám zaoberajúcim sa priamym marketingom veľmi často nepostačujú len osobné údaje v rozsahu „štvoříčky“, ale k týmto údajom spravidla priradujú ďalšie osobné údaje dotknutej osoby, napr. dátum narodenia, záľuby a pod. Na spracúvanie takéhoto súboru osobných údajov už neplatí zmienený osobitný režim, ale sa uplatňujú štandardné zásady spracúvania osobných údajov podľa tohto zákona. V prípade, že direktmarketingová firma mieni poskytovať osobné údaje o dotknutej osobe inej firme s rovnakým predmetom činnosti, potom bez súhlasu dotknutej osoby tak môže urobiť len v rozsahu „štvoříčky“ bez ohľadu na to, či popri týchto osobných údajoch spracúva v informačnom systéme aj ďalšie osobné údaje dotknutej osoby. Ak by firma chcela okrem „štvoříčky“ poskytnúť inej direktmarketingovej firme aj ďalšie osobné údaje dotknutej osoby, potom musí rešpektovať ustanovenie § 7 ods. 6 zákona a osobné údaje poskytnúť len s písomným súhlasom dotknutej osoby. Aj tu platí, že dotknutá osoba má právo na základe bezplatnej písomnej žiadosti namietať voči spracúvaniu jej osobných údajov (iných ako „štvoříčky“) a žiadať ich likvidáciu (§ 20 ods. 1 písm. e) a ods. 3 písm. a) zákona). Takejto žiadosti je prevádzkovateľ povinný vyhovieť v súlade s § 13 ods. 2 písm. b) zákona a osobné údaje zlikvidovať. Meno, priezvisko, adresu a titul dotknutej osoby nesmie ďalej využívať v poštovom styku čo znamená, že dotknutú osobu v ďalšom období už nemá právo osloviť adresnou ponukou. Ak ale dotknutá osoba bude v ďalšom období reagovať, napr. na neadresnú ponuku,

jej „štvtorička“ sa opäť dostane do aktívnej databázy tejto direktmarketingovej firmy a postup uplatnenia námietky, ak si nebude želať byť ďalej oslovovaná, musí zopakovať.

2.3.2. Osobitné kategórie osobných údajov

Zákon rozlišuje dve kvality osobných údajov. Spomedzi všetkých vyníma tie osobné údaje, ktoré sú potom označované ako osobné údaje patriace do osobitných kategórií osobných údajov. V praxi sú často označované ako citlivé alebo zvlášť citlivé osobné údaje. Osobitné kategórie osobných údajov odhaľujúce rasový alebo etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru alebo svetonázor, členstvo v politických stranách, hnutiach alebo v odborových organizáciách a údaje týkajúce sa zdravia, pohlavného života, odsúdenia a trestu boli v zákone č. 428/2002 Z. z. doplnené o rodné číslo, osobné údaje týkajúce sa psychickej pracovnej spôsobilosti a biometrické údaje.

Čl. 8 Smernice 95/46/EC zaraďuje medzi osobitné kategórie osobných údajov aj všeobecne použiteľný identifikátor, rodné číslo, ktorý doteraz v našom právnom poriadku takto vymedzený nebol. Obsah odseku 7 cit. článku smernice upresňuje, že štáty majú právo stanoviť podmienky, za akých je možné všeobecne použiteľné identifikátory spracúvať.

Na rodné číslo sa pri jeho spracúvaní a používaní kladú prísnejšie kritériá, keď sa všeobecne použiteľný identifikátor zakazuje generálne zverejňovať a spracúvať ho možno len vtedy, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Ďalšou podmienkou, veľmi dôležitou, z pohľadu ochrany práv dotknutých osôb je, že sa zakazuje spracúvanie aj iných identifikátorov, ktoré by v sebe skrývali akékoľvek charakteristiky osôb, napr. že ide o Róma, černocho, príslušníka hnutia alebo strany, vek dotknutej osoby a pod. Pod pojmom „Ak je to nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania“ treba rozumieť základnú podmienku ustanovenú v § 6 ods. 3 zákona, keď rodné číslo možno spracúvať len vtedy, ak bez jeho použitia by mohlo prísť k porušeniu práv a slobôd dotknutých osôb alebo k vážnym chybám pri spracúvaní, alebo by bolo znemožnené samotné spracúvanie.

Úplne novým pojmom v zákone o ochrane osobných údajov je „psychická pracovná spôsobilosť“. Za osobné údaje charakterizujúce psychickú pracovnú spôsobilosť sa považujú všetky zistenia a charakteristiky odhaľujúce rozumové schopnosti a zručnosti, profil osobnosti a profil tvorivosti, správanie, návyky, zvyky a zlozvyky fyzickej osoby a to najmä prostredníctvom osobnostných testov. Psychická pracovná spôsobilosť charakterizuje dispozície (možnosti) jedinca zastávať určitú pracovnú pozíciu. Základnou podmienkou je, že spracúvanie osobných údajov charakterizujúcich psychickú pracovnú spôsobilosť môže vykonávať len psychológ alebo ten, komu to umožňuje osobitný zákon, napr. učiteľia škôl.

Vo všeobecnosti platí, že ak sa v danom súbore spracúva čo len jeden osobný údaj, ktorý patrí medzi osobitné kategórie, potom na celý súbor treba nazerať ako na súbor obsahujúci osobitné kategórie osobných údajov.

2.3.3. Identifikácia fyzickej osoby pri jej jednorazovom vstupe do priestorov prevádzkovateľa

Povinnosť poskytnúť osobné údaje do informačného systému prevádzkovateľa vzniká dotknutej osobe iba na základe zákona, inak platí zásada dobrovoľnosti. Z pohľadu prevádzkovateľa (sprostredkovateľa) je splnenie ustanovených podmienok v § 10 zákona veľmi významné v súvislosti s ich ďalším zákonným spracúvaním.

Do nášho právneho poriadku sa ustanovením § 10 ods. 4 zákona prvýkrát zakotvuje rozsah osobných údajov fyzických osôb, ktoré je prevádzkovateľ oprávnený vyžadovať na účely ich identifikácie pri ich jednorazovom vstupe do jeho priestorov (napr. na vrátnici). Sú to informačné systémy, v ktorých sa osobné údaje spracúvajú najčastejšie neautomatizovaným spôsobom (evidenčné knihy návštev a pod.), nevynímajúc však tie,

v ktorých sa spracúvajú pomocou výpočtovej techniky. Prevádzkovateľ, ktorý získava osobné údaje na takýto účel, je oprávnený od fyzickej osoby požadovať meno, priezvisko, titul a číslo občianskeho preukazu alebo číslo služobného preukazu alebo číslo cestovného dokladu, štátnu príslušnosť a preukázanie pravdivosti poskytnutých osobných údajov predkladaným dokladom.

Za porušenie § 6 ods. 4 zákona by sa považovalo aj vyžadovanie dokladu ako celku „vrátnikom“, ktorý by si ho ponechal po určitú dobu napr. ako záloh, pretože zákon umožňuje prevádzkovateľovi „požadovať“ len taxatívne vymedzený rozsah osobných údajov, ktoré sú považované za nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania, a nie sprístupnenie všetkých údajov, ktoré doklad obsahuje. Osoba je povinná len „preukázať“ pravdivosť poskytnutých osobných údajov predkladaným dokladom.

2.3.4. Monitorovanie verejne prístupných priestorov

Ochrana vstupných priestorov do prevádzky prevádzkovateľa úzko súvisí s monitorovaním priestorov prístupných verejnosti prostredníctvom audiozáznamu, ale najmä videozáznamu. Účelom monitorovania podľa § 10 ods. 7 zákona môže byť výlučne ochrana verejného poriadku a bezpečnosti, odhaľovanie kriminality alebo narušenie bezpečnosti štátu pod podmienkou, že priestor je zreteľne označený ako monitorovaný. Ak vyhotovený záznam nie je využitý v priebehu siedmich dní na dané účely, ten kto ho vyhotovil je povinný ho v tejto lehote zlikvidovať, ak osobitný zákon neustanovuje inú lehotu (§ 13 ods. 7 zákona), spôsobom ustanoveným v § 4 ods. 1 písm. e) zákona. Uvedené sa týka monitorovania akéhokolvek verejnosti prístupného priestoru. Úprava vychádza z návrhu odporúčania RE členským štátom a použítí monitorovacích kamier a do nášho právneho poriadku sa táto problematika ochrany osobných údajov (súkromia) dostáva po prvýkrát.

2.3.5. Diskrétnosť pri získavaní (spracúvaní) osobných údajov na verejnosti

Ďalším novým ustanovením je aj § 10 ods. 5 zákona, ktorý upravuje ochranu a bezpečnosť osobných údajov pri ich získavaní, prípadne poskytovaní alebo sprístupňovaní v priestoroch prístupných verejnosti. Zachovanie diskretnosti sa vzťahuje na všetky oprávnené osoby prevádzkovateľa a sprostredkovateľa, ktoré spracúvajú osobné údaje na verejnosti. Je neprípustné vybavovať agendu súvisiacu s obsahom osobných údajov na chodbách bánk, poisťovní, úradov, ale ani v čakárni zdravotníckeho zariadenia spôsobom, pri ktorom sú sprístupnené osobné údaje dotknutej osoby aj iným fyzickým osobám. Ak nemožno prítomnosť iných fyzických osôb úplne vylúčiť, treba nevyhnutne zabezpečiť dodržiavanie diskretného odstupu ostatných osôb od miesta, v ktorom prichádza ku vzájomnej komunikácii „dotknutej“ a „oprávnenej“ osoby. Pri spracúvaní osobných údajov prostredníctvom výpočtovej techniky pri priečinkoch v poisťovniach, bankách, na poštách, železničných staniach a pod., je nevyhnutné zo strany prevádzkovateľa a sprostredkovateľa zabezpečiť, aby obrazovky monitorov nesprístupňovali osobné údaje dotknutých osôb iným fyzickým osobám.

2.3.6. Kopírovanie úradných dokladov obsahujúcich osobné údaje

Napokon, novým ustanovením je aj ustanovenie § 10 ods. 6 zákona, ktorým sa upravuje získavanie osobných údajov nachádzajúcich sa na úradných dokladoch, kopírovaním, skenovaním resp. ich iným zaznamenávaním na nosič informácií, pričom nie je rozhodujúce, či kópiu dokladu urobí prevádzkovateľ alebo si jeho kópiu od dotknutej osoby vyžiada. Úradnými dokladmi sú najmä občiansky preukaz, cestovný pas, vodičský preukaz,

rodný list, sobášny list, preukaz poistenca, preukaz ZŤP alebo ZŤP-S občana, doklad o dosiahnutom vzdelaní, rozhodnutie o priznaní invalidného, čiastočne invalidného alebo starobného dôchodku, ale aj ďalšie, ktorými sa preukazujú dôležité skutočnosti, pričom sa úradným dokladom na účely tohto zákona rozumie aj jeho neoverená fotokópia alebo inak vyhotovený neautorizovaný záznam dokladu. V prípade, že dotknutá osoba súhlasí s vyhotovením kópie dokladu, prevádzkovateľ (sprostredkovateľ) je povinný rešpektovať ustanovenie § 6 ods. 1 a 3 zákona a oprávnený je kopírovať len tie osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania, napr. vložení dokladu do pripraveného puzdra, ktoré prekryje ostatné nepotrebné osobné údaje. Napr. kopírovaním rodného listu by sa dostali do informačného systému aj osobné údaje o rodičoch dotknutej osoby, ktoré spravidla svojím rozsahom a obsahom idú nad rámec daného účelu spracúvania. Súhlas si prevádzkovateľ ani sprostredkovateľ nesmie vynucovať. Bez písomného súhlasu dotknutej osoby možno kópiu úradného dokladu, na ktorom sa nachádzajú osobné údaje, vyžadovať alebo vyhotoviť len vtedy, ak to osobitný zákon výslovne ustanovuje.

2.4. Bezpečnosť spracúvania osobných údajov

Najpodstatnejšie zmeny sa dotkli oblasti bezpečnosti spracúvania osobných údajov, ktorej pozícia bola celkovo posilnená. Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú povinní vytvoriť také podmienky fungovania nimi prevádzkovaného informačného systému, ktoré zaručia ochranu osobných údajov pred ich odcudzením, stratou, poškodením, neoprávneným prístupom, zmenou a rozširovaním. Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ musia splniť súčasne všetky uvedené bezpečnostné opatrenia. Bezpečnostné opatrenia treba prijať nielen v rozsahu technických a organizačných, ale aj personálnych opatrení na zabezpečenie ochrany spracúvaných osobných údajov.

Bezpečnosť spracúvania osobných údajov je zákonom č. 428/2002 Z. z. riešená v štyroch stupňoch. Prvým stupňom, ktorý je povinný pre všetkých prevádzkovateľov a sprostredkovateľov je poučenie právnických a fyzických osôb, ktoré majú alebo môžu mať prístup k informačnému systému prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa o právach a povinnostiach ustanovených týmto zákonom a o zodpovednosti za ich porušenie v nadväznosti na ustanovenie § 18 zákona o povinnosti zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch (§ 17 zákona). Druhým stupňom je výkon dohľadu prevádzkovateľa nad spracúvaním osobných údajov po celú dobu ich spracúvania, ktorý je povinný pre všetkých prevádzkovateľov. Ak prevádzkovateľ zamestnáva viac ako päť osôb je povinný výkonom dohľadu písomne poveriť aspoň jednu zodpovednú osobu a zabezpečiť jej odborné vyškolenie. Tretím stupňom je povinnosť registrácie informačného systému na úrade, resp. povinnosť vedenia evidencie o informačnom systéme prevádzkovateľom a ich verejná prístupnosť. Štvrtým stupňom je povinnosť prijať primerané bezpečnostné opatrenia a ak to zákon vyžaduje, zabezpečiť ich prijatie vo forme bezpečnostného projektu.

2.4.1. Bezpečnostný projekt

Novou povinnosťou pre prevádzkovateľov a sprostredkovateľov informačných systémov, v ktorých spracúvajú osobné údaje, je vypracúvanie bezpečnostných projektov. Z hľadiska automatizovaného spracúvania osobných údajov je zvýšené riziko spracúvania v informačných systémoch, ktoré sú prepojené na verejne prístupnú počítačovú sieť alebo sú prevádzkované v počítačovej sieti, ktorá je prepojená na verejne prístupnú počítačovú sieť. Rovnako sa povinnosť vypracúvania bezpečnostných projektov vzťahuje na systémy, v ktorých sú spracúvané osobitné kategórie osobných údajov.

Forma, ktorá sa žiada v súvislosti so zvýšeným dôrazom na spracúvanie niektorých osobných údajov, má v prvom rade osloviť privátny sektor. Čo sa týka verejnej správy, ústredné orgány štátnej správy sú povinné od 1. januára 1996 vypracúvať a uskutočňovať projekty častí štátneho informačného systému a miestne orgány štátnej správy a obce zodpovedajú za uskutočňovanie koncepcie štátneho informačného systému v rozsahu svojej pôsobnosti (zákon č. 261/1995 Z. z. o štátnom informačnom systéme). Utváranie častí štátneho informačného systému a jednotlivé zmeny častí štátneho informačného systému sa uskutočňujú podľa schválených projektov. Ochranu osobných údajov v štátnom informačnom systéme upravuje osobitný zákon, ktorým je zákon o ochrane osobných údajov. Na základe vyhlášky Štatistického úradu SR č. 283/1996 Z. z., ktorou sa ustanovujú náležitosti projektu časti štátneho informačného systému a postup pri jeho vypracúvaní a schvaľovaní sa v § 3 ustanovujú náležitosti projektu, medzi ktoré patrí vypracovanie analýzy možných rizík informačného systému a riešenie celkovej bezpečnosti a ochrany informačného systému. Bezpečnostný projekt treba chápať ako výsledný produkt analytickej časti riešenia bezpečnosti informačného systému. Sumarizuje výsledky analýz a predkladá spôsoby riešenia pre všetky úrovne zabezpečenia s popisom praktických bezpečnostných opatrení. Obsahom bezpečnostného projektu sú najmä bezpečnostný zámer, analýza bezpečnosti informačného systému a bezpečnostné smernice.

2.4.1.1. Bezpečnostný zámer

Bezpečnostný zámer špecifikuje požiadavky na bezpečnosť informačného systému, ktoré požaduje zadávateľ od riešiteľa bezpečnostného projektu (Pozn./ Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ nie sú povinní sami vypracovať bezpečnostný projekt, ale len zabezpečiť jeho vypracovanie. To však nevylučuje, že prevádzkovateľ, resp. sprostredkovateľ navrhne požiadavky bezpečnosti a aj sám projekt vypracuje.). Bezpečnostný zámer opisuje súčasný stav informačného systému, špecifikuje jeho nedostatky a poukazuje predovšetkým na tie oblasti, ktoré je potrebné akútne riešiť. Načrtáva minimálne požadované bezpečnostné opatrenia, špecifikuje technické a technologické (ale ich nekonkretizuje), organizačné a personálne požiadavky na bezpečný chod systému, opisuje umiestnenie informačného systému v prostredí s upozornením na možné rušivé elementy v jeho okolí (napr. v jednej budove sídli viac firiem), opisuje stupeň citlivosti osobných údajov, ktoré sú v informačnom systéme spracúvané, navrhuje úrovne prístupov budúcich oprávnených osôb k osobným údajom a časový plán realizácie bezpečnostného projektu. Bezpečnostný zámer teda obsahuje všetky skutočnosti, ktoré sú zadávateľovi známe v čase jeho vypracúvania a ktoré ovplyvňujú jeho bezpečnosť.

2.4.1.2. Analýza bezpečnosti informačného systému

Analýza bezpečnosti informačného systému je podrobný rozbor stavu bezpečnosti z hľadiska možného útoku na dôvernosť (zabezpečenie ochrany pred neoprávneným prístupom zo strany nepovolaných osôb - hackerov, vlamačov - počítačových vírusov, akejkoľvek forme „odpočúvania“ a pod.), integritu (ochrana osobných údajov proti ich poškodeniu, zmene, vymazaniu, zničeniu) a dostupnosť (zabezpečenie proti výpadkom napájania, prírodným katastrofám a iným havarijným stavom systému) osobných údajov pri ich spracúvaní. Najdôležitejšou časťou analýzy bezpečnosti informačného systému je analýza rizík, ktorej výsledkom sú protiopatrenia (postupy) na zvládnutie rizík. Obsahuje návrhy a odporúčania, programové a technické prostriedky, vrátane organizačných opatrení ako identifikované nebezpečenie minimalizovať.

2.4.1.3. Bezpečnostné smernice

Bezpečnostné smernice treba chápať ako základný dokument (manuál) pre všetkých užívateľov informačného systému. Obsahuje súhrn základných pravidiel, ktoré treba rešpektovať pre zachovanie bezpečného chodu informačného systému v praxi. Obsahujú zodpovednosť jednotlivých zamestnancov a ich oprávnenia prístupu do jednotlivých častí informačného systému podľa ich náplne práce, spôsob ich identifikácie a autentizácie, konkretizujú princípy manipulácie s písomnosťami a ostatnými záznamami v rámci užívateľskej skupiny. Charakterizujú antivírusové opatrenia, obsluhu zálohovacích zariadení, kopírovanie dokumentov a pod. Vymedzujú rozsah oprávnení a povinností zodpovednej osoby vykonávajúcej dohľad nad ochranou osobných údajov v organizácii. Konkretizujú činnosť jednotlivých zamestnancov pri haváriách a poruchách systému. Obsahujú podrobný popis revitalizácie informačného systému a jeho urýchlený návrat do pôvodného stavu pred haváriou.

2.4.2. Audit bezpečnosti informačného systému

Ak má Úrad na ochranu osobných údajov vážne pochybnosti o bezpečnosti informačného systému alebo praktickom uplatňovaní opatrení uvedených v bezpečnostnom projekte, má právo od prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa žiadať predloženie hodnotiacej správy o výsledku auditu bezpečnosti informačného systému, nie staršej ako dva roky. Ak v tomto období nebol audit vykonaný, má právo nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi takýto audit vykonať na jeho náklady a právo žiadať predložiť hodnotiacu správu najneskôr do troch mesiacov od uloženia povinnosti. Prevádzkovateľ (sprostredkovateľ) teda nie sú povinní z vlastnej iniciatívy podrobiť prevádzkovaný informačný systém auditu bezpečnosti.

„Vážnymi pochybnosťami o bezpečnosti informačného systému“ sa rozumie napr. zistenie kontrolného orgánu, že prístup k zdravotným údajom o pacientoch, ktoré patria do osobitných kategórií osobných údajov, má okrem lekára a odborného zdravotného personálu aj mzdová účtovníčka alebo pracovníčka personálneho útvaru zdravotníckeho zariadenia.

Audit bezpečnosti informačného systému môže vykonať iba externá, odborne spôsobilá právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá sa nepodieľala na vypracovaní bezpečnostného projektu predmetného informačného systému a nie sú pochybnosti o jej nezáujatosti. Pod slovným spojením „nezávislé odborné posúdenie“ treba rozumieť preverenie bezpečnosti informačného systému a spracovanie hodnotiacej správy dôveryhodným auditorom s príslušnou kvalifikáciou v oblasti informačných technológií, ktorý garantuje získaný výsledok hodnotenia, vymedzuje jeho platnosť a potvrdzuje, že použité hodnotiace kritériá boli na hodnotený informačný systém aplikované správne a v potrebnom rozsahu.

2.4.3. Poverenie zodpovednej osoby za výkon dohľadu

Špecifickým prvkom ochrany spracúvaných osobných údajov je povinnosť prevádzkovateľa ustanoviť zodpovednú osobu, ak prevádzkovateľ zamestnáva viac ako päť osôb. Zodpovedná osoba pred začatím spracúvania osobných údajov posúdi, či nevzniká nebezpečenstvo narušenia práv a slobôd dotknutých osôb. Počas spracúvania osobných údajov dohliada na dodržiavanie zákonných ustanovení. Zistenie narušenia práv a slobôd dotknutých osôb písomne oznámi prevádzkovateľovi, ktorý je povinný vykonať nápravu. Pozícia zodpovednej osoby má dosah na kontrolu ochrany osobných údajov od najnižšej

organizačnej jednotky až po najvyššie špičky manažmentu prevádzkovateľa. Preto je žiadúce, či už je alebo nie je zamestnancom prevádzkovateľa, aby takáto osoba mala umožnené vykonávať svoju funkciu nezávisle. Zákon prevádzkovateľovi neukladá žiadne podmienky na vzdelanie alebo odborné zameranie zodpovednej osoby a ani inak ho neobmedzuje pri jej výbere. Jedinou podmienkou je, aby zvládla odborné vyškolenie, ktoré musí zabezpečiť prevádzkovateľ. Ide o novú povinnosť prevádzkovateľa, ktorá v predchádzajúcej právnej úprave absentovala, čím sa v minulosti písomné poverenie zodpovednej osoby stávalo iba formálnym aktom. Rozsah odborného školenia zodpovedá najmä obsahu zákona o ochrane osobných údajov a úlohám z neho vyplývajúcim, obsahu Dohovoru RE č. 108 s dodatkami a Dodatkovým protokolom a nadväzných a súvisiacich právnych predpisov.

2.4.4. Registrácia a evidencia informačných systémov

Registrácia informačných systémov odborne priamo súvisí s výkonom dozoru nad ochranou osobných údajov. Skúsenosti ukázali, že proces registrácie môže efektívne plniť plnohodnotnú funkciu pre dozor nad ochranou osobných údajov, len ako jeho integrálna súčasť. Takýto model je bežný v krajinách EÚ a rovnakého názoru bola aj expertná misia EK, ktorá hodnotila stav v oblasti ochrany osobných údajov v Slovenskej republike v súvislosti s jej predstupovými rokovaniami do EÚ. Na základe zákona č. 428/2002 Z. z. preto registrácia informačných systémov bola odčlenená od Štatistického úradu SR a priradená Úradu na ochranu osobných údajov. Zodpovedným za prihlásenie informačného systému na registráciu je prevádzkovateľ, a to pred začatím spracúvania. Úrad vykoná komplexnú analýzu poskytnutých údajov podľa § 26 ods. 3 zákona a vo vzájomných súvislostiach posúdi, či predkladaný informačný systém spĺňa zákonné podmienky spracúvania. Súčasťou registrácie je pridelenie registračného čísla informačnému systému a vydanie potvrdenia a jeho registrácii.

O informačných systémoch, ktoré nepodliehajú registrácii je prevádzkovateľ povinný viesť evidenciu v rozsahu údajov podľa § 26 ods. 3 zákona s výnimkou informačných systémov uvedených v § 29 ods. 2 zákona. Zákon nepredpisuje formu, ako má samotná evidencia vyzeráť. Predpokladá sa, že každý prevádzkovateľ si ju zvolí podľa svojich možností. Bezpodmienečne však musí splniť podmienku, podľa ktorej platí, že obsah evidencie je verejný a prevádzkovateľ je povinný ho sprístupniť bezplatne komukoľvek, kto o to požiada. Túto povinnosť si možno splniť napr. vystavením evidencie na svojej internetovej stránke, alebo jej vystavením vo verejne prístupných priestoroch prevádzkovateľa. Z uvedeného je zrejmé, že povinnosti súvisiace s prihlásením informačného systému na registráciu a s vedením evidencie podľa zákona č. 428/2002 Z. z. sú výlučne v kompetencii prevádzkovateľa, a to aj v prípadoch, ak spracúvaním osobných údajov v plnom rozsahu poveril alebo zmluvne zaviazal sprostredkovateľa.

2.5. Zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu osobných údajov

Zákonom sa zriaďuje samostatný Úrad na ochranu osobných údajov ako orgán štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou so sídlom v Bratislave, ktorého kompetencie majú dosah ako na kontrolu informačných systémov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a iných orgánov verejnej moci, tak aj na informačné systémy ostatných právnických a fyzických osôb pôsobiacich mimo priestor štátneho sektoru. Zriadenie samostatného nezávislého úradu je v súlade s odporúčaniami expertnej misie EÚ. Zákon vymedzuje aj negatívne pôsobnosť úradu, keď spod jeho dozoru sú vyňaté spravodajské služby a dozor nad ochranou osobných údajov, ktoré spravodajské služby spracúvajú, bol

zverený NR SR. Zákon sa však vzťahuje aj na informačné systémy prevádzkované spravodajskými službami s tým, že pre ne platí zvláštny režim podľa § 2 ods. 2 zákona.

2.5.1. Predseda úradu

Zákon bližšie špecifikuje kritériá kladené na vymenúvanie a odvolávanie predsedu úradu. Doterajší postup menovania, keď na návrh predsedu Štatistického úradu SR splnomocnenca vymenúvala a odvolávala vláda Slovenskej republiky, už nemal reálne opodstatnenie a nespĺňal ani základné požiadavky na menovanie vedúceho dozorného orgánu do funkcie. Hodnotiaca expertná misia EK odporučila Slovenskej republike posilniť pozíciu dozorného orgánu aj zmenou spôsobu vymenúvania a odvolávania jeho najvyššieho predstaviteľa. Predsedu úradu volí a odvoláva NR SR na návrh vlády Slovenskej republiky. Predseda úradu má oprávnenie podávať podnety na zmenu alebo zrušenie tých všeobecne záväzných právnych predpisov alebo interných predpisov vydaných prevádzkovateľmi, v ktorých je spracúvanie osobných údajov ustanovené spôsobom odporujúcim základným právam a slobodám fyzických osôb v oblasti ochrany osobných údajov, resp. je v rozpore so zákonom o ochrane osobných údajov. Orgán príslušný na vybavenie podnetu, ktorým sa rozumie orgán kompetentný na iniciovanie zmeny alebo zrušenie právneho predpisu alebo prevádzkovateľ, ktorý vydal interný predpis, sú povinní zachovať súčinnosť (§ 44 ods. 1 zákona) a informovať predsedu úradu o opatreniach, ktoré v tejto súvislosti vykonali.

2.5.2. Kontrolná činnosť úradu

Jednou zo základných úloh úradu je kontrola informačných systémov. Kontrolná činnosť môže mať formu prevencie alebo zisťovania a preverovania skutkového stavu porušenia ochrany osobných údajov. Zákon č. 428/2002 Z. z. precizuje oprávnenia a povinnosti kontrolného orgánu pri výkone samotnej kontrolnej činnosti tak, aby boli v súlade s požiadavkami a skúsenosťami takmer štvorročnej praxe v oblasti kontroly informačných systémov.

Kontrolnú činnosť Úradu na ochranu osobných údajov riadi vrchný inšpektor úradu. Vrchný inšpektor a inšpektori sa podieľajú na plnení úloh spoločnosti a štátu, pričom používajú právomoc, ktorá im bola v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh zverená. Pritom disponujú nielen kontrolnými právomocami, ale aj represívnymi zásahmi do pokojného stavu právnických a fyzických osôb, keď vykonávajú kontroly informačných systémov a navrhujú výšku pokuty za porušenie ustanovení tohto zákona až do výšky 10 miliónov Sk. V súlade s potrebami aplikačnej praxe a požiadavkami aproximácie práva to prináša isté nároky na posilnenie postavenia najmä vrchného inšpektora a ostatných inšpektorov. Vrchného inšpektora a ostatných inšpektorov vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky na návrh predsedu úradu. Takýto prístup bolo potrebné zvoliť na zabezpečenie vyššieho stupňa nezávislosti aj z toho dôvodu, že kompetencie vrchného inšpektora a inšpektorov sú rozšírené aj na kontrolu informačných systémov Policajného zboru.

Zákon ustanovuje aj oprávnenia a povinnosti kontrolovanej osoby. Tá je povinná poskytovať kontrolnému orgánu počas celej doby kontroly, aj po jej ukončení potrebnú súčinnosť v súlade s jeho oprávneniami, a to najmä vytvoriť mu primerané podmienky na výkon kontroly a zdržať sa akéhokoľvek konania, ktoré by mohlo jej výkon mariť. Kontrolovaná osoba disponuje právom namietat' proti zisteniam kontrolného orgánu z hľadiska ich pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti výlučne len v čase prerokovania protokolu. Kontrolný orgán nie je povinný prihliadnuť na námietky, ktoré budú vznesené neskôr.

Na výkon kontroly sa nevzťahujú predpisy o kontrole v štátnej správe (zákon NR SR č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe). Kontrolná činnosť úradu je upravená výlučne v zákone č. 428/2002 Z. z. Takéto riešenie prispieva k prehľadnosti a transparentnosti práv a povinností ako kontrolného orgánu, tak aj kontrolovaných osôb pri výkone kontroly.

2.5.3. Sankcie za porušenie zákona

Za porušenie povinností ustanovených zákonom č. 428/2002 Z. z. možno diferencovane, podľa závažnosti, rozsahu a trvania protiprávneho konania ukladať prevádzkovateľom a sprostredkovateľom pokuty. Týmto sa v súlade s medzinárodnou praxou vytvárajú dostatočné záruky a tlak na zákonné správanie sa zainteresovaných osôb.

V krajinách EÚ sa horná hranica výšky pokuty za porušenie zákona o ochrane osobných údajov pohybuje v priemere okolo 7 – 8 miliónov v prepočte na slovenské koruny. V Českej republike je to 10 miliónov českých korún a pokutu možno uložiť opakovane až do výšky 20 miliónov českých korún. Horná hranica pokuty vo výške jeden milión slovenských korún podľa doterajšieho predpisu už zohrala svoju úlohu a bolo potrebné reagovať na okolitý vývoj. Existujú totiž reálne obavy, že prevádzkovatelia informačných systémov spracúvajúcich osobné údaje by skôr či neskôr po vstupe Slovenskej republiky do EÚ preniesli svoje aktivity na územie Slovenskej republiky z dôvodu neporovnateľne nižších sankcií za porušenie zákona, súc si vedomí svojich nie celkom zákonných aktivít. Hornú hranicu možnej sankcie navrhla upraviť Slovenskej republike aj expertná misia EK.

2.6. Zhrnutie

Pri podrobnej analýze obsahu zákona č. 428/2002 Z. z. by sme narazili aj na ďalšie zmeny, doplnenia a spresnenia, ktoré boli do nového zákona zapracované, a ktoré sa v zákone č. 52/1998 Z. z. nenachádzali. Boli posilnené práva dotknutých osôb, ktoré získali možnosť vyžadovať od prevádzkovateľa odpis svojich osobných údajov, ktoré prevádzkovateľ o nich v informačnom systéme spracúva. Pri cezhraničnom toku osobných údajov zákon reaguje na požiadavku voľného toku týchto údajov, ktorý súvisí s voľným pohybom pracovných síl, samozrejme ak je v príslušnej krajine zaručená primeraná úroveň ochrany. Po vstupe Slovenskej republiky do EÚ na základe prechodného ustanovenia § 55 zákona sa zmažú akékoľvek obmedzenia toku osobných údajov medzi Slovenskou republikou a krajinami, ktoré sú členskými krajinami EÚ.

Na čo však treba osobitne upozorniť je existencia prechodného ustanovenia § 52 ods. 2 zákona, podľa ktorého prevádzkovatelia, ktorí spracúvajú osobné údaje na základe osobitného zákona, ktorý neustanovuje náležitosti podľa § 7 ods. 3, 5, 6 alebo podľa § 9 ods. 1 písm. a) môžu osobné údaje spracúvať v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie ustanoveného účelu spracúvania bez súhlasu dotknutých osôb do 31. decembra 2003. Uvedené prechodné obdobie reaguje na dikciu cit. ustanovení, podľa ktorých, vo všeobecnosti, možno spracúvať osobné údaje na základe osobitného zákona len vtedy, ak obsahuje zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania, podmienky ich získavania a okruh dotknutých osôb. Prax však ukazuje, že väčšina zákonov, na základe ktorých prevádzkovatelia osobné údaje spracúvajú bez súhlasu dotknutých osôb, predpísané náležitosti neobsahujú.

Nová právna úprava je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Nový zákon o ochrane osobných údajov ruší zákon č. 52/1998 Z. z., ktorý pre oblasť ochrany osobných údajov platil v Slovenskej republike od 1. marca 1998 a vyhlášku Štatistického úradu SR č. 155/1998 Z. z., ktorou sa ustanovovali podrobnosti o spôsobe, forme a postupe pri registrácii informačného systému obsahujúceho osobné údaje.

Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov je kompatibilný s právnymi normami EÚ a jednoznačne prináša vyšší štandard právnej istoty občanom Slovenskej republiky v oblasti ochrany ich osobných údajov.

3. Materiálno-technické a personálne zabezpečenie

Úrad na ochranu osobných údajov je samostatnou rozpočtovou organizáciou a materiálno – technické a personálne zabezpečenie potrebné na výkon jeho úloh je financované z prostriedkov štátneho rozpočtu. Návrh rozpočtu predkladá úrad ako súčasť kapitoly Úradu vlády Slovenskej republiky. Schválený rozpočet úradu môže podľa § 34 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov znížiť v priebehu kalendárneho roku iba Národná rada Slovenskej republiky.

Prostriedky z rozpočtu sú určené na krytie bežných výdavkov, ktoré zahŕňajú mzdy zamestnancov, odvody zamestnávateľa do poisťovní a Národného úradu práce, náklady na služobné cesty, nájomné a ďalšie výdavky na služby a materiál potrebných na bežnú činnosť úradu, a kapitálových výdavkov na obstaranie hmotného a nehmotného investičného majetku dlhodobej spotreby.

S nadobudnutím účinnosti zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov 1. septembra 2002 vznikol Úrad na ochranu osobných údajov ako nástupca splnomocnenca na ochranu osobných údajov a Útvaru inšpekcie ochrany osobných údajov, ktorí patrili pod Úrad vlády SR. Úrad je samostatnou právnickou osobou so samostatným vedením účtovníctva.

Do 1. septembra 2002 vykonával materiálno-technické zabezpečenie, personalistiku, mzdovú agendu, účtovníctvo a materiálno-technické zabezpečenie pre splnomocnenca na ochranu osobných údajov a Útvar inšpekcie ochrany osobných údajov ako predchodcu úradu Úrad vlády SR a pre činnosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov boli vyčlenení len odborní zamestnanci a sekretárka. Materiálno-technické zabezpečenie vykonával Úrad vlády SR na základe § 53 zákona č. 428/2002 Z. z. do 31. 12. 2002. O ekonomiku úradu, účtovníctvo, mzdy a personalistiku, sa v tomto prechodnom období starali dvaja externí zamestnanci úradu.

Nový úrad má vo svojej organizačnej štruktúre, ktorá je platná od 1. januára 2003, 30 zamestnancov, z toho 24 štátnozamestnaneckých miest podľa zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a 6 miest vyčlenených pre obslužný personál vo verejnej službe podľa zákona č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe. V súčasnosti má úrad obsadených 19 miest. V zmysle vyššie uvedeného zákona o štátnej službe sa voľné štátnozamestnanecké miesta obsadzujú po oznámení voľných pozícií výberovým konaním realizovanom Úradom pre štátnu službu alebo príslušným úradom štátnej správy (služobným úradom) po schválení výberovej komisie a delegovaní právomoci na uskutočnenie výberového konania vedúcemu služobného úradu takisto Úradom pre štátnu službu. Vyššie uvedený zákon o štátnej službe však systém výberu a prijímania nových zamestnancov do štátnej správy značne skomplikoval, tento proces sa stal zdĺhavejším a menej flexibilným, pretože voľné štátnozamestnanecké miesto musí byť najprv oznámené vo Vestníku Úradu pre štátnu službu, ktorý vychádza len raz štvrtročne, a potom môže prebehnúť výberové konanie. Problém je aj v tom, že spomínaný vestník sa ešte úplne nedostal do povedomia širokej verejnosti a na výberové konania sa prihlasuje málo uchádzačov. Ďalšou komplikáciou je, že na väčšinu odborných pozícií sa v úrade požaduje vzdelanie z oblasti práva alebo informatiky, a v tomto smere je súkromná sféra pre štátnu správu veľkou konkurenciou.

Voľné štátnozamestnanecké miesta budú obsadené po uskutočnení výberových konaní v spolupráci s Úradom pre štátnu službu a voľné miesta vyčlenené pre verejnú službu si obsadzuje úrad výlučne vo svojej kompetencii. Plný stav zamestnancov plánuje úrad dosiahnuť do konca roku 2003.

Delimitácia rozpočtu a zamestnancov s Úradom vlády SR a delimitácia zamestnancov samostatného oddelenia registrácie ŠÚ SR, finančných prostriedkov na nich vyčlenených a hmotného a nehmotného majetku so Štatistickým úradom SR sa uskutočnila k 1. septembru 2002 a hmotný a nehmotný majetok nadobudnutý počas predchádzajúcich rokov z rozpočtu splnomocnenca na ochranu osobných údajov bol delimitovaný zo Správy zariadení ÚV SR. Z Úradu vlády SR bolo delimitovaných 16 pracovných miest, z toho 12 obsadených a zo ŠÚ SR 4 miesta, z toho 3 obsadené.

K 1. 1. 2003 nastúpili traja noví zamestnanci, ktorí zabezpečujú účtovníctvo, rozpočtovanie, mzdové účtovníctvo a obstarávanie materiálno-technického zabezpečenia, ďalšie obslužné činnosti, akými sú správa siete a bezpečnosť pri práci zabezpečujú externí zamestnanci.

Skutočný stav zamestnancov k 31. 5. 2003 bol 19 zamestnancov.

Organizačná štruktúra je uvedená v prílohe č. 3./1.

Rozpočet v roku 2002

Na rok 2002 bol schválený rozpočet v celkovej výške 9 110 000,- Sk, z toho 4 829 000,- Sk na bežné výdavky a 220 000,- Sk na kapitálové výdavky. Stav čerpania rozpočtu k 31. 12. 2002 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

	Rozpočet v roku 2002	Čerpanie rozpočtu v roku 2002
Spolu	9 110 000,-	8 328 000,-
Bežné výdavky	8 890 000,-	8 120 000,-
Kapitálové výdavky	220 000,-	208 000,-

Mzdové prostriedky na činnosť ochrany osobných údajov boli schválené vo výške 2 002 000,- Sk, z čoho bolo v priebehu roka celkovo vyčerpaných 1 541 458,- Sk z dôvodu nenaplnenia stavu zamestnancov.

Financie z rozpočtu na rok 2002 boli použité najmä na dovybavenie kancelárií nábytkom, výpočtovou technikou, tlačiarňami, na obstaranie licencií a softvéru.

V roku 2002 predkladal návrh rozpočtu Úradu na ochranu osobných údajov vo výške 30 miliónov Sk ešte splnomocnenec na ochranu osobných údajov. Zvýšený objem požadovaných finančných prostriedkov bol potrebný na zabezpečenie plynulého chodu úradu z materiálno-technického aj personálneho hľadiska, pretože pre nový úrad bolo potrebné zabezpečiť nové priestory, nákup investičného majetku, a zvýšené výdavky na prevádzku v súvislosti s nárastom personálnych kapacít. Vláda schválila rozpočet pre rozpočtovú kapitolu Úradu vlády SR, pod ktorú patrí aj úrad, pričom úrad mohol čerpať len rozpočet do výšky 12 miliónov Sk. Následne bol tento materiál predložený Národnej rade Slovenskej republiky, na ktorý splnomocnenec na ochranu osobných údajov reagoval pozmeňujúcim a kompromisným návrhom rozpočtu vo výške 20 miliónov, ako minimálnou čiastkou, za ktorej môže úrad fungovať počas celého roka a vykonávať svoje úlohy v primeranej kvalite. Väčšina poslancov si tento nový návrh osvojila a pri schvaľovaní štátneho rozpočtu bol prijatý aj rozpočet úradu vo výške 20 780 000 Sk. Chýbajúci rozdiel 8 miliónov Sk do rozpočtu úradu bol presunutý z rozpočtu Správy zariadení Úradu vlády SR.

Rozpočet v roku 2003

Schválený rozpočet na rok 2003 znázorňuje nasledujúca tabuľka:

	Položka	Ročné výdavky
1.600	Bežné výdavky	16 828 000,-
A. 610	Mzdy, platy a osobné vyrovnania	6 837 000,-
611	Tarifný plat, základný plat, funkčný plat	4 500 000,-
612	Príplatky	1 467 000,-
612 002	Osobný	980 000,-
612 003	Za riadenie	487 000,-
614	Odmeny	870 000,-
614 001	Za splnenie mimoriadnej alebo osobitne významnej pracovnej úlohy	870 000,-
620	Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovní a NÚP	2 600 000,-
621	<i>Poistné do Všeobecnej zdravotnej poisťovne</i>	684 000,-
625	<i>Poistné do Sociálnej poisťovne</i>	1 710 000,-
625001	Na nemocenské poistenie	233 000,-
625002	Na dôchodkové zabezpečenie	1 467 000,-
625003	Na poistenie zodpovednosti	10 000,-
626	<i>Príspevok NÚP</i>	206 000,-
630	Tovary a ďalšie služby	7 391 000,-
631	Cestovné výdavky	795 000,-
631001	Náhrada cestovných výdavkov - tuzemské	125 000,-
631002	Náhrada cestovných výdavkov - zahraničné	670 000,-
632	Energie, voda a komunikácie	640 000,-
632006	Telefón, fax	320 000,-
632007	Rozhlas, televízia a telexové služby	20 000,-
632008	Poštové služby a kuriérska služba	175 000,-
632009	Dátové spojovacie siete	125 000,-
633	Materiál a služby	2 035 000,-
633001	Nábytok	800 000,-
633003	Telekomunikačná technika	30 000,-
633004	Kancelárske stroje a rôzne vybavenie kancelárií	70 000,-
633012	Kancelárske potreby a materiál	170 000,-
633013	Papier	330 000,-
633014	Čistiace, hygienické a dezinfekčné potreby	15 000,-
633015	Tlačivá a tlačiarenské služby	180 000,-
633016	Knihy, časopisy, noviny	40 000,-
633018	Materiál, náhradné diely, pracovné náradie, nástroje	10 000,-
633039	Nehmotný majetok	210 000,-
633054	Stravovanie	180 000,-
634	Dopravné	510 000,-
634001	Palivo	250 000,-
634002	Mazivá, oleje, špeciálne kvapaliny	15 000,-
634003	Servis, údržba, opravy a výdavky s tým spojené	50 000,-
634004	Pneumatiky	25 000,-
634007	Povinné zmluvné poistenie	55 000,-

634008	Havarijné poistenie	90 000,-
634011	Diaľničné známky, poplatky, parkovacie karty, zelené karty	25 000,-
635	Rutinná a štandardná údržba	505 000,-
635002	Výpočtovej techniky	470 000,-
635003	Telekomunikačnej techniky	10 000,-
635004	Kancelárskych strojov, prístrojov a zariadení	25 000,-
6.636	Nájomné za prenájom	2 150 000,-
636001	Administratívnych budov	2 150 000,-
7.637	Ostatné tovary a služby	756 000,-
637001	Školenia, kurzy, semináre, porady	95 000,-
637003	Reprezentačné výdavky	40 000,-
637004	Propagácia a reklama	170 000,-
637007	Inzercia	20 000,-
637009	Štúdie, expertízy, porady	70 000,-
637010	Tlmočnicke a prekladateľské služby	120 000,-
637015	Poplatky banke	5 000,-
637015	Poistné	6 000,-
637019	Vecné dary	10 000,-
637020	Prídel do sociálneho fondu	60 000,-
637022	Výdavky na úhradu poplatkov a odvodov	10 000,-
637045	Za poradensko-konzultačnú činnosť	150 000,-
700	Kapitálové výdavky	3 920 000,-
710	Obstarávanie kapitálových aktív	3 920 000,-
711	Nákup pozemkov a nehmotných aktív	450 000,-
711003	Softvéru	300 000,-
711004	Licencií	150 000,-
713	Nákup kancelárskych strojov, prístrojov a zariadení	1 020 000,-
713001	Nábytku	80 000,-
713002	Výpočtovej techniky	600 000,-
713003	Telekomunikačnej techniky	70 000,-
713004	Kancelárskych strojov a rôznych vybavení kanc.	210 000,-
713200	Ostatné	60 000,-
714	Nákup dopravných prostriedkov všetkých druhov	2 150 000,-
714001	Osobných automobilov	2 150 000,-
716	Prípravná a projektová dokumentácia	300 000 Sk
Výdavky celkom		20 748 000,-
z toho		
bežné		16 828 000,-
kapitálové		3 920 000,-

Vzhľadom na zvýšený objem úloh spojených s ochranou osobných údajov a v súvislosti s potrebou samostatného zabezpečovania prevádzkových činností, bola väčšia časť prostriedkov z rozpočtu na rok 2003 v prvom štvrtroku použitá na prenájom nových priestorov, ktorých počet bol rozšírený o 7 nových miestností na 15 kancelárií a zasadačku, na nákup dvoch osobných automobilov značky Škoda pre predsedu úradu a pre prevádzkový úsek

4. Dozor nad ochranou osobných údajov

4.1. Činnosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov v zmysle zákona č. 52/1998 Z.z. v období od októbra 2001 do septembra 2002.

Štátny dozor nad ochranou osobných údajov nadväzoval vo svojej činnosti na predchádzajúce obdobie. Naďalej sa realizácia jeho aktivít zameriavala na plnenie úloh vyplývajúcich z § 28 zákona č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch (ďalej len „zákon č. 52/1998 Z. z.“) a premietala sa do:

- legislatívnej činnosti,
- konzultačnej činnosti a prednášok,
- riešenia podnetov od občanov v súvislosti s porušením ustanovení zákona č. 52/1998 Z. z.,
- registrácie informačných systémov obsahujúcich osobné údaje.

4.1.1. Legislatívna činnosť

V období od novembra 2001 do júna 2002 nosnou činnosťou Štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov bolo vypracovanie návrhu nového zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov (ďalej len „zákon č. 428/2002 Z. z.“) v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky prijatým uznesením vlády č. 45 zo 17. januára 2001. Práce na novom zákone boli podrobne popísané v kapitolách 1 a 2 tejto správy.

V priebehu prác na zákone č. 428/2002 Z. z. bol text znenia vládneho návrhu pripraveného na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky preložený do anglického a francúzskeho jazyka a podrobený pripomienkovému konaniu expertov Európskej komisie, najmä členov expertnej misie Európskej komisie vedenej pánom Alexom Türkcom, senátorom francúzskeho senátu za severný región a podpredsedom Národnej komisie pre informatiku a slobody vo Francúzsku.

Výsledkom expertnej misie, ktorá sa uskutočnila v dňoch 12. - 15. marca 2002 a nadväzovala na prvé dve návštevy, ktoré sa uskutočnili vo februári a v máji 2000, bola hodnotiaca správa o situácii v Slovenskej republike v oblasti ochrany osobných údajov vzhľadom na splnenie podmienok stanovených Dohovorom o uplatnení Schengenskej dohody z 19. júna 1990 o zavedení Schengenského informačného systému. Správa kladne zhodnotila predložený návrh zákona. Zároveň zahŕňala aj najdôležitejšie pripomienky, ktoré vyplynuli z konzultácií počas expertnej misie v Slovenskej republike. Tieto boli zohľadnené v návrhu nového zákona.

Okrem tejto ťažiskovej činnosti sa Štátny dozor nad ochranou osobných údajov podľa § 28 písm. k) zákona č. 52/1998 Z. z. podieľal na príprave všeobecne záväzných právnych predpisov v rámci medzirezortných pripomienkových konaní za oblasť ochrany osobných údajov. Za všetky je potrebné spomenúť aspoň niektoré:

- zákon č. 513/2002 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 54/1998 Z.z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 507/2001 Z. z. o poštových službách,
- zákon č. 219/2002 Z. z. o povolani lekára, o Slovenskej lekárskej komore, o povolani zubného lekára, o Slovenskej komore zubných lekárov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- zákon č. 227/2002 Z. z. ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu,
- zákon č. 215/2002 o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa.

4.1.2. Konzultačná a prednášková činnosť

Zo skúseností získaných za uplynulé obdobie vyplynulo, že pri usmerňovaní prevádzkovateľov o ich povinnostiach vyplývajúcich zo zákona č. 52/1998 Z. z. sa najviac osvedčila metóda priameho kontaktu formou osobného pohovoru na vopred dohodnutých konzultáciách so zástupcami jednotlivých subjektov. Táto metóda bola kladne prijatá zo strany prevádzkovateľov preto, že títo väčšinou prichádzali s individuálnymi a špecifickými problémami a požiadavkami. Okrem individuálnych konzultácií pre prevádzkovateľov informačných systémov k ustanoveniam zákona č. 52/1998 Z. z. v nadväznosti na osobitné zákony upravujúce jednotlivé oblasti, na základe ktorých prevádzkovatelia informačných systémov spracúvajú osobné údaje, sa naďalej venovala osobitná pozornosť vzťahu ustanovení zákona č. 52/1998 Z. z. k ustanoveniam zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Štátny dozor nad ochranou osobných údajov sa vo zvýšenej miere zameriaval na konzultačnú činnosť pre občanov, t.j. fyzické osoby, najmä na objasňovanie ich práv a povinností podľa zákona č. 52/1998 Z. z. Podnety, ktoré vyplynuli z týchto konzultácií, a nielen z nich, riešil Štátny dozor v zmysle ustanovení § 28 písm. g) zákona č. 52/1998 Z. z. formou stanovísk a opatrení.

Okrem osobných konzultácií sa uskutočnili aj prednášky zameriavané vždy na skupinu prevádzkovateľov, ktorí majú podobný predmet činnosti, a teda, z pohľadu zákona č. 52/1998 Z. z., museli rovnako riešiť jeho aplikáciu v praxi. Z radu prednášok, ktoré sa v tomto období uskutočnili, mali osobitný význam prednášky pre mestá a obce, ako aj pre krajské a okresné úrady.

Najproblematickejším bodom v tejto súvislosti bol výklad tretej časti zákona č. 52/1998 Z. z. Registrácia informačných systémov. V tejto súvislosti oddelenie registrácie informačných systémov obsahujúcich osobné údaje, ktoré v súlade s § 19 zákona č. 52/1998 Z. z. vykonávalo svoju činnosť na Štatistickom úrade SR, vypracovalo metodický pokyn „Ako informovať zástupcov obcí o povinnostiach registrácie prevádzkovaných informačných systémov obsahujúcich osobné údaje“. Metodický pokyn bol zameraný na popis povinností prevádzkovateľov z vyšších územných celkov, krajov, okresov a obcí, ktoré boli pre tieto subjekty podľa zákona č. 52/1998 Z. z. záväzné. Materiál bol k dispozícii na krajských a okresných správach Štatistického úradu SR, aby sa uľahčil styk prevádzkovateľov s gestorom zákona č. 52/1998 Z. z.

4.1.3. Riešenie podnetov

Vzhľadom na to, že sa osвета v uplynulom období uskutočňovala nielen pri konzultáciách ale aj prostredníctvom médií, a to tlačovými besedami, uverejňovaním príspevkov v novinách, rozhlase a televízií, občania Slovenskej republiky citlivejšie vnímali problematiku spracúvania ich osobných údajov. Preto sa v období od októbra 2001 do septembra 2002 venovala zvýšená pozornosť riešeniu podnetov od dotknutých osôb - občanov. Za toto obdobie Štátny dozor nad ochranou osobných údajov riešil viac ako 50

podnetov a zaujal stanovisko k 1500 žiadostiam od dotknutých osôb a prevádzkovateľov vo veciach uplatňovania zákona č. 52/1998 Z. z. v praxi. Spomedzi podnetov, ktoré boli za toto obdobie riešené útvarmi Štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov nasledovné príklady dokumentujú rôznorodosť reálnych situácií, v ktorých bolo nevyhnutné zákon č. 52/1998 Z. z. uplatniť.

Spracúvanie osobných údajov v súvislosti s poplatkom za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov.

Na základe podnetov občanov z januára 2002 Štátny dozor nad ochranou osobných údajov riešil v priebehu januára a februára 2002 problém vyplývajúci zo všeobecne záväzných nariadení obcí o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území jednotlivých obcí (ďalej len „VZN“) v súvislosti so spracúvaním osobných údajov občanov pri platení poplatkov za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov.

VZN obcí boli vypracované v rozpore so zákonom č. 52/1998 Z. z. v tých ustanoveniach, ktoré sa týkajú spracúvania osobných údajov fyzických osôb. Išlo o ustanovenia (v jednotlivých obciach boli tieto ustanovenia uvedené pod rôznymi číslami paragrafov VZN), ktoré určovali poplatníkovi a platiteľovi poplatku povinnosť doručiť správcovi poplatku vyhlásenia na „Formulároch na ohlasovaciu povinnosť pre fyzické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi“ alebo na „Formulári na ohlasovaciu povinnosť pre poplatníka za nehnuteľnosť neslúžiacu na podnikanie, trvalý pobyt a prechodný pobyt“. V oboch prípadoch išlo o povinnosť poplatníka - fyzickú osobu uviesť na predmetných formulároch svoje rodné číslo.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z. smie prevádzkovateľ spracúvať osobné údaje iba so súhlasom dotknutej osoby alebo vtedy, ak takéto spracúvanie osobných údajov ustanovuje osobitný zákon, kedy sa tento súhlas nevyžaduje a podľa § 9 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. je prevádzkovateľ povinný spracúvať len také osobné údaje, ktoré svojim obsahom a rozsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania.

Osobitnými zákonmi pre uvedenú oblasť sú zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“) a zákon č. 544/1990 Zb. o miestnych poplatkoch (ďalej len „zákon č. 544/1990 Zb.“).

Zákon č. 511/1992 Zb. v § 31 ustanovuje registračnú a oznamovaciu povinnosť právnických a fyzických osôb, ktoré sú daňovými subjektami, a ktoré získali povolenie alebo oprávnenie na podnikateľskú činnosť alebo vykonávanie inej zárobkovej činnosti na území Slovenskej republiky. Podľa § 10d ods. 2 písm. a) a c) zákona č. 544/1990 Zb. je poplatníkom za odpady fyzická osoba, ktorá nie je podnikateľom. Podľa § 15 zákona č. 544/1990 Zb. obec má právo vyžadovať ohlasovaciu povinnosť o vzniku a zániku poplatkovej povinnosti. Keďže podľa ustanovení cit. zákonov povinnosť platiť poplatok za odpad nie je možné považovať za podnikateľskú činnosť fyzickej osoby, na ktorú by bolo treba oprávnenie, a nie je ani inou zárobkovou činnosťou, uvedené VZN, ktoré sú predpismi nižšej právnej sily ako zákon, vo svojich ustanoveniach vyžadujúcich rodné číslo od poplatníkov a platiteľov poplatku nemajú v predmetnej veci oporu v žiadnom zákone. Vyžadovanie takéhoto údajov od fyzickej osoby je nad rámec účelu spracúvania osobných údajov. V predmetnej veci vydal splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch stanovisko s odporúčaním zmeniť VZN v tých ustanoveniach, ktoré vyžadujú od fyzických osôb uvádzanie rodného čísla na účel platenia poplatkov za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov. Toto stanovisko bolo doručené

listom splnomocnenca na ochranu osobných údajov v informačných systémoch Združeniu miest a obcí Slovenska.

V predmetnej veci bol vydaný Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2003 č. 86/2003 Z. z., ktorý rozhodol, že vyžadovanie rodného čísla od poplatníkov a platiteľov poplatku na základe VZN nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a s čl. 68 Ústavy Slovenskej republiky.

Zverejňovanie osobných údajov o neplatičoch nájomného.

Štátny dozor nad ochranou osobných údajov dostal v priebehu decembra 2001 podnety od občanov týkajúce sa zverejňovania zoznamov neplatičov nájomného v mestských novinách alebo v spoločných priestoroch domov spolu uvedením dlžnej čiastky jednotlivých fyzických osôb.

Zverejnenie zoznamov neplatičov nájomného v mestských novinách a v spoločných priestoroch domov sa uskutočnilo na základe uznesenia mestského zastupiteľstva. Zoznamy neplatičov zverejnené v mestských novinách tvorili tieto osobné údaje: meno, priezvisko, názov ulice a orientačné číslo domu s tým, že bolo zrejmé, že ide o byty v danom meste. Zoznamy neplatičov v spoločných priestoroch domov obsahovali meno, priezvisko a číslo bytu fyzických osôb - obyvateľov domu na danej adrese. Na základe týchto údajov je fyzická osoba jednoznačne priamo určiteľná.

Podľa § 3 písm. a) zákona č. 52/1998 Z. z. sa osobnými údajmi rozumejú údaje týkajúce sa určitej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe identifikačného čísla alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu. Podľa § 4 ods. 6 cit. zákona je podmienka súhlasu splnená, ak ide o osobné údaje, na ktorých zverejnenie dala súhlas dotknutá osoba.

Osobné údaje nájomníkov bytov boli zverejnené bez ich súhlasu na základe uznesenia mestského zastupiteľstva. V tejto časti je obsah predmetného uznesenia v rozpore so zákonom č. 52/1998 Z. z. a zverejnením osobných údajov neplatičov nájomného bol porušený § 4 ods. 6 zákona č. 52/1998 Z. z.

Na základe § 37 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z. bolo vydané opatrenie splnomocnenca na ochranu osobných údajov v informačných systémoch, ktorým bolo prevádzkovateľovi - mestskému zastupiteľstvu uložené okamžité zrušenie uznesenia v tej časti, ktorá ukladá zverejnenie osobných údajov neplatičov nájomného, a zároveň bezodkladné zabezpečenie odstránenia všetkých zoznamov neplatičov zo spoločných priestorov domov. Mestské zastupiteľstvo bolo zároveň povinné v najbližšom čísle mestských novín uverejniť správu, že vydaním predmetného uznesenia bol porušený zákon č. 52/1998 Z. z., a preto bolo mestské zastupiteľstvo povinné na základe opatrenia vydaného splnomocnencom na ochranu osobných údajov v informačných systémoch citované uznesenie zrušiť a bezodkladne zabezpečiť odstránenie všetkých zoznamov neplatičov zo spoločných priestorov domov.

Poskytovanie osobných údajov z pracovných zmlúv zamestnancov obce obecnému zastupiteľstvu a riešenie výšky plátov týchto zamestnancov na verejnom zasadnutí.

V marci 2002 bola splnomocnencovi na ochranu osobných údajov v informačných systémoch doručená sťažnosť starostu na poslancov obecného zastupiteľstva, ktorí na verejnom zasadnutí obecného zastupiteľstva riešili výšku plátu pracovníčky a na nasledujúce zasadnutie žiadali uznesením predložiť pracovnú zmluvu a platobný výmer.

Podľa § 3 písm. a) zákona č. 52/1998 Z. z. sú osobnými údajmi také údaje, ktoré sa týkajú určitej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, a to na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov. Medzi takéto charakteristiky, resp. znaky patrí v zmysle citovaného zákona aj ekonomická identita. Z uvedeného vyplýva, že výška platu je tiež osobný údaj fyzickej osoby, ktorý je chránený v zmysle zákona č. 52/1998 Z. z., keďže zákon č. 52/1998 Z. z. zabezpečuje ochranu základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov.

Spracúvaním osobných údajov sa rozumie na účely tohto zákona aj ich prehliadanie alebo sprístupnenie podľa § 3 písm. b) citovaného zákona.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z. spracúvanie osobných údajov sa smie vykonávať iba so súhlasom dotknutej osoby. Tento súhlas sa nevyžaduje, ak to ustanovuje osobitný zákon. Takýmto zákonom je v uvedenom prípade zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 369/1990 Zb.“).

Ak poslanci žiadajú predloženie pracovnej zmluvy a platobného výmeru dotknutej pracovníčky obecného zastupiteľstva na základe konkrétnej sťažnosti, potom ich požiadavka nejde nad rámec zákona č. 369/1990 Zb., pretože poslanci obecného zastupiteľstva sú oprávnení, podľa § 25 ods. 3 písm. e) cit. zákona, zúčastňovať sa na previerkach a kontrolách, na vybavovaní sťažností a oznámení, ktoré uskutočňujú orgány obce. V tomto prípade sú oprávnení, podľa § 17 zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach, zisťovať skutočný stav veci a jej súlad alebo rozpor s právnymi predpismi, účelnosťou a hospodárnosťou plnenia úloh, osobu, ktorá zodpovedá za zistené nedostatky, ako aj príčiny vzniku nedostatkov a ich škodlivé následky. To znamená, že poslanci obecného zastupiteľstva sú oprávnení v tejto súvislosti vyžadovať uznesením predloženie potrebných dokumentov. V uvedenom prípade je prevádzkovateľ, t.j. starosta obce, na základe takejto žiadosti povinný predmetné dokumenty predložiť.

Ak však nejde o vyššie uvedenú situáciu, potom je prevádzkovateľ oprávnený vydať všetky požadované dokumenty, obsahujúce osobné údaje, poslancom obecného zastupiteľstva len v prípade, že dotknutá osoba s tým súhlasila alebo poslanci boli, ako štatutárny orgán prevádzkovateľa, poverení spracúvaním predmetných osobných údajov ako oprávnené osoby. V takom prípade sú poslanci obecného zastupiteľstva povinní zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch, o ktorých sa dozvedeli (§ 12 zákona č. 52/1998 Z. z.).

Riešením predmetnej veci na verejnom rokovaní obecného zastupiteľstva bol porušený zákon č. 369/1990 Zb. Podľa § 12 ods. 4 citovaného zákona sú rokovania obecného zastupiteľstva zásadne verejné, avšak obecné zastupiteľstvo je povinné vyhlásiť rokovanie za neverejné, ak predmetom rokovania sú informácie alebo veci chránené podľa osobitných zákonov. Medzi takéto informácie a veci patria aj osobné údaje fyzických osôb chránené zákonom č. 52/1998 Z. z. Na základe uvedeného splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch vydal stanovisko s tým, že poslanci obecného zastupiteľstva riešením výšky platu pracovníčky obce na verejnom zasadnutí obecného zastupiteľstva porušili zákon č. 369/1990 Zb.

Podозrenie zo zneužitia osobných údajov orgánmi vyšetrovania

V máji 2002 riešil Štátny dozor nad ochranou osobných údajov sťažnosť vo veci podozrenia zo zneužitia osobných údajov orgánmi vyšetrovania. V predmetnom podnete dotknutá osoba vo funkcii inšpektora Pamiatkovej inšpekcie Ministerstva kultúry SR pripravila návrh na trestné oznámenie v súvislosti s naplnením skutkovej podstaty trestného činu podľa § 258 Trestného zákona na vlastníkov kultúrnej pamiatky za jej poškodenie.

Po trestnom oznámení Ministerstva kultúry SR (ďalej len „ministerstvo“) na príslušnú okresnú prokuratúru, ktorá postúpila trestné oznámenie na vyšetrovanie, predmetnú vec začal

prešetrovať príslušný úrad vyšetrovania Policajného zboru, do pôsobnosti ktorého táto vec spadala. Dotknutá osoba na základe výzvy vyšetrovateľa zaslala všetky písomné podklady súvisiace s ňou vypracovaným návrhom na trestné oznámenie a následne vypovedala ako svedok.

Obvinený vlastník kultúrnej pamiatky sa v predmetnej veci obrátil na ministerstvo so žiadosťou o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o verejnom prístupe k informáciám a žiadal od ministerstva ďalšie údaje v predmetnej veci, pričom ako doklad k svojej žiadosti predložil kópiu zápisnice o výsluchu svedka, teda dotknutej osoby, kde boli uvedené aj jej osobné údaje.

Na základe tohto podnetu predmetnú vec prešetrovali pracovníci Útvaru inšpekcie ochrany osobných údajov. Kľúčovým právnym predpisom, na základe ktorého sa preverovala správnosť postupu štátneho orgánu, bol zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov. Na poskytovanie údajov zo zápisu z výsluchu svedka sa vzťahuje § 65 ods. 1 Trestného poriadku - Nazeranie do spisov. Podľa tohto ustanovenia „obvinený, poškodený a zúčastnená osoba, ich obhajcovia a splnomocnenci majú právo nazeráť do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní a časti spisu obsahujúceho údaje o totožnosti svedka (§ 101 ods. 3 a 4) a krycie údaje totožnosti agenta, robiť si z nich výpisky a poznámky a obstarávať si na svoje trovy kópie spisov a ich častí“. Keďže na základe tohto zistenia, predložených dokladov dotknutej osoby, ako aj ďalších zistených skutočností splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch konštatoval, že zvolený postup pracovníka príslušného okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru obchádza ustanovenie § 178 Trestného zákona o neoprávnenom nakladaní s osobnými údajmi, požiadal Ministerstvo vnútra SR o prešetrenie správnosti postupu štátneho orgánu (orgánu vyšetrovania).

Stanovisko Ministerstva vnútra SR, o ktorom bola informovaná dotknutá osoba, uzavrelo prešetrovanie podnetu v predmetnej veci s tým, že príslušný orgán vyšetrovania v tomto prípade postupoval podľa § 65 ods. 1 Trestného poriadku. V zmysle tohto ustanovenia má obvinený právo nazeráť do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní a časti spisu obsahujúceho údaje o totožnosti svedka uplatňujúceho režim podľa § 101 ods. 3 alebo 4 Trestného poriadku a krycie údaje o totožnosti agenta, robiť si z nich výpisky a poznámky a obstarávať si na svoje trovy kópie spisov a jeho častí. Keďže dotknutá osoba, ako svedok, neuplatnila postup podľa § 101 ods. 3 alebo 4 Trestného poriadku, vyšetrovateľ mohol v prípravnom konaní odoprieť práva uvedené v § 65 ods. 1 Trestného poriadku len zo závažných dôvodov. Závažnosť dôvodov odopretia práva nazeráť do spisov posudzuje samotný vyšetrovateľ, a na žiadosť osoby, ktorej sa odopretie týka ju preskúma prokurátor. Z uvedeného vyplynulo, že vyšetrovateľ postupoval v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku a nedošlo k porušeniu ustanovenia § 178 Trestného zákona o neoprávnenom nakladaní s osobnými údajmi.

Uvádzanie rodných čísel na traťových predplatných lístkoch a vyžadovanie a uchovávanie Potvrdenia o priznaní dôchodku.

Koncom roka 2001 splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch prijal viacero podnetov týkajúcich sa uvádzania rodných čísel na traťových cestovných lístkoch, ako aj vyžadovania a uchovávaní Potvrdení o priznaní dôchodku pri vybavovaní Preukazu na zľavu cestovného na Železnice Slovenskej republiky (ďalej len „ŽSR“) pre dôchodcov do 70 rokov (ďalej len preukaz).

ŽSR vyžadovali a uvádzali rodné čísla dotknutých osôb na traťových cestovných lístkoch na základe prílohy č. 13 bodu VIII ods. 2 cenového výmeru Ministerstva financií č. R-1/1996, kde sa uvádzal nasledovný zoznam osobných údajov, ktoré dotknutá osoba

musela poskytnúť pri vydávaní traťového cestovného lístka: „meno a priezvisko držiteľa, jeho rodné číslo“.

Podľa § 7 ods. 5 zákona č. 52/1998 Z. z. môže prevádzkovateľ informačného systému pre potreby jednoznačnej identifikácie fyzickej osoby spracúvať všeobecne použiteľný identifikátor (rodné číslo), ak je tento upravený osobitným zákonom. Osobitným zákonom je v danom prípade zákon č. 301/1995 Z. z. o rodnom čísle (ďalej len „zákon č. 301/1995 Z. z.“). Podľa § 6 zákona č. 301/1995 Z. z. sa za doklady, ktorými sa preukazuje rodné číslo považujú: občiansky preukaz, cestovný doklad, rodný list, preukaz o povolení k pobytu pre cudzinca, ak je v ňom rodné číslo vyznačené, a osvedčením o rodnom čísle. Z uvedeného vyplýva, že cestovný lístok sa nepovažuje za doklad, ktorým sa preukazuje rodné číslo.

Získavanie a následné uchovávanie kópií Potvrdení o priznaní dôchodku (dôchodkový výmer) požadovali ŽSR v zmysle článku 27 odstavce 27.7.1 Prepravného poriadku a tarify železníc. Podľa Rozhodnutia Sociálnej poisťovne o poberaní dôchodku a v Potvrdení o poberaní dôchodku, ktoré vydáva Sociálna poisťovňa, sa uvádzajú aj osobné údaje vyjadrujúce ekonomickú identitu dotknutej osoby, t.j. jej príjem. Spracúvanie tohto osobného údajá v informačnom systéme ŽRS na účely vydávania preukazu bolo nad rámec účelu spracúvania osobných údajov, čím dochádzalo k porušeniu § 9 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z., v zmysle ktorého je prevádzkovateľ povinný spracúvať len také osobné údaje, ktoré obsahom a rozsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania.

Preto splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch v súvislosti s predmetnými vecami vydal podľa § 37 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z. opatrenie, ktorým rozhodol, že:

ŽSR sú povinné inicializovať zmenu znenia cenového výmeru Ministerstva financií č. R-1/1996 v prílohe č. 13 v bode VIII ods. 2, kde v zozname osobných údajov získavaných na účel vydávania traťového cestovného lístka bude rodné číslo nahradené číslom občianskeho preukazu a

ŽSR sú povinné pri vybavovaní Preukazu na zľavu cestovného na železničiach pre dôchodcov do 70 rokov anonymizovať osobné údaje vyjadrujúce ekonomickú identitu dotknutej osoby vo vyžadovaných kópiách Potvrdení o poberaní dôchodku ich likvidáciou v súlade s § 3 písm. e) zákona č. 52/1998 Z. z., a to takým spôsobom, aby daný údaj nemohol byť ďalej reprodukovateľný. V prípade ak likvidáciu tohto osobného údajá nevykoná sama dotknutá osoba, musí tak bezodkladne urobiť pracovník ŽSR, ktorý doklad prijíma. Iba takto ošetrenú kópiu Potvrdenia o poberaní dôchodku môžu ŽSR spracúvať vo svojom informačnom systéme.

Podозrenie zo zneužívania osobných údajov v oblasti poisťovníctva

V priebehu mája 2002 splnomocnenec na ochranu osobných údajov dostal podnet vo veci podozrenia zo zneužívania osobných údajov spoločnosťou s ručením obmedzeným, ktorá na slovenskom trhu ponúka možnosť získania úveru. Dotknutá osoba v ňom uviedla, že sa obrátila na uvedenú spoločnosť ponúkajúcu úvery so žiadosťou o poskytnutie takéhoto úveru vo výške 20 000 Sk. Pri vybavovaní úveru rokovala so zamestnancom spoločnosti, a na základe tohto rokovania podpísala žiadosť o poskytnutie úveru, v ktorej uviedla svoje osobné údaje vrátane rodného čísla a čísla občianskeho preukazu, ako aj osobné údaje o výške príjmu, čísle bankového účtu a bytových pomeroch. Žiadosť o poskytnutie úveru odovzdala zamestnancovi spoločnosti. Na základe tejto žiadosti jej na adresu trvalého bydliska bola doručená zamietavá odpoveď s odôvodnením, že na splatenie spomínaného úveru neposkytla spoločnosti dostatočné finančné záruky. Tým dotknutá osoba považovala vec za uzavretú. Následne ju však listom oslovila na adrese bydliska poisťovňa s poďakovaním, že sa stala ich klientom. V prílohe tohto listu dotknutej osobe bola doručená poisťná listina na životné

poistenie vystavená na jej rodné meno, s uvedením úplnej adresy bydliska a jej rodného čísla. Dotknutá osoba však so žiadnou poisťovňou poistnú zmluvu neuzatvorila, a tak na predmetný list nereagovala. Po uplynutí určitej lehoty sa jej telefonicky na adresu bydliska začali ozývať pracovníčky poisťovne s urgenciou na zaplatenie mesačných splátok z poisťky. Aj keď dotknutá osoba zaplatenie mesačných splátok odmietla s odôvodnením, že s predmetnou poisťovňou nemá uzatvorenú žiadnu poistnú zmluvu, urgencie na zaplatenie pokračovali. Potom dotknutú osobu kontaktoval zástupca spoločnosti poskytujúcej úvery, teraz však už ako obchodný zástupca predmetnej poisťovne s návrhom na vyriešenie situácie vo veci nezaplatenia mesačných splátok vyplývajúcich z poistnej zmluvy.

Na základe uvedených skutočností Štátny dozor nad ochranou osobných údajov začal vo veci konanie s tým, že predmetnú vec prešetril u spoločnosti poskytujúcej úvery, a následne vykonal kontrolu informačného systému predmetnej poisťovne. Na základe výsledku šetrenia, kontroly, ako aj dostupných dokumentov bolo konštatované, že obchodný zástupca poisťovne neuzatvoril zmluvu o životnom poistení s dotknutou osobou, ale túto zmluvu sfaľšoval s použitím podvodne získaných osobných údajov na rodné meno dotknutej osoby. Počas výkonu kontroly u poisťovne sa ďalej zistilo, že poisťovňa už rozviazala zmluvu o spolupráci s uvedeným obchodným zástupcom z dôvodu podvodného uzatvárania poistných zmlúv. Vzhľadom na tieto skutočnosti splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch podal na vecne príslušnú prokuratúru podnet na začatie trestného stíhania voči obchodnému zástupcovi poisťovne, pre podozrenie zo spáchania trestného činu neoprávneného nakladania s osobnými údajmi v zmysle § 178 Trestného zákona. Splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch podľa § 29 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. vydal zároveň výzvu spoločnosti poskytujúcej úvery na zabezpečenie ochrany osobných údajov v ňou prevádzkovaných informačných systémoch podľa § 10 zákona č. 52/1998 Z. z., doručenie kópie písomného poverenia zodpovednej osoby dohliadajúcej na dodržiavanie zákonných ustanovení pri spracúvaní osobných údajov podľa § 17 zákona č. 52/1998 Z. z. a preukázanie toho, či predmetný zamestnanec firmy bol podľa § 11 zákona č. 52/1998 Z. z. poučený o jeho právach a povinnostiach ustanovených týmto zákonom, ako aj o zodpovednosti za ich porušenie.

4.1.4. Registrácia informačných systémov obsahujúcich osobné údaje

Podľa § 19 zákona č. 52/1998 Z. z. prihlasovali prevádzkovatelia informačné systémy na registráciu na Oddelenie registrácie informačných systémov obsahujúcich osobné údaje na Štatistickom úrade SR. Okrem rutinných činností súvisiacich s registráciou informačných systémov sa vykonávali aj ďalšie aktivity súvisiace s prípravou nového zákona, a to:

- vypracovanie projektu na tvorbu vyššej verzie Automatizovaného informačného registračného systému II (ďalej len „ARIS II“),
- príprava tlačív na zber údajov o informačných systémoch obsahujúcich osobné údaje,
- príprava harmonizácie stavu registrácie s novým zákonom.

4.1.4.1 Stav registrácie informačných systémov obsahujúcich osobné údaje do 1. 9. 2002 podľa zákona č. 52/1998 Z. z.

Do 1. 9. 2002, t.j. ku dňu účinnosti zákona č. 428/2002 Z. z., bolo zaregistrovaných celkovo 968 informačných systémov obsahujúcich osobné údaje z celkovo 1300 informačných systémov prihlásených na registráciu. Zaregistrované informačné systémy na registráciu prihlásilo 768 prevádzkovateľov zo Slovenskej republiky. Medzi zaregistrovanými informačnými systémami prevládali také, ktorých prevádzkovateľmi sú obce, krajské a

okresné úrady, akciové spoločnosti, štátne podniky, rozpočtové a príspevkové organizácie, spoločnosti s ručením obmedzeným, živnostníci, družstvá a spotrebné družstvá.

Z uvedeného charakteru prevádzkovateľov je zrejmé, že vo väčšine prípadov išlo o verejný sektor, t.j. o prevádzkovateľov z radov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a iných orgánov verejnej moci. Stále pretrvávalo, že menej zastúpený bol súkromný sektor. Počty prevádzkovaných informačných systémov jednotlivými typmi prevádzkovateľov dokumentuje nižšie uvedená tabuľka. Tie typy prevádzkovateľov, pri ktorých bolo zaregistrovaných menej ako 10 informačných systémov sú uvedení v tabuľke súhrnne v položke „Ostatní prevádzkovatelia“.

Právna forma prevádzkovateľa	Počet informačných systémov	Podiel v % zo zaregistrovaných informačných systémov v SR
Obecné úrady	219	22,62%
Akciové spoločnosti	135	13,95%
Rozpočtové organizácie	132	13,64%
Spol. s r.o.	126	13,01%
Krajské a okresné úrady	107	11,05%
Príspevkové organizácie	91	9,40%
Živnostníci v obchodnom registri	50	5,17%
Štátny podnik	32	3,31%
Spotrebné družstvá	16	1,65%
Družstvá	10	1,03%
Ostatní	50	5,17%

Z hľadiska typov osobných údajov spracúvaných v zaregistrovaných informačných systémoch, prevládali tie, v ktorých sú spracúvané úplné osobné údaje identifikujúce fyzické osoby, t.j. osobné údaje v rozsahu titul, meno, priezvisko, dátum narodenia a adresa bydliska. Ďalšou veľkou skupinou osobných údajov spracúvaných v zaregistrovaných informačných systémoch sú osobné údaje o osobných vlastnostiach osôb a osobné údaje o rodnom čísle podľa § 7 ods. 5 zákona č. 52/1998 Z. z.. Informačné systémy, v ktorých sa spracúvajú osobné údaje patriace do osobitnej kategórie osobných údajov podľa § 8 zákona č. 52/1998 Z. z. tvorili 33% z celkového počtu zaregistrovaných informačných systémov. Z nich najväčší počet tvoria tie informačné systémy, v ktorých sa spracúvajú osobné údaje o zdravotnom stave (personalistiky, bazy údajov o pacientoch) a osobné údaje o členstve v odboroch (personalistiky). Nasledovná tabuľka charakterizuje základné kategórie typov osobných údajov, ako aj percento výskytu jednotlivých kategórií v registrovaných informačných systémoch:

Typy osobných údajov spracúvaných v zaregistrovaných IS	% výskytu z celkového počtu zaregistrovaných IS
Údaje identifikujúce osoby (titul, meno, priezvisko, dátum narodenia, adresa bydliska)	92,87 %
Osobné vlastnosti osôb v tom: osobné a fyzické vlastnosti osôb, zamestnanie, kariéra, životné návyky, spotrebné návyky, trávenie voľného času, rodinné pomery,	66,74%
Osobné údaje o ekonomickej identite osôb v tom: majetkové pomery (bývanie, príjmy, solventnosť, dane, odvody, poplatky, pôžičky, hypotéky, úvery, poistenie, dôchodok, ap.)	47,10%
Identifikačné číslo osoby (rodné číslo)	62,80 %
Osobitné kategórie osobných údajov v tom: psychické vlastnosti, sexuálne postoje, somatický a psychický zdravotný stav, rizikové správanie, členstvo v odboroch, politických stranách a hnutiach, politické a náboženské presvedčenie, rasové, etnické údaje, vyšetrovanie, podozrenie z porušenia zákona, odsúdenie a trest	32,75%

4.1.4.2. Automatizovaný registračný informačný systém ARIS II a formulár na registráciu a aktualizáciu údajov o informačnom systéme

V súvislosti s prípravou nového zákona o ochrane osobných údajov sa paralelne s vytváraním jeho návrhu tvorili aj nástroje na jeho aplikáciu v praxi. Týmito nástrojmi bol jednak nástroj na registráciu informačných systémov obsahujúcich osobné údaje a jednak tlačivo formulára, ktorým prevádzkovatelia môžu prihlásiť na registráciu tie informačné systémy, ktoré spĺňajú podmienky registrácie podľa § 25 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z.

Návrh na vytvorenie vyššej verzie Aplikačného programového vybavenia (APV) Automatizovaného registračného informačného systému II (ďalej len „ARIS II“) vychádzal z prípravy návrhu nového zákona č. 428/2002 Z. z. a zo skúsenosti pri používaní I. verzie Automatizovaného registračného informačného systému. Pri registrácii informačných systémov obsahujúcich osobné údaje sa v uplynulom období ozrejnilo, že je potrebné rozšíriť údaje o prevádzkovaných informačných systémoch, a teda vytvoriť štruktúru registra ARIS II tak, aby sa obmedzil rozsah položiek, do ktorých sa vkladajú tzv. formalizovaného údaje o informačnom systéme vychádzajúce z číselníkov. Prevádzkovateľom sa tým umožní samostatné a vlastné vyjadrenie sa o štruktúre údajov nimi prevádzkovaných informačných systémov bez možného ovplyvnenia a obmedzovania štandardizovanými opisom obsahu jednotlivých položiek. Ďalej bolo nevyhnutné rozšíriť verziu ARIS II o históriu, možnosti vyhľadávania a opravy chýb po natypovaní údajov o informačnom systéme a jeho prevádzkovateľovi.

Vzhľadom na to, aby sa po účinnosti zákona č. 428/2002 Z. z. mohla automatizovaná registrácia vykonávať kontinuálne bolo potrebné vykonať nasledovné kroky:

- pripraviť projekt na vypracovanie APV ARIS II
- vyriešiť APV ARIS II,
- zabezpečiť konverziu existujúcich údajov do APV ARIS II tak, aby bolo možné splniť tieto ciele:
  - registrovať a aktualizovať údaje o informačných systémoch, ktoré podľa zákona č. 428/2002 Z. z. podliehajú registrácii v rozšírenej a modifikovanej štruktúre,
  - odhlásiť informačné systémy z registrácie na základe žiadosti prevádzkovateľa, ak tento ukončil prevádzku zaregistrovaného informačného systému, alebo
  - odhlásiť informačné systémy z registrácie na základe § 25 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z., t.j. ak v zmysle ustanovení cit. paragrafu takýto informačný systém nepodlieha registrácii podľa zákona č. 428/2002 Z. z.
  - vyhľadávať zaregistrované údaje podľa diferencovaných kritérií,
  - tlačiť požadované výstupy,
  - zabezpečiť prístupnosť registra verejnosti.

Pri realizácii APV ARIS II bolo potrebné zohľadniť následné požiadavky:

- otvorenosť architektúry ARIS II. Táto podporí rozšírenie a doplnenie existujúcich funkcií systému, ako aj dodanie nových funkcií a zmeny v dátových štruktúrach.
- modulárnosť systému. Ide o zaručenie relatívnej samostatnosti častí systému, pri ich výmene a prechode na prípadnú ďalšiu vyššiu verziu.
- dodržanie používateľského spôsobu práce v režime klient/server.
- komunikácia v sieti WAN s cieľom používať funkcie systému, výmenu dát s okolím smerovanú na prevádzkovateľov informačných systémov prostredníctvom služieb elektronickej pošty.

K prvému štvrtroku 2002 bola vypracovaná I. verzia APV ARIS II. Táto verzia bola otestovaná a pripomienkovaná podľa zmluvy medzi dodávateľom, firmou Partner Soft a

odberateľom Štatistickým úradom SR. Pretože v priebehu schvaľovacieho procesu nového zákona o ochrane osobných údajov došlo k zmenám v štruktúre registrácie (doplnenie údajov o sprostredkovateľovi, vymedzenie problematiky cezhraničného toku), tieto požiadavky boli doplnené a zapracované ešte počas skúšobnej prevádzky ARIS II.

Nový formulár na registráciu a aktualizáciu údajov o informačnom systéme, ako nástroj na zber dát o informačných systémoch obsahujúcich osobné údaje prihlásených na registráciu, bol vypracovaný spolu s pokynmi na jeho vyplnenie a s príslušnými číselníkmi. Formulár bol vypracovaný ako dokument Word s možnosťou priameho vpisovania údajov. Na rozdiel od predchádzajúcich formulárov, ktoré boli riešené osobitne, t.j. jeden na účely registrácie údajov o informačnom systéme a druhý na účely aktualizácie zaregistrovaných údajov, nový formulár je poňatý tak, že v sebe spája obe tieto funkcie. V porovnaní s predchádzajúcimi formulármi prevádzkovateľ uvádza väčšinu údajov o informačných systémoch neformalizovaným spôsobom. Prevádzkovateľ uvádza za pomoci číselníkov len údaje v nasledovných položkách: právna forma (prevádzkovateľa, sprostredkovateľa), užívatelia, ktorým sa údaje z informačného systému sprístupňujú, charakteristika opatrení na zabezpečenie ochrany osobných údajov (fyzická, hardwarová, softwarová a organizačná bezpečnosť informačného systému).

Štruktúra formulára vychádza z § 26 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z. a rešpektuje aj ustanovenia § 27 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z., a teda umožňuje zápis nasledovných údajov o informačnom systéme obsahujúcom osobné údaje: názov, sídlo alebo trvalý pobyt, právnu formu a identifikačné číslo prevádzkovateľa, meno a priezvisko štatutárneho orgánu prevádzkovateľa, meno a priezvisko zodpovednej osoby vykonávajúcej dohľad nad ochranou osobných údajov (ak sa vyžaduje jej poverenie). Ďalej formulár umožňuje uviesť názov, sídlo alebo trvalý pobyt, právnu formu a identifikačné číslo sprostredkovateľa (ak spracúva osobné údaje v mene prevádzkovateľa) a meno a priezvisko štatutárneho orgánu sprostredkovateľa. Údaje o informačnom systéme tvoria: identifikačné označenie informačného systému (názov), právny základ spracúvania osobných údajov v informačnom systéme, okruh dotknutých osôb, účel spracúvania osobných údajov, zoznam osobných údajov (štruktúra položiek informačného systému prihláseného na registráciu). Ďalšie položky charakterizujú informačný systém z pohľadu okruhu užívateľov informačného systému, t.j. ak sa v ňom spracúvané osobné údaje sprístupňujú je možné uviesť vo formalizovanej podobe okruh takýchto právnických osôb alebo fyzických osôb, ak sa v ňom spracúvané osobné údaje poskytujú je možné uviesť právnické osoby, fyzické osoby, prípadne subjekty v cudzine, ktorým sa osobné údaje poskytujú. Ďalšími údajmi o informačnom systéme je forma zverejnenia osobných údajov spracúvaných v informačnom systéme, ak sa zverejnenie osobných údajov vykonáva, názvy cieľových krajín cezhraničného toku a jeho právny základ a opatrenia na zabezpečenie ochrany osobných údajov pri tranzite. Všeobecná charakteristika opatrení na zabezpečenie ochrany osobných údajov definuje spôsob zabezpečenia ochrany informačného systému u prevádzkovateľa / sprostredkovateľa. Dôležitými ukazovateľmi sú dátum začatia spracúvania osobných údajov a dátum, od ktorého boli uskutočnené zmeny spracúvania osobných údajov v informačnom systéme. Tento údaj sa uvádza pri aktualizácii údajov o informačnom systéme, alebo pri jeho odhlásení na žiadosť prevádzkovateľa, ak tento ukončil prevádzku informačného systému obsahujúceho osobné údaje podľa § 28 ods.1 a 2 zákona č. 428/2002 Z. z.

Pokyny na vyplnenie formulára presne opisujú spôsob vyplnenia formulára v jednotlivých položkách pri prihlásení informačného systému na registráciu, aktualizácii zaregistrovaných údajov a odhlásení informačného systému z registrácie.

4.1.4.3. Príprava harmonizácie stavu registrácie s novým zákonom č. 428/ 2002 Z. z.

V priebehu júla a augusta 2003 sa na základe ustanovení § 25 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z. vykonala analýza a posúdenie zaregistrovaných informačných systémov a informačných systémov prihlásených na registráciu podľa zákona č. 52/1998 Z. z.

Na základe tohto posúdenia bolo konštatované, že registrácii nebude podliehať 332 informačných systémov zaregistrovaných a prihlásených na registráciu podľa zákona č. 52/1998 Z. z.

4.2. Činnosť Úradu na ochranu osobných údajov v zmysle zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov od septembra 2002 do apríla 2003

Štátny dozor nad ochranou osobných údajov na základe zákona č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch vykonával Útvár inšpekcie ochrany osobných údajov Úradu vlády SR na čele so splnomocnencom na ochranu osobných údajov.

Nadobudnutím účinnosti zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov 1. septembra 2002 došlo k zriadeniu nezávislého orgánu štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou, a to Úradu na ochranu osobných údajov. Súčasne so zriadením úradu došlo aj k formálnej zmene splnomocnenca na predsedu úradu. Zároveň došlo k zmene zodpovednosti predsedu úradu, ako aj k prechodu zodpovednosti z vlády na Národnú radu SR.

Činnosť úradu v období od jeho zriadenia do apríla 2003 sa odvíjala predovšetkým od úloh vymedzených § 38 zákona č. 428/2002 Z. z.

Vo všeobecnosti ju možno rozdeliť do troch základných častí:

- činnosť vo vzťahu k prevádzkovateľom,
- činnosť vo vzťahu k dotknutým osobám,
- legislatívna činnosť.

4.2.1. Činnosť vo vzťahu k prevádzkovateľom

Úrad dospel k záveru, že aj napriek skutočnosti, že zákon č. 52/1998 Z. z. bol účinný od 1. marca 1998, množstvu prevádzkovateľov sa problematika ochrany osobných údajov dostala do hlbšieho povedomia až prijatím zákona č. 428/2002 Z. z. a jej následnou medializáciou, ktorú možno považovať zároveň za osvetovú činnosť úradu. Zvýšený „záujem“ o zákon o ochrane osobných údajov je spôsobený aj ďalšími faktormi, predovšetkým však zvýšenými právomocami úradu v oblasti výkonu dozoru nad ochranou osobných údajov, jeho zvýšenou nezávislosťou a až desaťnásobne zvýšenými pokutami za porušenie zákona.

Vzhľadom na skutočnosť, že od nadobudnutia účinnosti zákona začala prevádzkovateľom plynúť 6 mesačná lehota na zosúladienie už fungujúcich informačných systémov s ustanoveniami tohto zákona (§ 52 ods. 1), úrad vo zvýšenej miere poskytoval prevádzkovateľom možnosť písomne, telefonicky aj osobne prekonzultovať s pracovníkmi úradu otázky týkajúce sa aplikácie zákona do praxe. Tie sa predovšetkým týkali vysvetľovania ustanovení zákona, ktoré neboli prevádzkovateľom jasné, spracúvania osobných údajov dotknutých osôb v informačných systémoch, zabezpečenia ochrany osobných údajov pri ich spracúvaní a registrácie týchto informačných systémov. Výsledkom tejto činnosti je množstvo telefonicky zodpovedaných otázok i uskutočnených konzultácií.

Počas uvedeného obdobia bolo na základe dožiadaní vypracovaných cca 660 stanovísk a odporúčaní. Úrad vydal 5 rozhodnutí o vykonaní cezhraničného toku osobných údajov, 3 záväzné stanoviská.

Záväzné stanovisko č. 1/2002 z 27. novembra 2002, uvedené v prílohe č. 4.2./1, bolo vydané vo veci návrhu spoločnosti Orange Slovensko, a. s. na preskúmanie pochybností o súlade požiadavky Policajného zboru a ďalších štátnych orgánov ohľadom pravidelného sprístupňovania osobných údajov zákazníkov spoločnosti Orange realizovaného v elektronickej podobe v rozsahu kompletnej, pravidelne aktualizovanej databázy údajov v štruktúre telefónne číslo, meno a priezvisko alebo obchodné meno (ak je zákazníkom fyzická osoba podnikateľ), adresa trvalého bydliska alebo sídla zákazníka (ak je zákazníkom fyzická osoba podnikateľ), stav SIM karty zákazníka (aktívna, blokováná, odpojená, zrušená), typ poskytovanej hlasovej služby alebo dátovej služby a ďalšie údaje súvisiace s určením lokality, odkiaľ bol hovor odoslaný alebo prijatý s ustanoveniami zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov.

Úrad na ochranu osobných údajov konštatoval, že relevantné legislatívne prostredie súvisiace so spracúvaním a využívaním osobných údajov klientov spoločnosti Orange Slovensko, a. s., resp. poskytovateľov verejných telekomunikačných služieb pôsobiacich na území Slovenskej republiky Policajným zborom v jeho súčasnej podobe nezabezpečuje úplný súlad s § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z.

Záväzné stanovisko č. 1/2003 z 10. januára 2003, uvedené v prílohe č. 4.2./2, sa týka problematiky spracúvania osobných údajov Slovenskou lekárnickou komorou, Slovenskou lekárskou komorou, Slovenskou komorou zubných lekárov, Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek. Úrad na ochranu osobných údajov posudzoval, či spracúvané osobné údaje svojim rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo sú časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu.

Úrad na ochranu osobných údajov konštatoval, že spracúvané osobné údaje svojim rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedajú účelu ich spracúvania.

Predmetom Záväzného stanoviska č. 2/2003 z 15. apríla 2003, uvedeného v prílohe č. 4.2./3, bolo spracúvanie osobného údaja odhaľujúceho členstvo v odborových organizáciách prevádzkovateľmi (zamestnávateľmi).

Úrad na ochranu osobných údajov v uvedenej veci rozhodol, že prevádzkovatelia (zamestnávatelia, § 7 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce) sú oprávnení o svojich zamestnancoch spracúvať osobné údaje, ktoré odhaľujú ich členstvo v odborovej organizácii, ak na takéto spracúvanie dal zamestnanec zamestnávateľovi písomný súhlas. Informačný systém, ktorý obsahuje osobné údaje odhaľujúce členstvo v odborovej organizácii podlieha registrácii podľa § 25 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z. a nevzťahuje sa naň výnimka podľa § 25 ods. 3 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Ďalej Úrad na ochranu osobných údajov v uvedenej veci rozhodol, že súbor osobných údajov zamestnancov v rozsahu titul, meno, priezvisko, číslo účtu a pevná percentuálna zložka mzdy odvádzaná zamestnávateľom na základe požiadavky týchto zamestnancov na daný účet sa nepovažuje za súbor osobných údajov odhaľujúcich členstvo v odborovej organizácii, ak o týchto dotknutých osobách zamestnávateľ nevedie vo svojom informačnom systéme ďalší taký osobný údaj, z ktorého je zrejmé ich momentálne členstvo v odborovej organizácii. Informačný systém obsahujúci takéto súbor osobných údajov nepodlieha registrácii.

Medzi dôležité problémy, ktorými sa Úrad na ochranu osobných údajov v uvedenom období zaoberal, patrí aj spracúvanie Daňového identifikačného čísla (DIČ).

Podľa ustanovenia § 8 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. „Pri spracúvaní osobných údajov možno využiť na účely určenia fyzickej osoby všeobecne použiteľný identifikátor ustanovený osobitným zákonom len vtedy, ak jeho použitie je nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Spracúvať iný identifikátor, ktorý v sebe skrýva charakteristiky dotknutej osoby, alebo zverejňovať všeobecne použiteľný identifikátor sa zakazuje.“ Z uvedeného vyplýva, že je neadekvátne účelu spracúvania používať v súvislosti s označením podnikateľského subjektu rodné číslo, ktoré je trvalým identifikačným údajom fyzickej osoby a ktoré obsahuje jej charakteristiky.

Odhliadnúc od skutočnosti, že na zverejňovanie DIČ sa sťažovalo množstvo fyzických osôb - podnikateľov, jeho spracúvanie v súčasnom tvare je v rozpore s citovaným ustanovením ako aj s ustanovením § 6 zákona č. 428/2002 Z. z. Z uvedených dôvodov sa uskutočnilo stretnutie zástupcov Úradu na ochranu osobných údajov, Daňového riaditeľstva SR a Datacentra, výsledkom ktorého bola dohoda, že Daňové riaditeľstvo SR vypracuje a predloží koncepciu, resp. návrh riešenia, akým spôsobom sa v rámci Slovenskej republiky zmení DIČ, aby v horizonte najneskôr do konca roka 2003 neobsahovalo rodné číslo fyzickej osoby.

Značne medializovanou kauzou bola likvidácia majetkových priznaní a vyhlásení, ktoré boli občanmi podané na základe § 40 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov. Úrad na ochranu osobných údajov v uvedenej veci rozhodol Opatrením a uložil Daňovému riaditeľstvu SR ako prevádzkovateľovi informačného systému obsahujúceho osobné údaje zlikvidovať majetkové priznania a písomné vyhlásenia spracúvané automatizovaným aj neautomatizovaným spôsobom, vrátane ich kópií, ak boli vyhotovené.

Účinnosť predmetného ustanovenia bola pozastavená uznesením Ústavného súdu SR z 20. mája 2002 Z. z., uverejneným pod č. 452/2002 Z. z. v Zbierke zákonov. Následne dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 233/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov definitívne zanikla povinnosť fyzických osôb poskytovať správcovi dane majetkové priznania a písomné vyhlásenia. Zároveň tak skončil účel spracúvania majetkových priznaní a vyhlásení.

Keďže zákonom ustanovená 6 - mesačná lehota uplynula 28. 2. 2003, úrad predovšetkým od posledného februárového týždňa je preťažený v troch oblastiach vyplývajúcich zo zákona, ktoré si prevádzkovatelia ponechali až na úplný záver prechodného obdobia. Sú to predovšetkým:

-povinnosť registrácie informačných systémov :

Úradu bolo doručených 1752 registračných formulárov so žiadosťou o registráciu informačných systémov, obsahujúcich osobné údaje v súlade s § 25 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. , ktoré úrad v zmysle "predbežnej" kontroly stíhal spracúvať len s obtiažami.

-povinnosť vyškolenia zodpovednej osoby, ktorá u prevádzkovateľa dohliada na dodržiavanie ustanovení zákona:

Za ústretový krok úradu vo vzťahu k prevádzkovateľom možno považovať aj lektorské zabezpečovanie preškolenia zodpovedných osôb písomne poverených vykonávaním dozoru nad dodržiavaním zákonných ustanovení pri spracúvaní osobných údajov v zmysle § 19 zákona č.428/2002 Z. z. Požiadavky na vyššie uvedené zodpovednej osoby dohliadajúcej na dodržiavanie zákona však úrad nestačí zabezpečovať a v mnohých prípadoch ich musí odmietiť.

-povinnosť vypracovať k informačnému systému bezpečnostný projekt v prípadoch, že prevádzkovateľ spracúva osobitné kategórie osobných údajov alebo zmluvne zaviazal spracúvaním osobných údajov sprostredkovateľa :

Až po ukončení prechodného obdobia sa začali prevádzkovatelia zaujímať o vypracovanie bezpečnostných projektov. Tu sa objavil aj zaujímavý fenomén - private firmy pracujúce v oblasti bezpečnosti informačných systémov veľmi masívne začali ponúkať prevádzkovateľom svoje produkty, teda vypracovanie bezpečnostných projektov. V mnohých prípadoch však požadujú neadekvátnu cenu za takýto projekt.

Vo všeobecnosti však prevádzkovatelia činnosť úradu v uvedenom období hodnotili kladne, predovšetkým z dôvodu prejavenej ústretovosti zo strany úradu.

4.2.2. Činnosť vo vzťahu k dotknutým osobám

Vplyvom medializácie problematiky ochrany osobných údajov sa zvýšila aj informovanosť dotknutých osôb o existencii a obsahu zákona č. 428/2002 Z. z., no predovšetkým o uplatňovaní ich práv u prevádzkovateľov a o ich práve podať oznámenie úradu pri podozrení, že ich osobné údaje sa spracúvajú neoprávnene.

Úrad za jednu z kľúčových činností považuje prijímanie a vybavovanie sťažností dotknutých osôb týkajúcich sa podozrenia z porušenia ochrany osobných údajov, v súvislosti s 36 podanými sťažnosťami vykonával teda aj kontrolnú činnosť.

Na účely objasnenia okolností vyzýval prevádzkovateľov a sprostredkovateľov na podanie vysvetlení a následne vykonal 9 kontrol spracúvania osobných údajov v informačných systémoch prevádzkovateľov. Úrad vydal 5 opatrení, ktorými prevádzkovateľom alebo sprostredkovateľom bola uložená povinnosť:

- ukončiť činnosti, ktorými boli porušené povinnosti ustanovené zákonom,
- vykonať potrebné opatrenia na odstránenie nedostatkov alebo
- zabezpečiť práva a právom chránené záujmy dotknutých osôb v určenej lehote.

Okrem toho pri podozrení, že ide o trestný čin podal 2 oznámenia orgánom činným v trestnom konaní a v neposlednom rade aj oboznamoval dotknuté osoby o vyriešení nimi podaných sťažností.

S ohľadom na plynutie lehoty ustanovenej § 52 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. úrad ani v jednom prípade nepristúpil k uloženiu sankcie za porušenie zákona.

Úrad v období od septembra 2002 do apríla 2003 riešil sťažnosti týkajúce sa predovšetkým:

- kopírovania občianskych preukazov,
- podozrenia z neoprávneného zneužitia osobných údajov prevádzkovateľmi,
- neoprávneného získavania osobných údajov dotknutých osôb prevádzkovateľmi,

- zverejňovania osobných údajov bez súhlasu dotknutých osôb,
- zverejňovania rodného čísla,
- nerešpektovania § 20 zákona č. 428/2002 Z. z.

Aj vo vzťahu k dotknutým osobám úrad písomne i telefonicky zodpovedal množstvo otázok týkajúcich sa ustanovení zákona, ktoré im neboli jasné.

4.2.3. Legislatívna činnosť

Z ustanovenia § 38 ods. 1 písm. n) zákona č. 428/2002 Z. z. vyplýva, že úrad sa vyjadruje k návrhom zákonov a k návrhom ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, v ktorých sa upravuje spracúvanie osobných údajov. V období od septembra 2002 do apríla 2003 úrad pripomienkoval niekoľko návrhov zákonov:

- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 216/1995 Z. z. o Komore geodetov a kartografov,
- návrh novely zákona č. 507/2001 o poštových službách,
- návrh zákona o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním),
- návrh zákona o používaní informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- návrh novely zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

a ďalšie.

Dôležitou skutočnosťou týkajúcou sa legislatívnej činnosti úradu je aj existencia ustanovenia § 52 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z., z ktorého vyplýva, že: „Prevádzkovatelia, ktorí spracúvajú osobné údaje na základe osobitného zákona, ktorý neustanovuje náležitosti podľa § 7 ods. 3, 5, 6 alebo podľa § 9 ods. 1 písm. a), môžu osobné údaje spracúvať v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie ustanoveného účelu spracúvania bez súhlasu dotknutých osôb do 31. decembra 2003.“

Len nepatrný počet zákonov platných na území Slovenskej republiky však obsahuje náležitosti vyžadované zákonom č. 428/2002 Z. z. Z uvedeného dôvodu, ako aj z dôvodu zdĺhavosti legislatívneho procesu úrad oslovil všetkých čelných predstaviteľov úradov, ktoré sú gestormi zákonov, upravujúcich činnosť v jednotlivých oblastiach a vyzval ich, aby pristúpili k novelizácii zákonov, ktorých ustanovenia sa týkajú spracúvania osobných údajov. Ak po uplynutí uvedenej lehoty zákony nebudú zosúladené s ustanoveniami zákona č. 428/2002 Z. z., prevádzkovatelia, ktorí dnes vykonávajú spracúvanie osobných údajov

na základe osobitných zákonov, budú môcť spracúvať osobné údaje dotknutých osôb len na základe ich súhlasu.

Úrad očakáva, že v druhom polroku 2003 sa značne zvýši legislatívna činnosť v oblasti pripomienkovania noviel zákonov.

5. Informovanie verejnosti o stave ochrany osobných údajov

5.1. Vyhodnotenie prieskumu verejnej mienky vykonaného ÚVVM

Od 1. septembra 2002 platí v Slovenskej republike nový zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov, ktorého zmyslom je chrániť osobné údaje obyvateľov pri ich spracovaní. Dozor nad ochranou osobných údajov zákon zveril Úradu na ochranu osobných údajov.

Na základe žiadosti Úradu na ochranu osobných údajov realizoval Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR (ďalej len ÚVVM) prieskum názorov na niektoré otázky z oblasti ochrany osobných údajov. Predmetom výskumu boli najmä:

vedomosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov
názory občanov na zákaz zverejňovať rodné číslo najcitlivejšie osobné údaje z pohľadu možnosti zneužitia vedomosti občanov o povinnosti oprávnenej osoby oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov
znalosti občanov o povinnosti oprávnenej osoby oznámiť im, podľa akého zákona sú povinný odovzdať fotokópiu úradného dokladu na spracúvanie
mera využívania zákonného práva občanmi vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, vrátane ich ochrany ako aj ich odpis toho, čo sa o nich spracúva
názory občanov na možné zabezpečenie lepšej ochrany osobných údajov prostredníctvom bezpečnostného projektu informačného systému
mienka občanov o najvhodnejších formách zvyšovania právneho vedomia obyvateľstva v oblasti ochrany osobných údajov

5.1.1. Metodika výskumu

Terénna fáza výskumu bola realizovaná v dňoch od 1. do 10. apríla 2003 školenými externými spolupracovníkmi ÚVVM - anketármi technikou štandardizovaného rozhovoru. Základný súbor tvorilo 4 055 110 obyvateľov SR vo veku 18 a viac rokov, t.j. 75,38% z 5 379 455 všetkých obyvateľov SR ku 26. 5. 2001. /1

Výberový súbor bol utvorený voľným kvótovým výberom so znáhodnením v poslednom kroku. Kontrolovanými premennými boli: pohlavie, vek, národnosť, vzdelanie, veľkosť bydliska a kraj. Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na spracovanie odovzdaných 1266 dotazníkov, čo predstavuje 93,09%-nú návratnosť z plánovaného rozsahu výberovej vzorky $n=1360$. Jeden respondent "reprezentuje" 3203 obyvateľov SR zo sledovaného základného súboru populácie SR vo veku 18 a viac rokov.

Štatistickú presnosť výsledkov výskumu hodnotíme pomocou intervalov spoľahlivosti. Charakteristika reliability vzťahovaná na celý súbor pri rozsahu $n=1266$ je +/- 2,75%.

1/ Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenskej republiky v roku 2001. ŠÚ SR Bratislava.

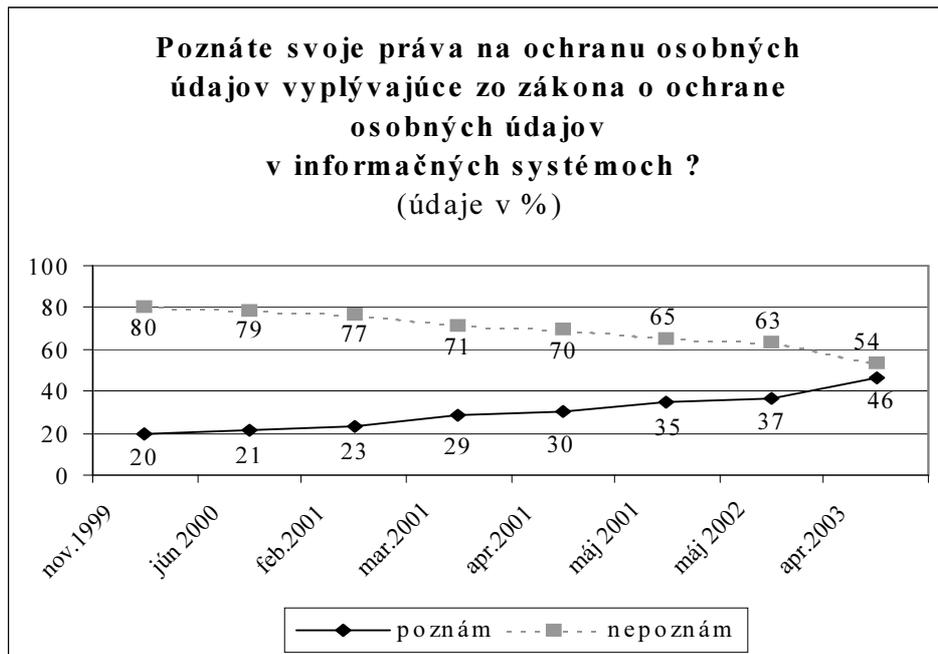
V nasledujúcej tabuľke uvádzame podrobnejšie testovanie reprezentatívnosti celého súboru. Pri uvažovanej 5%-nej úrovni významnosti sa potvrdila reprezentatívnosť výberového súboru podľa kvótových znakov pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkostná skupina obce a kraj.

Reprezentatívnosť výberového súboru populácie SR vo veku 18 a viac rokov				
Znak	Základný súbor	Výberový súbor	Rozdiel %	CHI2 Test HV 5 %
Pohlavie:				rozdiely nie sú
muž	47,74	47,63	-0,11	štatisticky
žena	52,26	52,37	+0,11	významné
Vek:				rozdiely nie sú
18-24	15,91	15,88	-0,03	štatisticky
25-29	10,67	10,66	-0,01	významné
30-39	18,23	18,25	+0,02	
40-49	19,97	19,83	-0,14	
50-59	14,78	14,77	-0,01	
60 a viac	20,45	20,62	+0,17	
Vzdelanie:				rozdiely nie sú
základné	23,98	23,42	-0,56	štatisticky
stredné bez maturity	31,37	31,57	+0,20	významné
stredné s maturitou	34,13	33,94	-0,19	
vysokoškolské	10,52	11,08	+0,56	
Národnosť:				rozdiely nie sú
slovenská	85,38	86,33	+0,95	štatisticky
maďarská	10,32	9,48	-0,84	významné
iná	4,30	4,19	-0,11	
Veľkostná skupina obce:				rozdiely nie sú
do 1999	30,68	29,86	-0,82	štatisticky
2000 -9999	20,36	19,59	-0,77	významné
10000 - 49999	24,25	24,09	-0,16	
50000 - 99999	12,07	12,64	+0,57	
100 000 a viac	12,63	13,82	+1,19	
Kraj:				rozdiely nie sú
Bratislavský	11,43	12,16	+0,73	štatisticky
Trnavský	10,46	8,85	-1,61	významné
Trenčiansky	11,46	12,16	+0,70	
Nitriansky	13,66	13,67	+0,01	
Žilinský	12,66	13,27	+0,61	
Banskobystrický	12,45	12,64	+0,19	
Prešovský	13,91	13,59	-0,32	
Košický	13,95	13,67	-0,28	

5.1.2. Vedomosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov v informačných systémoch

Podľa zákona NR SR č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov má každý právo na ochranu osobných údajov. Znalosť občanov o svojich právach zisťoval ÚVVVM pri ŠÚ SR už po ôsmykrát. Podiel respondentov, ktorí poznajú tieto svoje práva dosiahol v aktuálnom prieskume 46%, čo je o 26 percentuálnych bodov viac ako v prvom prieskume realizovanom na rovnakú tému v novembri 1999 a o 9 percentuálnych bodov viac ako v poslednom prieskume, ktorý ÚVVVM uskutočnil v máji 2002.

Graf č.1

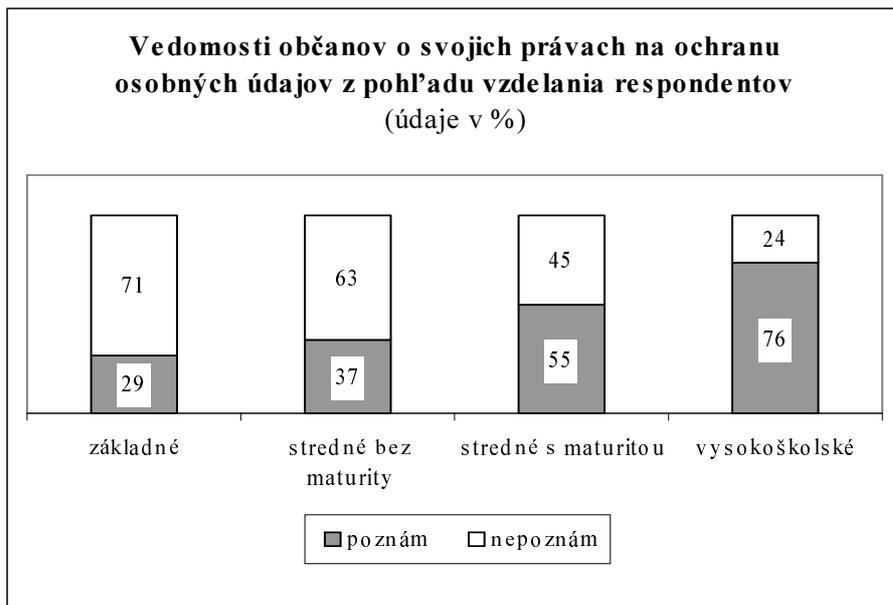

Nadpriemernú znalosť svojich práv v uvedenej súvislosti prejavujú opýtaní s vysokoškolským vzdelaním (76%), podnikatelia (63%), zamestnanci (61%), z vekových skupín najmä 40 – 49 roční (58%) a z krajového rozloženia najmä obyvatelia Bratislavského (56%) a Trnavského kraja (54%).

Naopak, svoje práva na ochranu osobných údajov vyplývajúce zo zákona o ochrane osobných údajov v informačných systémoch nepoznajú vo zvýšenej miere oproti celoslovenskému priemeru obyvatelia starší ako 60 rokov (68%), respondenti so základným vzdelaním (71%), nekvalifikovaní robotníci (74%), oslovení žijúci v malých obciach do 1999 obyvateľov a z krajového rozloženia obyvatelia Prešovského kraja (62%).

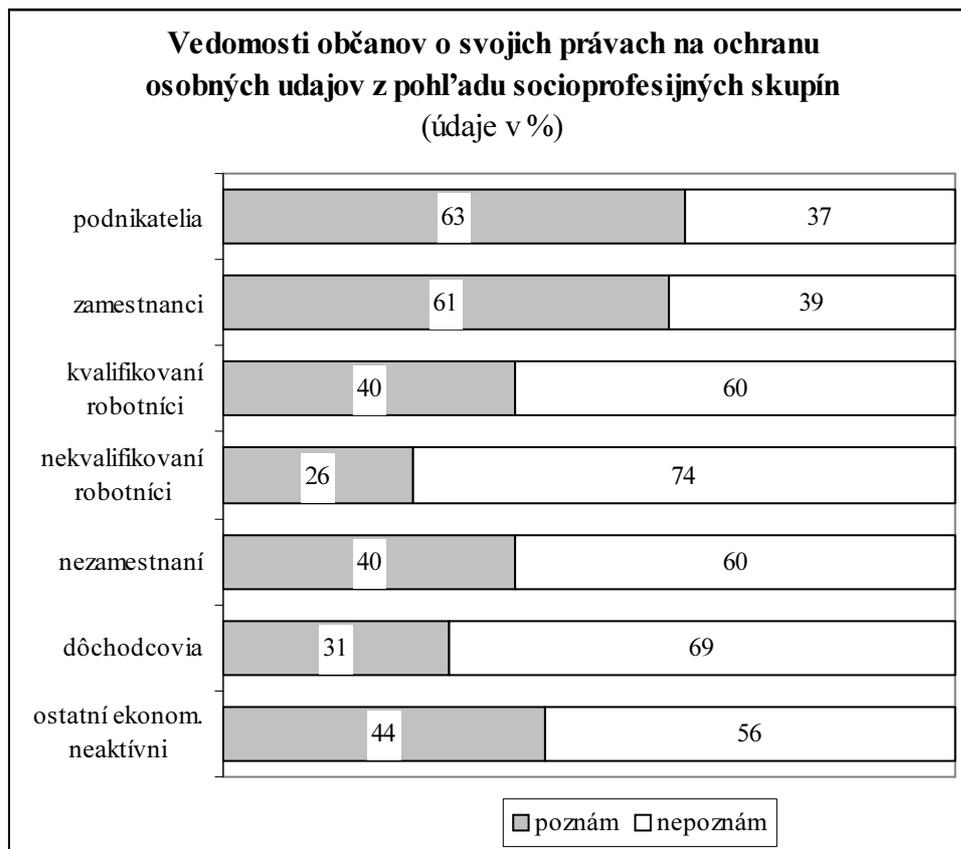
Výraznejšie diferencie v odpovediach respondentov zaznamenal výskum v optike vzdelania a socioprofesijnej príslušnosti. Prezентujú ich nasledujúce dva grafy.

Graf č.2

Zo zvyšujúcim sa vzdelaním rastie podiel respondentov poznajúcich svoje práva, nad celoslovenským priemerom sú opýtaní so stredným vzdelaním (55%) a vysokoškolským vzdelaním (76%), diferencia medzi respondentami so základným a vysokoškolským vzdelaním je 47%.

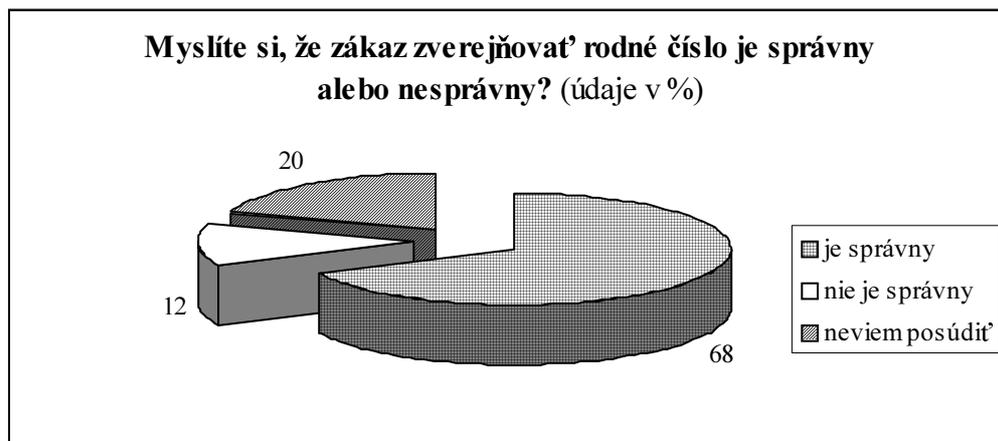
Graf č.3

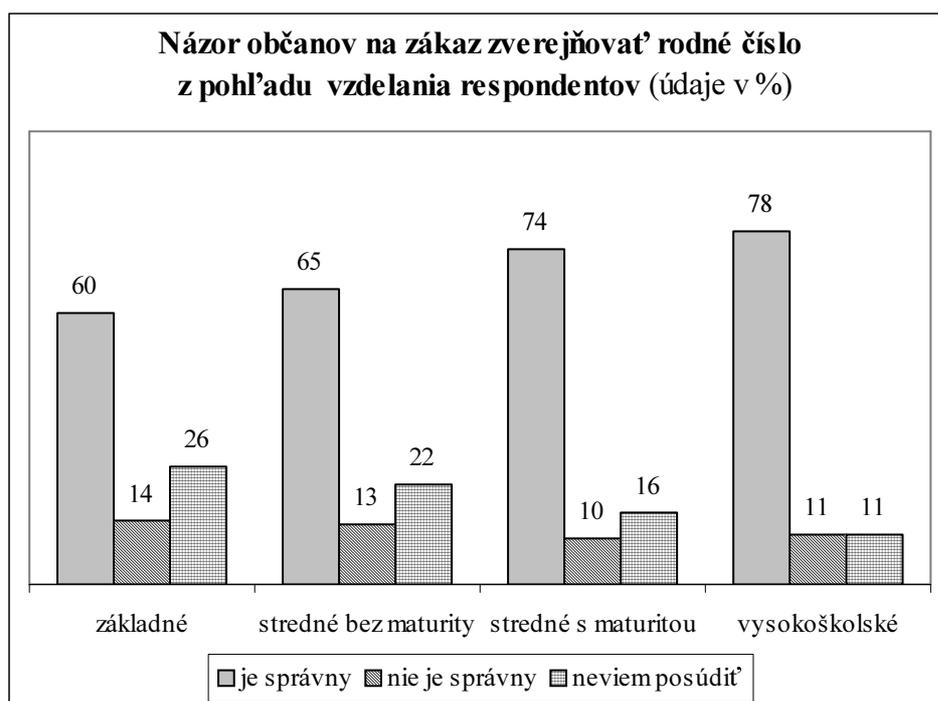
5.1.3. Názory občanov na zákaz zverejňovať rodné číslo

Nový zákon o ochrane osobných údajov zaradil medzi osobitné kategórie osobných údajov aj rodné číslo a zakazuje ho zverejňovať. Podľa zistení výskumu sa ukazuje, že zákaz zverejňovať rodné číslo považuje za správny 68% dospeléj populácie. S týmto názorom súhlasia najmä oslovení vo vekovej skupine 30 – 39 roční, ostatní ekonomicky neaktívni (po 73%) a obyvatelia Trnavského kraja (74%) a najmenej súhlasia nezamestnaní (60%). So stúpajúcou vzdelanostnou úrovňou respondentov sa zvyšuje podiel tých, ktorí považujú zákaz zverejňovať rodné číslo za správny. U respondentov so základným vzdelaním je to 60%, so stredným bez maturity 65%, so stredným s maturitou 74% a 78% vysokoškolsky vzdelaných respondentov si myslí, že zákaz zverejňovať rodné číslo je správny.

Graf č.4

Graf č. 5

Údaje za ostatné sledované demografické skupiny obyvateľov k problematike zverejňovania rodných čísel nepreukázali štatisticky významné rozdiely od celoslovenského priemeru.

5.1.4. Citlivosť osobných údajov z pohľadu možnosti ich zneužitia

Výskum verejnej mienky sondujúci problematiku ochrany osobných údajov v máji 2002 ukázal, že väčšina občanov vníma svoje rodné číslo ako najcitlivejší osobný údaj, ktorý je potrebné chrániť pred zneužitím. V aktuálnom prieskume mohli respondenti uviesť tri z pätnástich kategórií osobných údajov, ktoré považujú za najcitlivejšie, pokiaľ ide o možnosť ich zneužitia. Medzi najcitlivejšie osobné údaje sú opýtanými vnímané rodné čísla, údaje o zdravotnom stave a majetku a financiách.

Podrobné poradie vnímania citlivosti osobných údajov prezentuje nasledujúca tabuľka.

Ktoré osobné údaje považujete za najcitlivejšie z pohľadu možnosti zneužitia okrem mena, priezviska a adresy ? (údaje v %) 1/		
Osobné údaje:	máj 2002	apríl 2003
rodné číslo	69	67
údaje o zdravotnom stave	36	48
údaje o majetku a financiách	39	34
údaje o psychickom stave	15	21
údaj o politickom názore či členstve v politickej strane	16	19
biometrické údaje	15	18
údaj o náboženskej viere	9	14
údaj o pohlavnom živote	10	13
údaj o odsúdení alebo treste	11	10
údaj o rasovom alebo etnickom pôvode	7	7
údaj o národnosti	7	6
údaje o sociálnej identite	4	3
údaje o fyzickej identite	1	2
údaj o členstve v odboroch	1	1
údaje o kultúrnej identite	1	1
iná odpoveď	2	1

V porovnaní s výskumom realizovaným v máji 2002 sa vo verejnej mienke nezmenil názor, že najcitlivejší osobný údaj z pohľadu občanov je rodné číslo, čo si myslí 67% opýtaných. Citlivosť zneužitia údajov o zdravotnom stave stúpila o 16% na druhé miesto. Údaj o majetku a financiách považuje dnes za citlivý z pohľadu zneužitia 34%, čo je o 5% menej opýtaných ako pred rokom.

1/ Súhrn všetkých odpovedí prevyšuje 100 %, pretože respondenti mohli uviesť tri odpovede. Rodné číslo vnímajú ako najcitlivejší osobný údaj z pohľadu jeho zneužitia prevažne 50 až 59 roční (71%), oslovení so stredným vzdelaním s maturitou (72%), kvalifikovaní robotníci (72%), občania zo sídel nad 100 000 obyvateľov (72%) a respondenti žijúci v Prešovskom (74%) a Košickom kraji (77%).

Údaje o zdravotnom stave považujú za najcitlivejší v porovnaní s celoslovenským priemerom najmä 40 – 49 roční (56%) a opýtaní v Trnavskom kraji (58%).

Nižšiu váhu tomuto osobnému údaju z pohľadu zneužitia pripisujú 20 – 25 roční (35%), občania maďarskej národnosti (34%), ostatní ekonomickí neaktívni respondenti (39%) a obyvatelia z Nitrianskeho kraja (39%).

Z oslovených podnikateľov 47% si myslí, že údaje o majetku a financiách sú najcitlivejšie z pohľadu ich zneužitia, čo je o 13 percentuálnych bodov viac ako celoslovenský priemer.

Na druhej strane, najmenšiu citlivosť možnosti zneužitia tomuto údaju prikladajú respondenti žijúci v sídlach od 50 000 do 100 000 obyvateľov (25%) a nekvalifikovaní robotníci (26%).

O významnejšej možnosti zneužitia údajov o psychickom stave sú v porovnaní s celoslovenským priemerom presvedčení respondenti s vysokoškolským vzdelaním (27%). O možnosti zneužitia týchto údajov sú najmenej presvedčení podnikatelia a obyvatelia Prešovského kraja (po 16%).

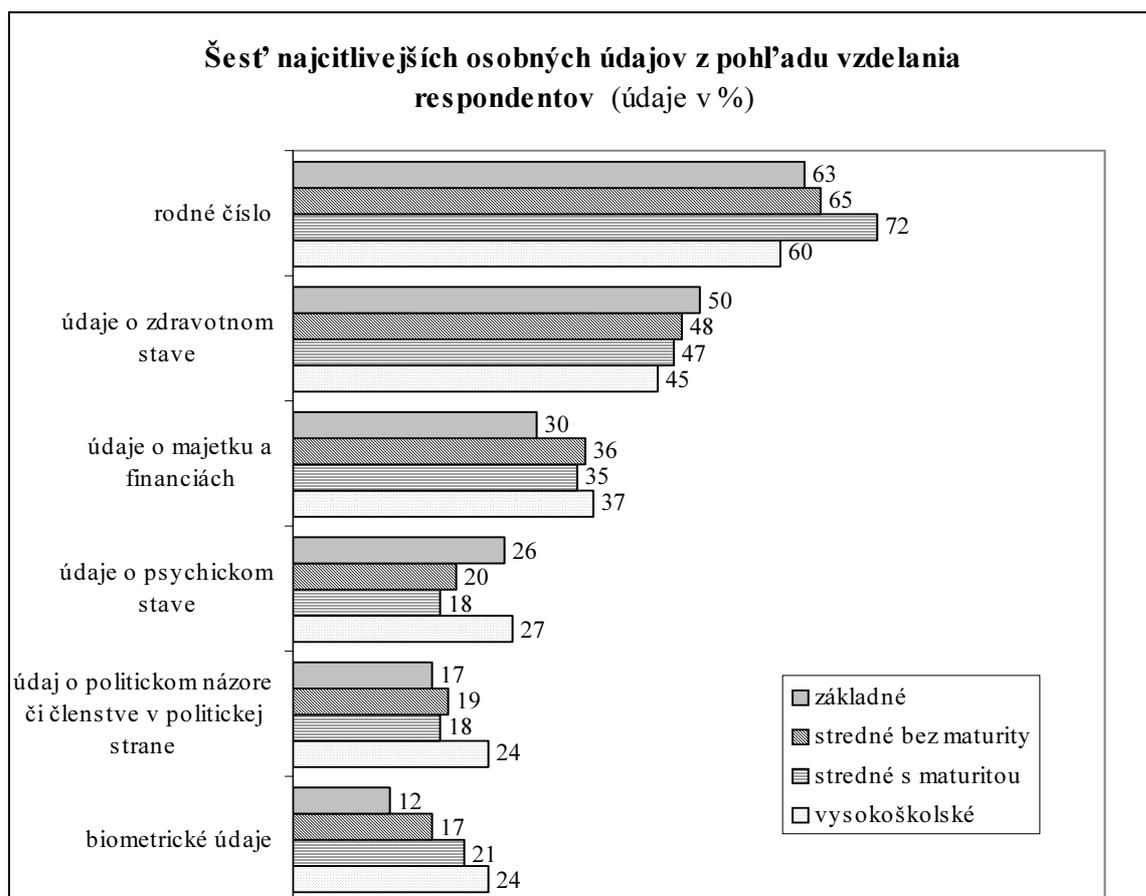
O možnosti zneužitia údajov o politickom názore či členstve v politickej strane sú presvedčení najmä vysokoškolsky vzdelaní respondenti a občania žijúci v Žilinskom kraji (po 24%). Naopak, najmenej sú o tom presvedčení 25 – 29 roční (14%). Štatisticky významnejšie diferencie od celoslovenského priemeru sa u ostatných skupín obyvateľstva nepreukázali.

Biometrické údaje sú osobné údaje, ktorých zvýšenú možnosť zneužitia predpokladajú hlavne oslovení žijúci v sídlach od 50 000 do 100 000 obyvateľov (29%), vysokoškolsky vzdelaní respondenti a zamestnanci (po 24%), zatiaľ čo o nižšej možnosti zneužitia biometrických údajov sú presvedčení 60 a viac roční (10%), nekvalifikovaní robotníci (10%) a občania Trenčianskeho kraja (11%).

Výraznú diferenciu ukázal výskum pri možnosti zneužitia údaju o národnosti. Zatiaľ čo o možnosti zneužitia tohto údaju sú presvedčené 3% občanov slovenskej národnosti, možnosť zneužitia údaju o národnosti predpokladá tretina občanov maďarského pôvodu (33%).

Možnosť zneužitia osobného údaju o kultúrnej identite predpokladá 1% respondentov.

Graf č. 6

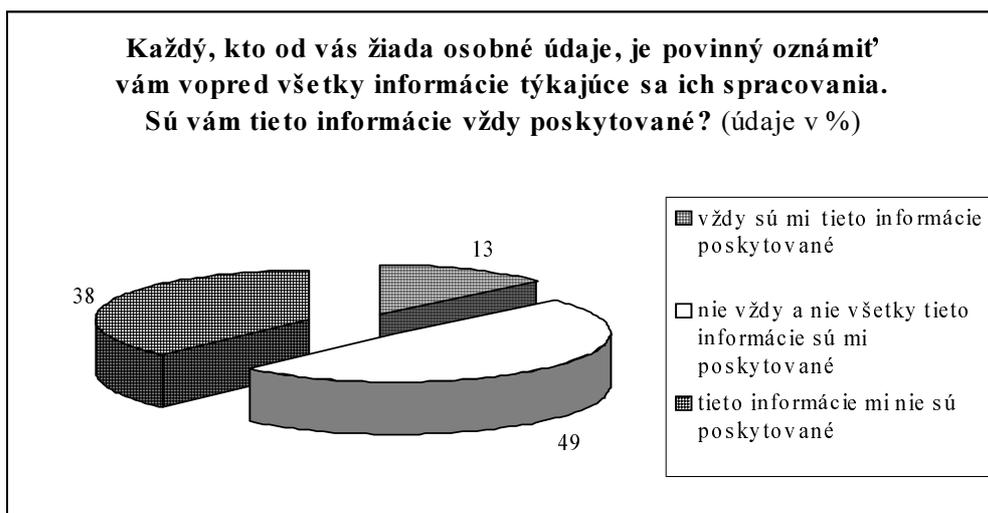

Údaje o zdravotnom stave považujú za najcitlivejšie respondenti so základným vzdelaním, údaj o rodnom čísle opýtani so stredným vzdelaním s maturitou a údaje o majetku a financiách, údaje o psychickom stave, údaj o politickom názore či členstve v politickej strane a biometrické údaje vysokoškolsky vzdelaní respondenti.

5.1.5 Vedomosti občanov o povinnosti oprávnenej osoby oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov

Aktuálny výskum taktiež zisťoval, či ten, kto žiada osobné údaje ústne alebo na formulári, vopred oznámi všetky informácie týkajúce sa ich spracovania, ako o tom hovorí zákon o ochrane osobných údajov. Z celého súboru oslovených sa viac ako desatina vyjadrila, že sú im vždy všetky tieto informácie vopred poskytnuté, takmer dve pätiny uviedli, že nie sú vopred poskytované a nie vždy a nie všetky informácie sú vopred poskytované takmer polovici populácie. Rozdelenie z celoslovenského pohľadu je v grafe č. 7.

Graf č. 7

Všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov sú vopred poskytované prevažne podnikateľom (18%), respondentom bývajúcim v sídlach od 50 000 – do 100 000 obyvateľov (18%) a v Prešovskom kraji (22%). Vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania sú najmenej davané ostatným ekonomicky neaktívnym respondentom (6%).

Odpoveď, že nie vždy a nie všetky informácie súvisiace so spracovaním osobných údajov občana sú vopred poskytované, uviedli najmä 25 – 29 roční (55%), občania maďarskej národnosti (56%), respondenti so stredným vzdelaním s maturitou (56%), vysokoškolským vzdelaním (57%), podnikatelia (62%), zamestnanci (58%) a oslovení v Banskobystrickom kraji (62%). Menej sú poskytované 60 a viac ročným (37%) a opýtaným v Prešovskom kraji (40%).

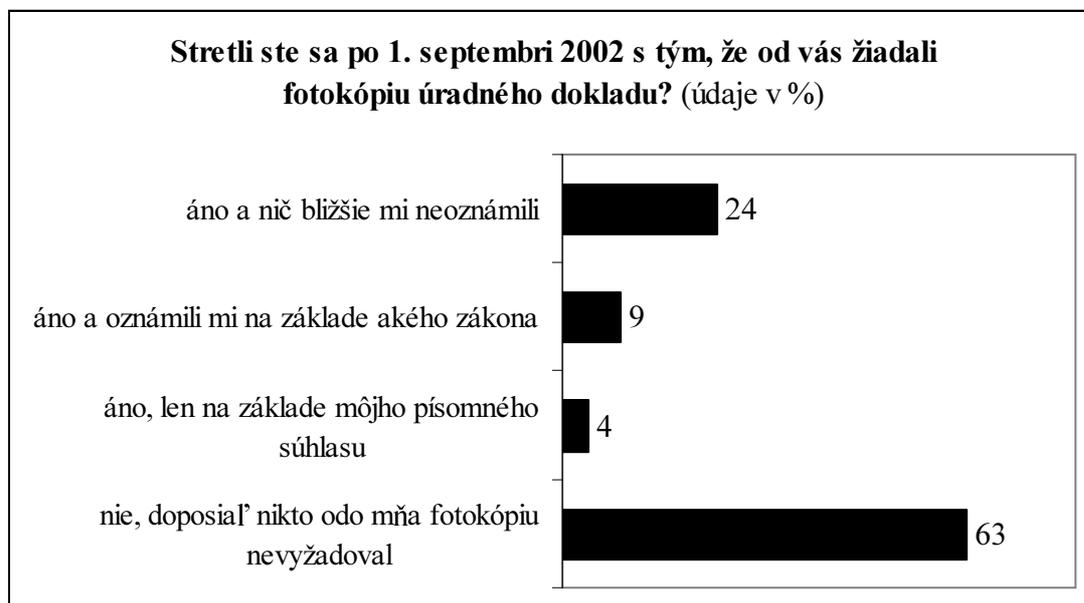
Neposkytnutie informácií o spracúvaní požadovaných osobných údajov vopred deklarovali častejšie ako je zistený celoslovenský priemer prevažne respondenti starší ako 60 rokov (49%), so základným vzdelaním (49%), občania zo sídel nad 100 000 obyvateľov (46%) a žijúci v Bratislavskom kraji (44%), zatiaľ čo z podnikateľov ich nedostalo 20%, z obyvateľov Banskobystrického kraja 25%, z vysokoškolsky vzdelaných respondentov 2% a zo zamestnancov 30%.

5.1.6. Skúsenosti občanov s vyžiadanim fotokópie úradného dokladu na spracúvanie

Na základe nového zákona o ochrane osobných údajov môže osobné údaje ten, kto ich od občanov žiada, získať kopírovaním úradných dokladov vtedy, ak s tým občania písomne súhlasia alebo ak to osobitný zákon výslovne umožňuje aj bez ich súhlasu. V aktuálnom prieskume sme zisťovali, či sa oslovení občania po 1. septembri 2002 stretli alebo nestretli s tým, že niekto od nich žiadal fotokópiu úradného dokladu bez toho, aby im oznámil na základe akého zákona sú povinní túto fotokópiu poskytnúť na spracovanie. Viac než tri pätiny respondentov (63%) uviedli, že doposiaľ nikto od nich fotokópiu úradného dokladu nevyžadoval. Takmer štvrtina oslovených (24%) pripustila, že od nich častejšie vyžadovali fotokópie a nič bližšie im neoznámili. Necelej desatiny občanov pri častejšom vyžiadaní fotokópie úradného dokladu zároveň oznámili, na základe akého zákona sú povinní ju

odovzdať na spracovanie a 4% opýtaných deklarovali, že od nich častejšie vyžadovali fotokópiu len na základe ich písomného súhlasu.

Graf č. 8

Pri podrobnejšej analýze odpovedí oslovených občanov sme zaznamenali štatisticky významnejšie odchýlky od celoslovenského priemeru v niektorých sociodemografických kategóriách.

Časté vyžiadanie fotokópie úradného dokladu bez bližšieho vysvetlenia dôvodu najčastejšie, v porovnaní s celoslovenským priemerom, uvádzali respondenti vo vekových kategóriách 18 až 24 rokov (30%) a 30 až 39 rokov (32%), ďalej ekonomicky neaktívni občania, ako napr. študenti a ženy v domácnosti (31%), podnikatelia (32%) a kvalifikovaní robotníci (34%), taktiež respondenti so stredným vzdelaním s maturitou a vysokoškolsky vzdelaní (po 28%). Z pohľadu bydliska oslovených, vyžadovanie fotokópie bez udania dôvodu, častejšie uvádzali respondenti pochádzajúci z miest od 10 do 50 tisíc obyvateľov a žijúci v Bratislavskom (po 30%) a Banskobystrickom kraji (35%). Naopak, menej takýchto odpovedí sme zaznamenali v Košickom kraji (17%) a u respondentov v najstaršej vekovej kategórii – nad 60 rokov (13%).

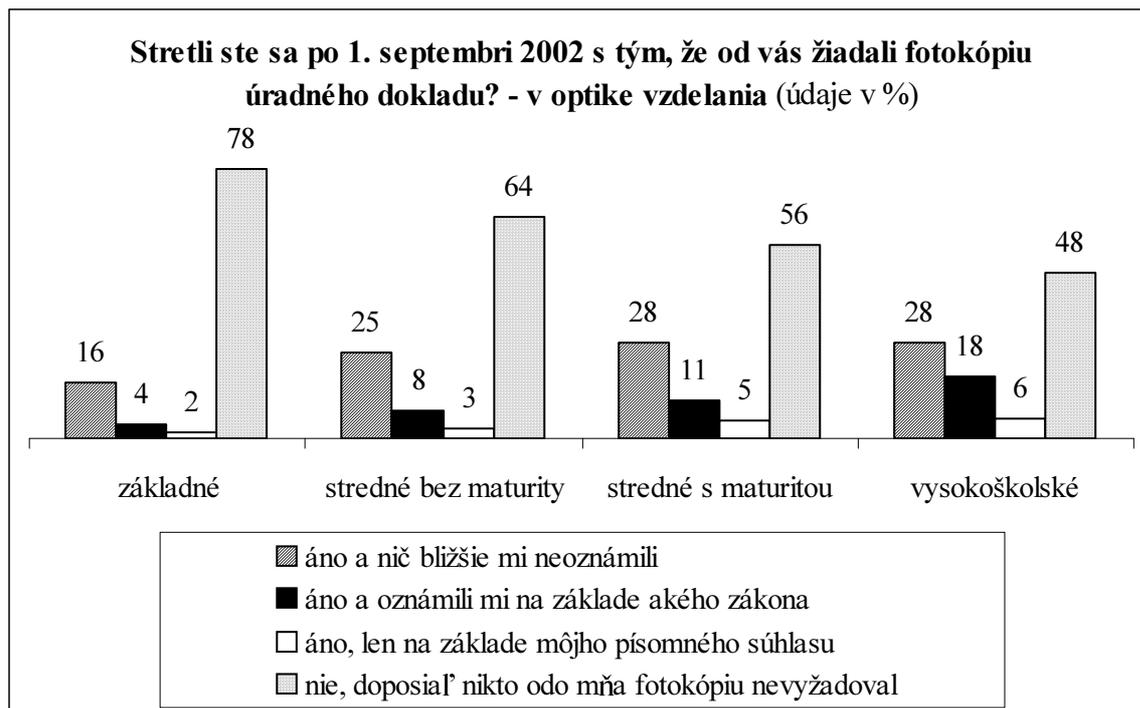
S vyžiadanim fotokópie úradného dokladu aj s bližším vysvetlením, na základe akého zákona to žiadajú sa častejšie ako celoslovenský priemer stretli vysokoškolsky vzdelaní občania (18%) a podnikatelia (19%). Menej častejšie takúto skúsenosť uvádzali oslovení so základným vzdelaním a tzv. ostatní ekonomicky neaktívni občania (po 4%). Podľa veku respondentov a v jednotlivých krajoch a veľkostných skupinách obcí sme nezaznamenali významnejšie odchýlky tejto odpovede od celoslovenského priemeru.

Poskytnutie fotokópie úradných dokladov, avšak len na základe písomného súhlasu občana častejšie oproti priemeru za celoslovenský súbor potvrdili podnikatelia (9%) a respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (8%). V ostatných sociodemografických kategóriách táto odpoveď oscilovala okolo celoslovenského priemeru.

Občania, ktorí sa vyjadrili, že doposiaľ od nich nikto fotokópiu nejakého úradného dokladu nevyžadoval, boli zastúpení hlavne v najstaršej vekovej kategórii – nad 60 rokov (80%), ďalej medzi respondentami so základným vzdelaním (78%) a nekvalifikovanými robotníkmi (76%). Fotokópiu úradného dokladu nemuseli zatiaľ poskytnúť hlavne občania z obcí od 2 do 10 tisíc obyvateľov (67%) a Košického kraja (74%). Naopak, menej častejšie sa táto odpoveď vyskytla u obyvateľov Banskobystrického kraja (49%).

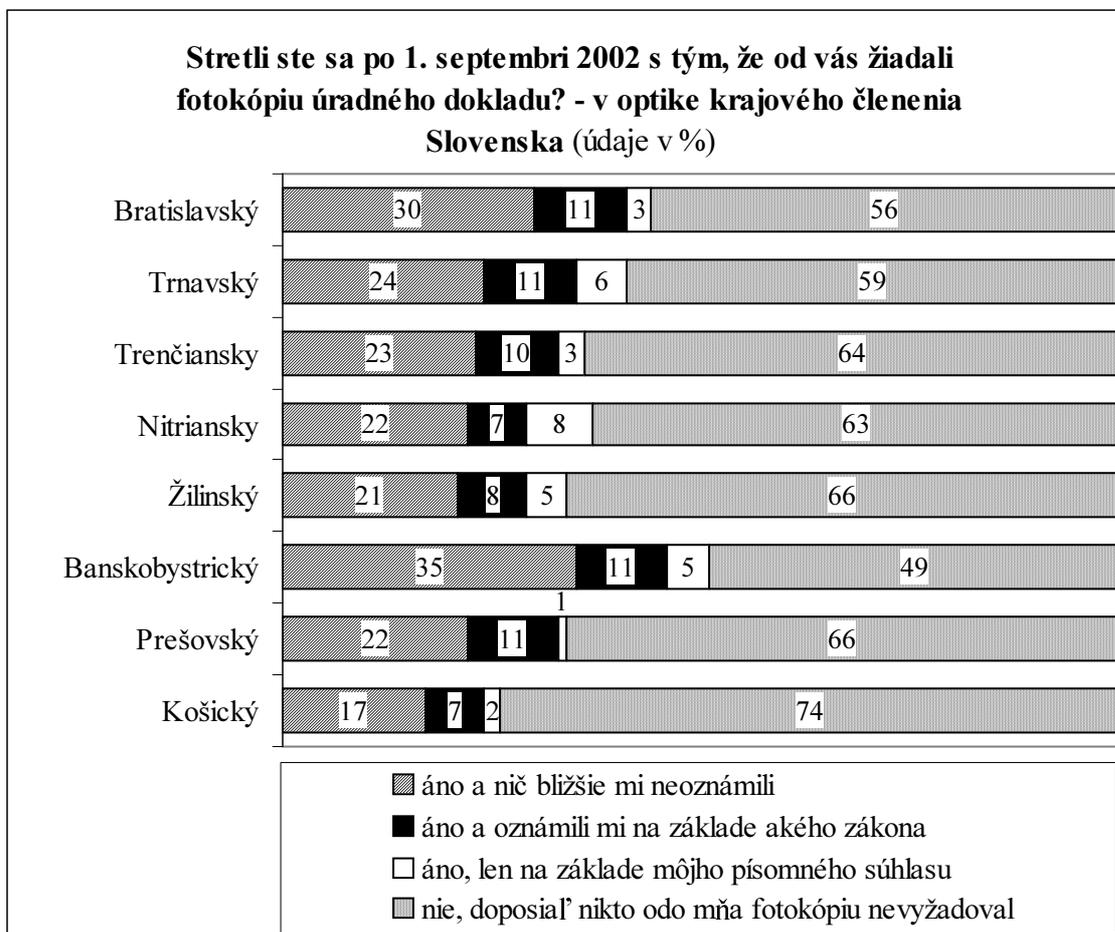
Najväčšie diferencie v odpovediach respondentov sme zaznamenali v kategórii dosiahnutého vzdelania a podľa krajovej príslušnosti oslovených, tak ako to zobrazujú nasledujúce grafy.

Graf č. 9

So zvyšujúcim sa vzdelaním respondentov badať nárast podielu pozitívnych odpovedí, podľa ktorých mali občania nejakú skúsenosť s vyžiadanim fotokópie ich úradného dokladu. Čím nižšie bolo dosiahnuté vzdelanie oslovených, tým častejšie od nich doposiaľ nikto fotokópiu nevyžadoval.

Graf č. 10

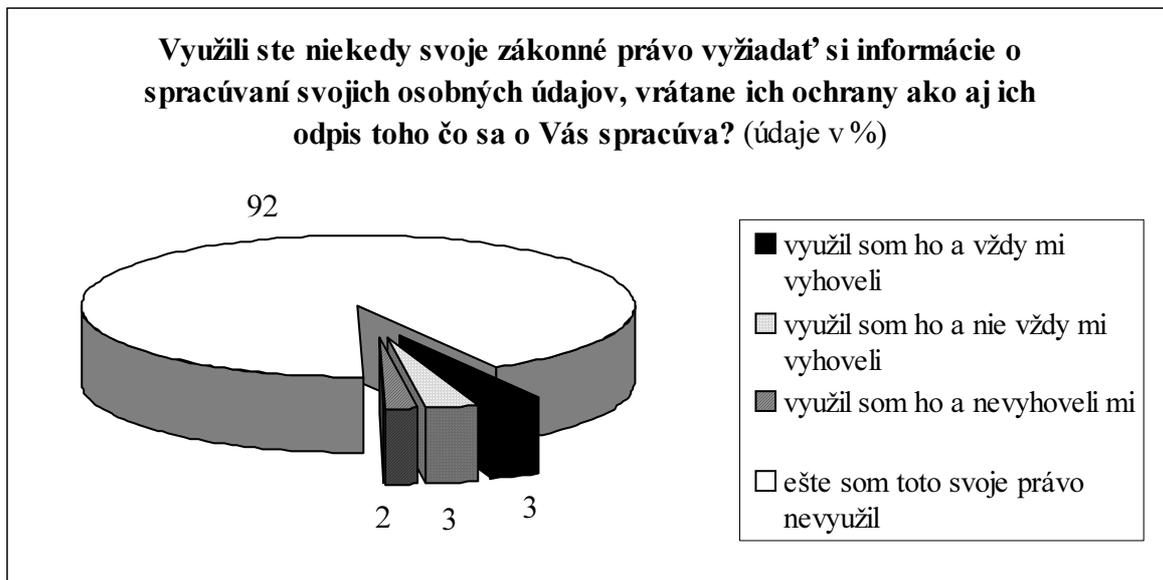

V krajoch situovaných na východe Slovenska – v Košickom a Prešovskom sa v porovnaní s celoslovenským priemerom častejšie vyskytovala odpoveď respondentov, že od nich doposiaľ nikto fotokópiu úradných dokumentov nežiadal. Vyžiadanie úradných dokladov, avšak bez akéhokolvek bližšieho vysvetlenia sa najčastejšie vyskytovalo v Banskobystrickom a Bratislavskom kraji.

5.1.7. Miera využitia práva občanmi vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov

Podľa zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov má osoba, ktorej osobné údaje sa už za nejakým účelom spracúvajú, právo písomne si vyžiadať informácie o ich spracúvaní, vrátane ich ochrany ako aj ich odpis toho, čo sa o nich spracúva. V prieskume sme zisťovali, či oslovení občania už niekedy využili alebo nevyužili toto svoje zákonné právo.

Graf č. 11

Deväť z desiatich respondentov (92%) ešte nevyužilo svoje zákonné právo a nevyžiadalo si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, nepožiadalo o ich ochranu a ani o odpis toho, čo sa o nich spracúva. Spomedzi občanov, ktorí toto svoje zákonné právo využili je rovnaký podiel respondentov, ktorým vždy vyhoveľi a ktorým nie vždy vyhoveľi (po 3%) a približne rovnaký počet oslovených, ktorí svoje právo využili a nevyhoveľi im (2%).

Pri analýze odpovedí oslovených občanov sme v porovnaní s celoslovenským priemerom zistili nasledovné tendencie:

Zákonné právo písomne si vyžiadať informácie o spracúvaní svojich osobných údajov využili a vždy im bolo vyhoveľené hlavne podnikatelia (7%). V ostatných sociodemografických kategóriách odpovede respondentov oscilujú okolo celoslovenského priemeru.

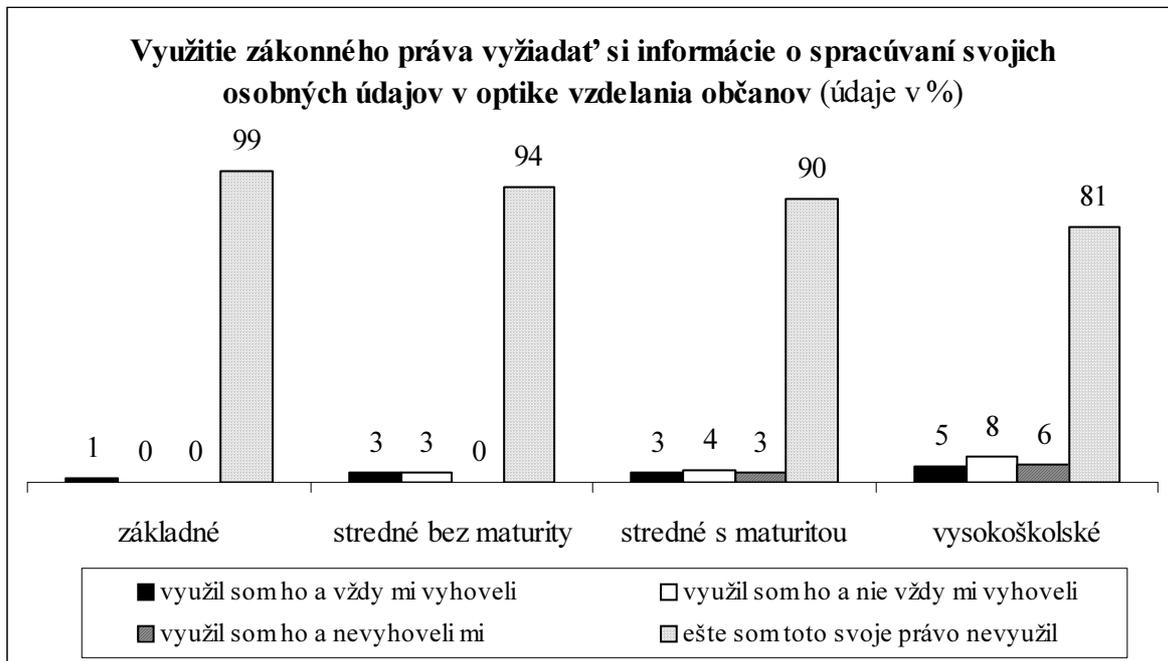
Svoje právo síce využili, ale nie vždy im vyhoveľi, častejšie odpovedali vysokoškolsky vzdelaní občania (8%), podnikatelia (9%), respondenti z miest od 10 do 50 tisíc obyvateľov (7%) a žijúci prevažne v Trnavskom kraji (10%). Na základe diferencovanosti podľa vekových kategórií sme nezaznamenali výraznejšie štatistické odchýľky od priemeru za celoslovenský súbor.

Občania, ktorým v uplatnení ich zákonného práva vyžiadať si informácie o spracúvaní ich osobných údajov nevyhoveľi, boli prevažne zastúpení medzi vysokoškolsky vzdelanými respondentami a z hľadiska socioprofesionálneho zamerania, medzi podnikateľmi (oba po 6%). V ostatných kategóriách oslovení odpovedali porovnateľne s celoslovenským priemerom.

Zvýšený podiel občanov, ktorí ešte nevyužili svoje zákonné právo a nevyžiadali si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, vrátane ich ochrany ako aj odpis toho, čo sa o nich spracúva, sme zaznamenali v najstaršej vekovej kategórii – nad 60 rokov (98%), ďalej u respondentov so základným vzdelaním (99%), tzv. ostatných ekonomicky neaktívnych občanov, ako sú napr. študenti a ženy v domácnosti (97%), v sídlach od 50 do 100 tisíc obyvateľov (98%) a z hľadiska krajového členenia u obyvateľov Žilinského (96%) a Prešovského kraja (97%).

Ako sa premieta výška dosiahnutého vzdelania, vek a socioprofesionálne zameranie oslovených respondentov na ich odpovediach prezentuje nasledujúci graf a tabuľky.

Graf č. 12

Čím nižšie bolo dosiahnuté vzdelanie oslovených respondentov, tým častejšie uvádzali, že ešte nevyužili svoje zákonné právo a nevyžiadali si informácie o spracúvaní svojich osobných údajoch, nepožiadali o ich ochranu a ani o ich odpis toho, čo sa o nich spracúva. Môžeme skonštatovať, že so zvyšujúcim sa vzdelaním občanov sa zároveň zvyšuje aj intenzita využitia ich zákonného práva, čo môže súvisieť s hĺbkou ich právneho vedomia.

Využitie zákonného práva vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov v optike veku (údaje v %)

Vek:	využil som ho a vždy mi vyhovel	využil som ho a nie vždy mi vyhovel	využil som ho a nevyhoveli mi	ešte som toto svoje právo nevyužil
18 – 24	2	3	0	95
25 – 29	3	4	1	92
30 – 39	3	5	2	90
40 – 49	4	4	5	87
50 – 59	4	3	1	92
60 a viac rokov	2	0	0	98
Celoslovenský priemer	3	3	2	92

Frekventovanejší výskyt odpovede „ešte som toto svoje právo nevyužil“ je príznačný pre respondentov z najmladšej a najstaršej vekovej kategórie.

Využitie zákonného práva vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov v optike socio-profesijného zamerania (údaje v %)

Socio-profesijná skupina:	využil som ho a vždy mi vyhovel	využil som ho a nie vždy mi vyhovel	využil som ho a nevyhoveli mi	ešte som toto svoje právo nevyužil
podnikatelia	7	9	6	78
zamestnanci	3	5	3	89

kvalif. robotníci	4	3	0	92
nekvalif. robotníci	3	1	0	95
nezamestnaní	2	2	0	95
ostatní ekonomicky neaktívni	0	3	0	97
Celoslovenský priemer	3	3	2	92

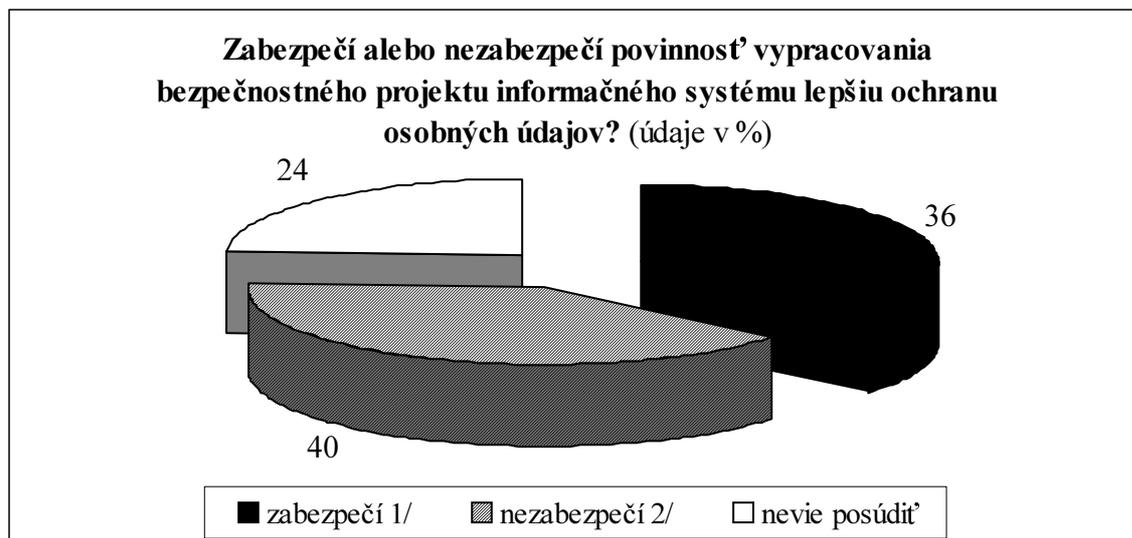
Prieskum zaznamenal významne väčší podiel oslovených, ktorí využili svoje zákonné právo a vyžiadali si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov (bez ohľadu na to, či im bolo vyhovené alebo nie) v skupine podnikateľov. Nevyužitie tohto práva bolo charakteristické hlavne pre ostatných ekonomicky neaktívnych občanov.

5.1.8. Názory občanov na zabezpečenie lepšej ochrany osobných údajov prostredníctvom bezpečnostného projektu

Prevádzkovateľ, ktorý spracúva citlivé osobné údaje (napr. rodné číslo, údaje o zdraví, údaje o členstve v politickej strane, údaj o náboženskej viere) je zo zákona povinný ich chrániť formou vypracovania bezpečnostného projektu svojho informačného systému. Zisťovali sme názory občanov na to, či táto povinnosť pre prevádzkovateľa zabezpečí alebo nezabezpečí lepšiu ochranu ich osobných údajov.

Dve pätiny oslovených respondentov si myslia, že povinnosť prevádzkovateľa chrániť citlivé osobné údaje formou vypracovania bezpečnostného projektu informačného systému, nezabezpečí lepšiu ochranu týchto údajov. Približne rovnaký počet občanov zastáva opačný názor a je presvedčený, že táto povinnosť prevádzkovateľa zabezpečí lepšiu ochranu citlivých osobných údajov a necelá štvrtina respondentov to nevedela posúdiť.

Graf č. 13

Názor, že vypracovanie takéhoto bezpečnostného projektu pre informačný systém nezabezpečí zvýšenú ochranu osobných údajov občanov zastávali v porovnaní s celoslovenským priemerom hlavne oslovení vo veku 25 až 29 rokov (47%), podnikatelia (45%), tzv. ostatní ekonomicky neaktívni občania (44%), respondenti žijúci v mestách od 10

do 50 tisíc obyvateľov (47%) a v sídlach od 50 do 100 tisíc obyvateľov (48%). K tomuto názoru sa prikláňali aj občania pochádzajúci z Trnavského a Trenčianskeho kraja (po 49%).

Občania, ktorí si myslia, že povinnosť prevádzkovateľa chrániť osobné údaje formou vypracovania bezpečnostného projektu, zabezpečí lepšiu ochranu týchto osobných údajov, boli vo zvýšenej miere zastúpení medzi respondentami vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov (42%), ďalej medzi občanmi maďarskej národnosti (42%), vysokoškolsky vzdelanými (44%), zamestnancami (40%), z pohľadu krajovej príslušnosti medzi obyvateľmi Žilinského (43%) a Bratislavského kraja (40%).

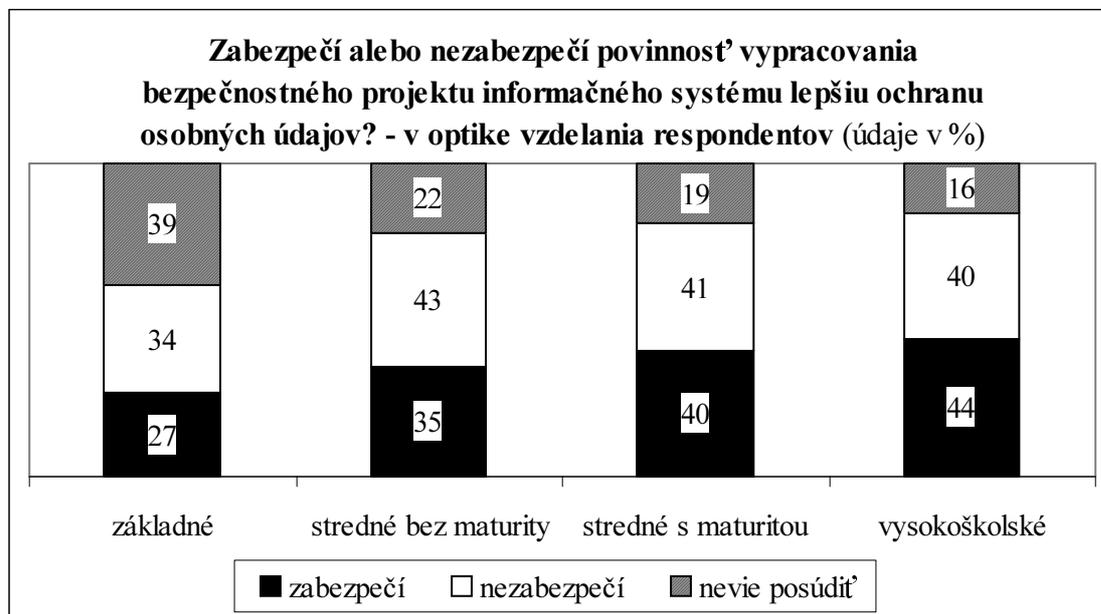
Respondenti, ktorí nevedeli posúdiť, či sa zabezpečí zvýšená ochrana ich osobných údajov prostredníctvom povinnosti prevádzkovateľa vypracovať bezpečnostný projekt svojho informačného systému, boli hlavne zo starších vekových kategórií – 50 až 59 rokov (28%) a nad 60 rokov (34%), a mali základné vzdelanie (39%). Stanovisko nedokázali zaujať vo zvýšenej miere aj občania maďarskej národnosti (28%), nekvalifikovaní robotníci (32%), nezamestnaní (29%), občania pochádzajúci z obcí do 2 tisíc obyvateľov a z miest od 2 do 10 tisíc obyvateľov (po 30%), taktiež respondenti v Košickom (34%), Nitrianskom (32%) a Banskobystrickom kraji (28%).

Najväčšie diferencie v odpovediach respondentov sme zaznamenali v kategórii dosiahnutého vzdelania, veľkostnej skupiny obcí a podľa krajovej príslušnosti oslovených, tak ako to zobrazujú nasledujúce grafy.

1/ zlúčené sú odpovede „zabezpečí“ a „viac zabezpečí ako nezabezpečí“

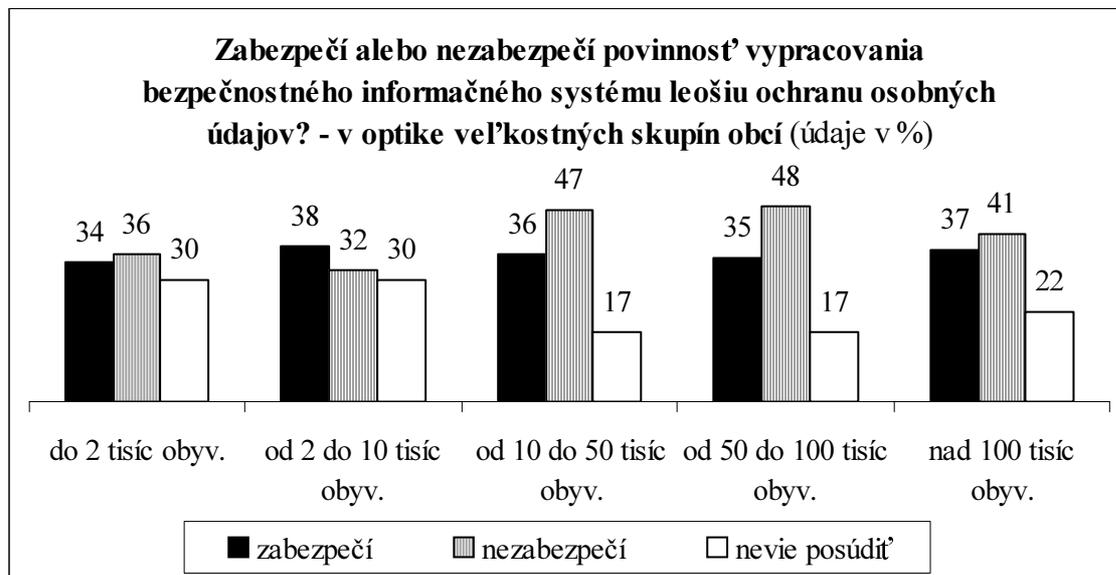
2/ zlúčené sú odpovede „viac nezabezpečí ako zabezpečí“ a „nezabezpečí“

Graf č. 14

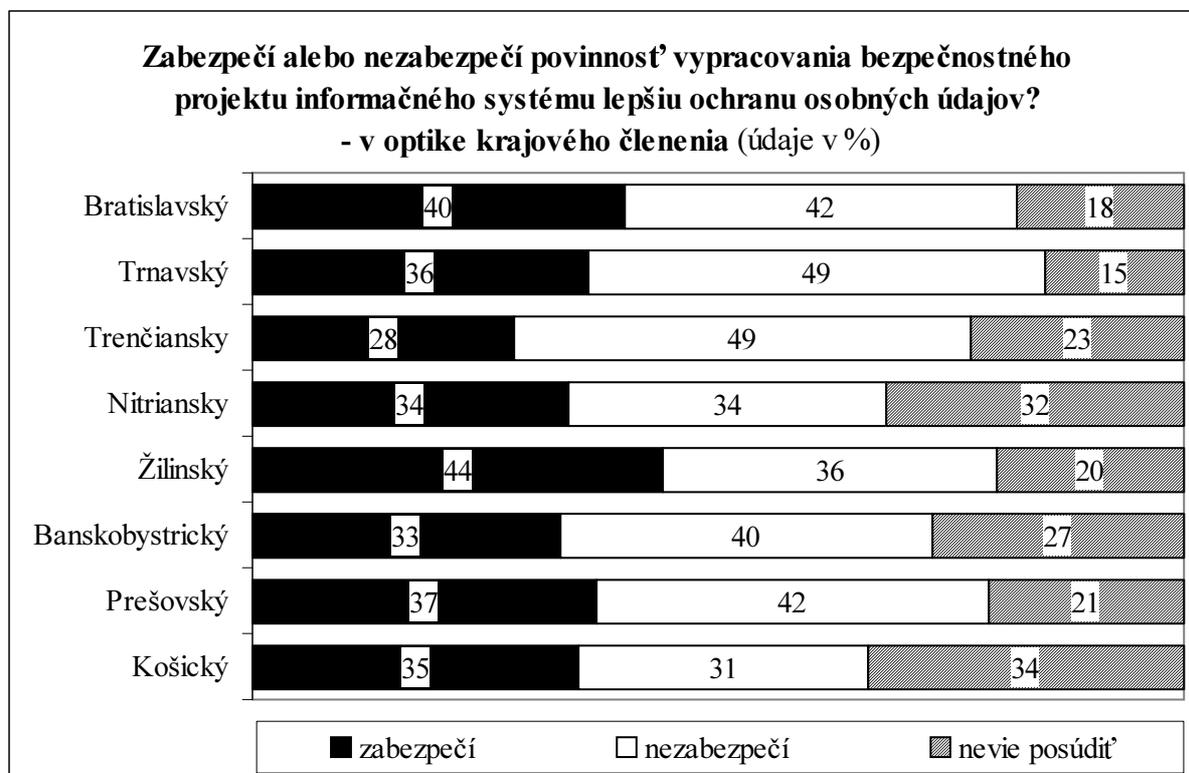
So zvyšujúcim sa vzdelaním respondentov zároveň stúpa podiel súhlasných odpovedí občanov, podľa ktorých budú citlivé osobné údaje lepšie chránené prostredníctvom bezpečnostného projektu informačného systému vytvoreného prevádzkovateľom. Najväčší počet oslovených, ktorí nevedeli posúdiť, či takáto povinnosť prevádzkovateľa zabezpečí alebo nezabezpečí zvýšenú ochranu ich osobných údajov malo ukončené len základné vzdelanie.

Graf č. 15

Názor, že uvedená povinnosť prevádzkovateľa nezabezpečí lepšiu ochranu citlivých osobných údajov prevládala u občanov v mestách s vyšším počtom obyvateľov. Respondenti z malých obcí a miest skôr nevedeli posúdiť, aký to bude mať dopad.

Graf č. 16

Tvrdenie, že povinnosť prevádzkovateľa vypracovať bezpečnostný projekt informačného systému zabezpečí lepšiu ochranu osobných údajov, prevládalo medzi respondentami pochádzajúcimi zo Žilinského kraja. Opačný názor, že toto opatrenie

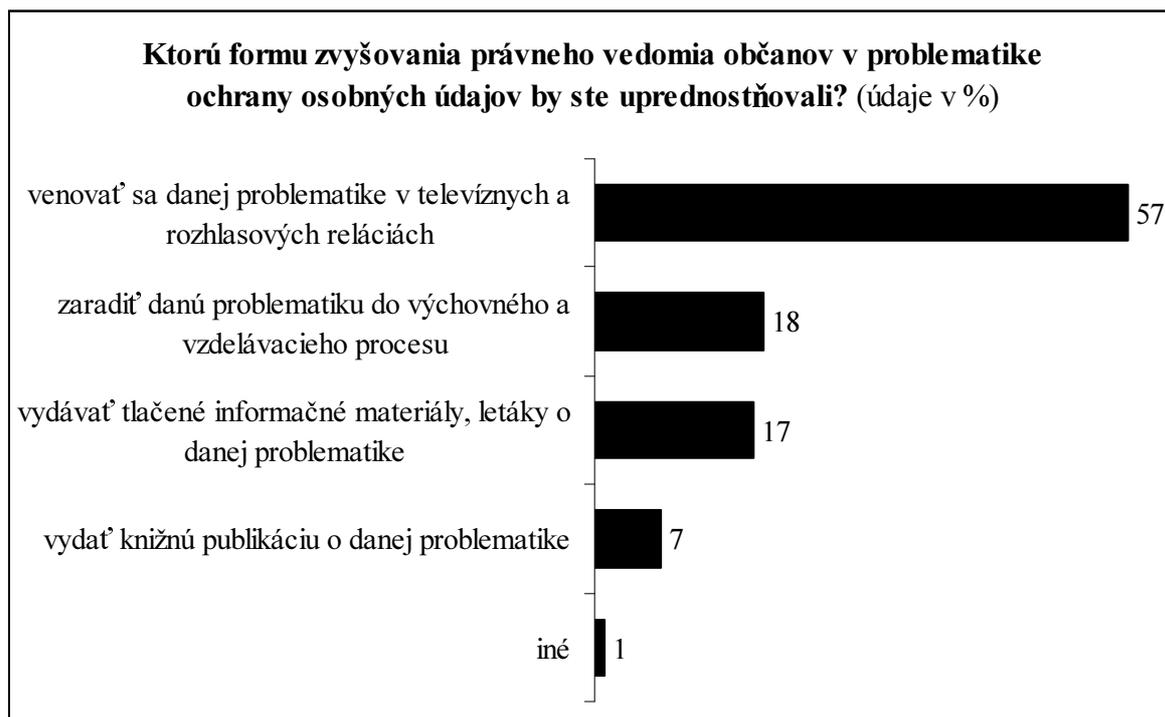
nezabezpečí lepšiu ochranu, zastávali hlavne občania žijúci v Trnavskom a Trenčianskom kraji. Obyvatelia Košického kraja vo zvýšenej miere nevedeli posúdiť, aký to bude mať dopad na ochranu a bezpečnosť osobných údajov.

5.1.9. Formy zvyšovania právneho vedomia občanov v oblasti ochrany osobných údajov

Ochrana osobných údajov patrí do oblasti základných ľudských práv a slobôd. Medzi oslovenými respondentami sme zisťovali, ktorú formu zvyšovania právneho vedomia občanov v oblasti ochrany osobných údajov by uprednostňovali.

Najviac preferovanou formou zvyšovania právneho vedomia obyvateľstva v oblasti ochrany osobných údajov bolo venovanie sa danej problematike prostredníctvom programov v televízii a rozhlase, čo potvrdila viac než polovica oslovených občanov. Takmer pätina respondentov uprednostnila zaradiť danú problematiku do výchovného a vzdelávacieho procesu, približne rovnaký počet oslovených sa prikláňal k vydávaniu tlačených informačných materiálov a letákov o ochrane osobných údajov a percentuálne výrazne menší podiel občanov sa vyslovil za vydanie knižnej publikácie o danej tematike, čo potvrdzuje aj nasledujúci graf.

Graf č. 17

Zvyšovanie právneho vedomia občanov prostredníctvom venovania sa danej problematike v televíznych a rozhlasových reláciách uprednostňujú vo zvýšenej miere, ako je celoslovenský priemer oslovení vo vekových kategóriách 25 až 29 rokov (63%) a nad 60 rokov (66%), ďalej občania so základným vzdelaním (64%), nekvalifikovaní robotníci (69%) a obyvatelia Banskobystrického (65%), Žilinského (63%), Prešovského (61%) a Trenčianskeho kraja (61%).

Zaradenie ochrany osobných údajov do výchovného a vzdelávacieho procesu, ako spôsob zvyšovania právneho vedomia občanov, navrhujú častejšie ako celoslovenský priemer

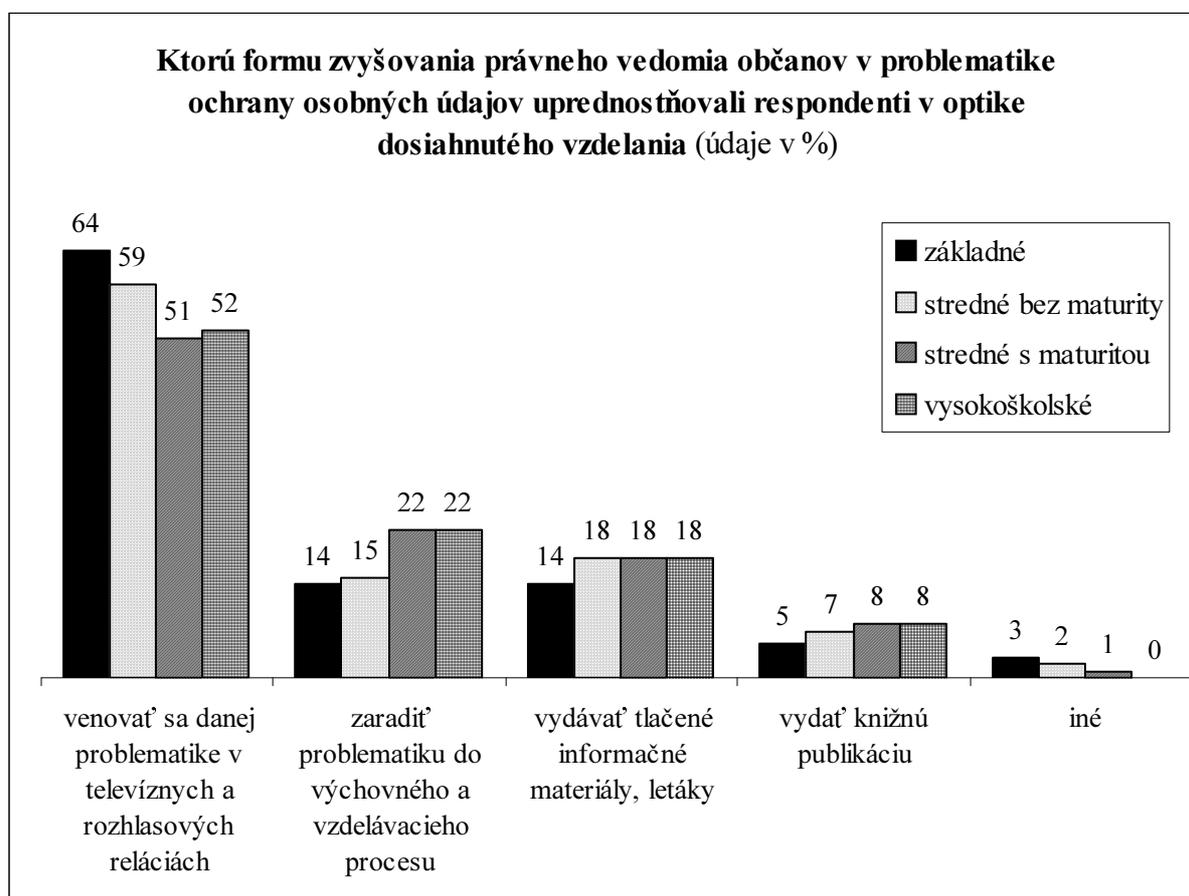
respondenti v najmladšej vekovej kategórii – 18 až 24 rokov (27%) a vo veku 40 až 49 rokov (24%). Táto forma je najpriateľnejšia aj pre občanov s vyšším dosiahnutým vzdelaním (stredné s maturitou a vysokoškolské – po 22%), podnikateľov (26%), tzv. ostatných ekonomicky neaktívnych občanov, ako sú napr. študenti a ženy v domácnosti (29%), respondentov pochádzajúcich zo sídiel nad 100 tisíc obyvateľov (27%), z Košického (26%) a Nitrianskeho kraja (30%).

Vydávanie tlačných informačných materiálov a letákov považujú za vhodný spôsob zvyšovania právneho vedomia občanov v oblasti ochrany osobných údajov prevažne oslovení vo veku 30 až 39 rokov (21%), občania maďarskej národnosti (27%), respondenti pochádzajúci z miest od 2 do 10 tisíc obyvateľov (24%), z Trnavského (26%) a Banskobystrického kraja (21%).

Zvýšenie právneho vedomia v oblasti ochrany osobných údajov formou vydania knihy o danej problematike navrhujú hlavne občania žijúci v sídlach od 50 do 100 tisíc obyvateľov (12%) a v Košickom kraji (13%).

Výraznú diferencovanosť v odpovediach respondentov, týkajúcu sa foriem zvyšovania právneho vedomia v oblasti ochrany osobných údajov, sme zaznamenali pri posudzovaní dosiahnutého vzdelania oslovených občanov.

Graf č. 18

Respondenti s nižším vzdelaním uprednostňujú najmä pasívnejšiu formu zvyšovania svojho právneho vedomia o ochrane osobných údajov a to prostredníctvom televíznych a rozhlasových relácií. Občania s vyšším dosiahnutým vzdelaním sa prikláňajú k zvyšovaniu právneho vedomia o tejto problematike jej zaradením do výchovného a vzdelávacieho procesu.

5.1.10. Zhrnutie

Od mája 2002 do apríla 2003 významnejšie vzrástla skupina dospelaj populácie, ktorá pozná svoje práva na ochranu osobných údajov vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov, o 9 percentuálnych bodov (z 37% na 46%).

Zákaz zverejňovať rodné číslo považuje za správny 69% dospelaj populácie.

So stúpajúcou vzdelanosťou respondentov rastie podiel obyvateľov, ktorí považujú zákaz zverejňovať rodné číslo za správny. U respondentov so základným vzdelaním je to 60%, so stredným bez maturity 65 %, so stredoškolským s maturitou 74% a u opýtaných s vysokoškolským vzdelaním 78%.

Za najcitlivejšie osobné údaje z pohľadu možnosti zneužitia sú považované rodné číslo (67%), údaje o zdravotnom stave (48%), údaje o majetku a financiách (34%) a údaje o psychickom stave (21%).

Oprávnená osoba je povinná oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov. Z celého súboru oslovených sa 13 % vyjadrilo, že sú im vopred poskytované všetky informácie týkajúce sa spracovania ich osobných údajov, 38 % nie sú poskytované a takmer polovici respondentov (49 %) nie vždy a nie všetky informácie o spracovaní sú vopred poskytované.

Viac než tri pätiny respondentov (63%) uviedli, že doposiaľ nikto od nich fotokópiu úradného dokladu na jej spracovanie nevyžadoval. Tí občania, ktorí mali skúsenosť s vyžiadanim fotokópie ich úradného dokladu, najčastejšie uvádzali, že im žiadateľ neoznámil, na základe akého zákona sú povinní ju odovzdať na spracovanie (24%). Vyžiadanie úradných dokladov bez akéhokoľvek bližšieho vysvetlenia sa najčastejšie vyskytovalo v Banskobystrickom a Bratislavskom kraji.

Deväť z desiatich respondentov (92%) ešte nevyužilo svoje zákonné právo a nevyžiadalo si informácie o spracovaní svojich osobných údajov, nepožiadalo o ich ochranu a ani o odpis toho, čo sa o nich spracúva. Avšak so zvyšujúcim sa vzdelaním občanov sa zároveň zvyšovala aj intenzita využitia ich zákonného práva, čo môže súvisieť s hĺbkou ich právneho vedomia

Dve pätiny oslovených respondentov (40%) si myslia, že povinnosť prevádzkovateľa chrániť citlivé osobné údaje formou vypracovania bezpečnostného projektu informačného systému, nezabezpečí lepšiu ochranu týchto údajov.

Viac než polovica občanov (57%) uprednostňuje zvyšovanie právneho vedomia obyvateľstva v oblasti ochrany ľudských práv prostredníctvom programov v televízii a rozhlase. Respondenti s nižším vzdelaním uprednostňujú najmä pasívnejšiu formu a to prostredníctvom televíznych a rozhlasových relácií. Občania s vyšším dosiahnutým vzdelaním sa prikláňajú k zvyšovaniu právneho vedomia o tejto problematike jej zaradením do výchovného a vzdelávacieho procesu.

5.2 WWW stránka Úradu na ochranu osobných údajov

K významným aktivitám viažucim sa k zriadeniu Úradu na ochranu osobných údajov radíme vytvorenie novej www stránky úradu ako moderného elektronického prezentačného nástroja, ktorým sa nahradila www stránka Splnomocnenca na ochranu osobných údajov.

Pri jej návrhu ako aj v priebehu jej realizácie sa kládol dôraz na vzájomné skĺbenie jednotlivých rovín riešenia a to obsahovej, používateľského komfortu, grafického dizajnu a spôsobu navigácie návštevníkov stránky a správy www stránky úradu.

5.2.1. Vymedzenie obsahu www stránky úradu

Obsahom www stránky úradu sú informácie, ktoré:

- zodpovedajú požiadavkám na informácie, ktoré podľa § 5 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sú orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy a verejnoprávne organizácie povinné zverejňovať na internetových stránkach,
- vyplývajú tiež z postavenia a úloh, ktoré úrad zo zákona plní voči verejnosti, občanom,
- sú určené odbornej verejnosti, najmä prevádzkovateľom informačných systémov obsahujúcich osobné údaje,
- sú poskytované partnerským a medzinárodným organizáciám so sídlom v zahraničí, monitorujú situáciu v oblasti ochrany osobných údajov zahraničí.

Na základe vyššie uvedených informačných požiadaviek je obsah www stránky rozvrhnutý do šiestich sekcií.

Sekcia 1: O úrade

Účelom sekcie je poskytnúť základné informácie charakterizujúce úrad (vedúci pracovníci úradu, organizačná štruktúra úradu, základné úlohy, ktoré zo zákona v oblasti ochrany súkromia občanov pri spracúvaní ich osobných údajov plní). Ďalej sú v tejto časti zverejnené stanoviská predsedu úradu k aktuálnym prípadom porušovania ustanovení zákona o ochrane osobných údajov a odporúčania prevádzkovateľom informačných systémov, tlačové správy týkajúce sa prípadov porušovania práv dotknutých osôb a konania úradu. Podrobný prehľad o činnosti úradu za uplynulé obdobia poskytnú výročné správy. Posledná časť - nazvaná pracovne Kontaktujte nás obsahuje poštovú adresu, spojové kontakty (telefonické a faxové čísla), e-mailovú adresu, a mapu časti Bratislavy s vyznačením miesta sídla Úradu na ochranu osobných údajov s uvedením spojov MHD. Na účely elektronickej komunikácie odbornej verejnosti a dotknutých osôb je zaradený kontaktný formulár

Sekcia 2: Legislatíva

Sekcia obsahuje:

- úplné znenie zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov vrátane osobitnej časti dôvodovej správy, t. j. komentár k jednotlivým ustanoveniam zákona,
- právne dokumenty EU a RE, ktoré predstavujú štandardy v oblasti ochrany osobných údajov platné v krajinách EÚ,
- súvisiace dokumenty (zoznam odporúčaní RE pre ochranu osobných údajov v rôznych sektoroch) s výhľadom zverejnenia textov týchto odporúčaní v slovenskom jazyku a odvolávok na www stránke RE prípadne EK, kde sa texty odporúčaní dajú získať v anglickom resp. francúzskom jazyku,
- nadväznú legislatívu (prehľad základných právnych predpisov) upravujúcich ochranu osobných údajov v Slovenskej republike,
- šablónu formulára na zverejnenie informácií o zmene právneho predpisu upravujúceho ochranu osobných údajov, ktoré vydáva úrad v rámci svojej pôsobnosti.

Sekcia 3: Zásady ochrany osobných údajov

Zámerom sekcie je poskytnúť prevádzkovateľom informačných systémov a verejnosti prístupným a zrozumiteľným spôsobom pohľad na ochranu osobných údajov. Tomu zodpovedá aj členenie na časti:

- slovník pojmov ,
- práva a povinnosti prevádzkovateľov IS obsahujúcich osobné údaje,
- práva a povinnosti dotknutých osôb

Sekcia 4: Registrácia informačných systémov

Zameranie sekcie sa týka najmä prevádzkovateľov tých informačných systémov, ktoré podľa kritérií uvedených v § 25 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. podliehajú registrácii. Obsahom sekcie sú:

- informácie týkajúce sa registračnej povinnosti prevádzkovateľov IS a povinnosti nahlasovania zmien,
- podrobné informácie o registrácii informačných systémov a výnimkách z registrácie,
- vzory aktuálnych registračných formulárov vrátane pokynov na ich vyplnenie, s možnosťou ich „stiahnutia“ z www stránky úradu a vytlačenia na počítači prevádzkovateľmi.

Sekcia 5: Služby verejnosti

Obsahom sekcie sú informácie a služby ponúkané verejnosti. Ide najmä o:

- informácie o úrade v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (napr. informácie o organizačnej štruktúre úradu, o zozname interných smerníc, ktorými sa upravujú vnútorná činnosť úradu a pod.),
- zverejnenie stavu registra IS obsahujúcich osobné údaje prostredníctvom užívateľsky orientovaného dialógu umožňujúceho formulovať výbery a výstupy z databázy ARIS v prostredí www stránky úradu (podľa § 31 zákona č. 428/2002 Z. z.),
- uverejnenie informácií o spôsobe a postupe vybavovania podaní a sťažností vrátane kontaktného formulára, prostredníctvom ktorého návštevníci www stránky môžu komunikovať s úradom a poskytnúť do systému svoje kontaktné údaje.

Sekcia 6: Zahraničie

Sekcia poskytuje návštevníkom www stránky úradu možnosť získať informácie o stave ochrany osobných údajov v zahraničí a to priamym prístupnením www adries :

- medzinárodných inštitúcií,
- zahraničných partnerských organizácií (dozorných orgánov na ochranu osobných údajov), EK a RE, na ktorých sa nachádza prehľad legislatívy upravujúcej oblasť ochrany osobných údajov v Európskom spoločenstve, kde získajú informácie o harmonizácii legislatívy členských krajín RE a prístupní k medzinárodným zmluvám a Dohovorom RE, informujúcich o odborných podujatiach poriadaných v zahraničí,
- zahraničných vydavateľstiev odborných časopisov zaoberajúcich sa právnymi aspektami ochrany osobných údajov a pod.

Ďalej sú tu zverejnené tiež informácie o účasti zástupcov úradu a ich aktivitách v zahraničných výboroch, komisiách, pracovných skupinách a na podujatiach organizovaných EK a RE.

5.2.2. Funkcie www stránky úradu

Funkcie na podporu používateľov

Okrem základných funkcií podporujúcich prezeranie stránky, pohyb na stránke, medzi stránkami, vytlačenie resp. „stiahnutie“ požadovanej informácie zo stránky, ktoré štandardne poskytuje prehliadač internetu (vrátane pomoci pri používaní funkcií prehliadača – formou nápovedy) sú návštevníkom www stránky Úradu na ochranu osobných údajov k dispozícii nasledovné, doplnkové funkcie, orientované na zvýšenie „používateľského komfortu“:

- dynamicky generované tzv „short menu“, t.j. menu tvorené na základe aktuálne navštívenej sekcie princípom možnosti návratu na sekciu nadradenú resp. v hierarchickom strome na stránky nasledujúce,
- možnosti tlače obsahu www stránky,
- automatické spustenie plug-inu aplikácie prislúchajúcej spúšťanému typu dokumentu (napr. pri preberaní dokumentu typu PDF spustenie aplikácie Acrobat Reader, rovnako pri dokumente typu . doc aplikácie MS WORD),
- voľba jazykových mutácií www stránky,
- funkcia pomoci umožňujúcej zobrazenie popisu obsahu www prezentácie/portálu,
- funkcia vyhľadávania,
- interaktívny formulár na zasielanie požiadaviek e-mailom s automatickým preberaním adresy a ostatných kontaktných údajov adresáta,
- možnosť hlasovania v ankete.

Funkcie podporujúce správu a prevádzku www stránky úradu

Technológia vytvárania, napĺňania a údržby obsahu www prezentácie úradu využíva možnosti redakčného systému Buxus spoločnosti ui42. Zamestnanci úradu zodpovední za obsah www stránky úradu (administrátor a redaktor) majú k dispozícii štandardné funkcie systému Buxus umožňujúce najmä:

- pridelovanie oprávnení a prístupov k sekciam stránky, na základe autorizácie užívateľa prístup k príslušným funkciám aktualizácie obsahu www stránky úradu,
- podporu tvorby a aktualizácie obsahu www stránky na základe vkladania, editovania, presunu a výmazu šablón, sekcií, rubriek, položiek menu, ankiet a článkov zohľadňujúcich časové súvislosti konkrétnych článkov,
- presun článkov v rámci sekcií definovaných pre stránku podľa požiadaviek,
- možnosť prístupu ku konkrétnemu článku z rôznych, logicky súvisiacich sekcií,
- možnosť zaradiť stručnú aktualitu, resp. upozornenie prostredníctvom nadefinovaného objektu,
- sledovanie štatistiky prístupov s podrobným prehľadom početnosti prístupov, jedinečných IP adries, najčastejšie navštevovaných sekciách www stránky, čase a dátume prístupov v prehľadnej textovej aj grafickej podobe spoužitím systému Webalizer,
- tvorba mailing zoznamov,
- možnosť zaradenia a aktuaizácie ankiet,
- možnosť prevádzkovania diskusných skupín s on-line komunikáciou s návštevníkom stránky a pod.

5.2.3. Grafická realizácia a spôsob navigácie

Nakoľko prvoradým cieľom www stránky úradu je poskytovanie informácií v textovej podobe a zobrazenie stránky v čo možno najkratšom čase rovnako ako dostupnosť informácií čo najširšiemu okruhu užívateľov, stránka je realizovaná so striedmym použitím grafických prvkov. Napriek „tomuto obmedzeniu“ grafické stvárnenie vystihuje postavenie úradu, oblasti a formy spracúvania osobných údajov a zodpovedá štandardu obvyklému pri realizácii www stránok orgánov štátnej správy. Všetky sekcie www stránky obsahujúce informácie sú delené do 2-stĺpcového layoutu.

Spôsob rozmiestnenia navigačných prvkov je volený tak, aby kládol minimálne nároky na orientáciu, vyhľadávanie a prezeranie obsahu www stránky úradu. Hlavné menu obsahujúce názvy sekcií je umiestnené v záhlaví stránky, položky na druhej úrovni (rubriky) sa k zvolenej sekcii dynamicky rolujú v ľavom stĺpci. V tomto stĺpci sú tiež dostupné užívateľské funkcie napríklad vyhľadávanie, anketa, zaradenie upútavky a pod. V pravom, pracovnom stĺpci, sa zobrazujú články a konkrétne dokumenty. V päte stránky (šablóny) sú umiestnené doplnkové informácie, údaje o autorských právach realizátora www stránky úradu, použitej SW podpore, a dátume poslednej aktualizácie obsahu www stránky úradu.

Názornú ukážku grafickej realizácie www stránky úradu približuje Príloha č. 5.2./1. Nenahradí to však priamy vstup na www stránku úradu, adresa ktorej je :

www.dataprotection.gov.sk

Slovenská verzia www stránky úradu bola verejnosti sprístupnená 1. januára 2003 v rámci skúšobnej prevádzky. Počas nej sme v súčinnosti so zhotoviteľom doladzovali obsah a niektoré funkcie aj s prihliadnutím na pripomienky návštevníkov stránky. Počas skúšobnej prevádzky sme zaevidovali takmer 650 prístupov na stránku úradu. Od 1. apríla 2003 je k dispozícii tiež anglická www stránky úradu s upraveným obsahom orientovaným najmä na zahraničie, ktorý zahŕňa sekcie: O úrade, Legislatíva a Zahraničie. Uvedenie www stránky úradu do rutínnej prevádzky bude v II. polroku 2003.

6. Zahraničné aktivity Úradu na ochranu osobných údajov

Úradu na ochranu osobných údajov (ďalej len „úrad“) vyplývajú zo zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov (ďalej len „zákon č. 428/2002 Z. z.“) a z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti ochrany osobných údajov viaceré povinnosti:

Ustanovenia § 23 ods. 7 a 10 a § 38 ods. 1 písm. d) zákona č. 428/2002 Z. z. ukladajú úradu povinnosť vydávať rozhodnutia, ktorými sa povoľuje alebo zamieňa prenos osobných údajov do zahraničia. V rámci posudzovania žiadosti o súhlas s prenosom osobných údajov úrad v zmysle § 23 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. prihliada aj na primeranosť úrovne ochrany osobných údajov v cieľovej krajine prenosu. Primeranosť úrovne ochrany osobných údajov sa hodnotí na základe všetkých okolností súvisiacich s prenosom osobných údajov. Osobitne sa pri tom posudzujú príslušné právne predpisy v cieľovej krajine vo vzťahu k povahe osobných údajov, účel a trvanie ich spracúvania. Úrad sa pri takomto posudzovaní riadi predovšetkým stanoviskami Európskej únie, nezávislého poradného orgánu Európskej komisie Article 29 Working Party (zriadenej podľa článku 29 Smernice 95/46/EC o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov) a kritériami Rady Európy.

Povinnosť zúčastňovať sa expertných stretnutí na pôde medzinárodných organizácií ako pozorovateľ alebo aktívny člen pracovných skupín a výborov je jedna z najvýznamnejších.

Úrad sa aktívne zúčastňuje na zasadnutiach pracovných skupín pre ochranu osobných údajov na pôde Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OECD) a zasadnutiach expertov členských štátov EÚ - Article 29 Working Party a pracovnej komisie podľa článku 31 Smernice 95/46/EC - Article 31 Committee - so statusom pozorovateľa. v poradných orgánoch Rady EÚ a Európskej komisie pre oblasť ochrany osobných údajov - Výbor pre ochranu osobných údajov a Skupina pre ochranu osobných údajov, ktorých účasť v práci orgánov EÚ sa zatiaľ pripravuje. Svojho zástupcu úrad nominoval aj pre spoluprácu expertov jednotného dozorného orgánu Europolu – Europol Joint Supervisory Body (The JSB), ktorého sa zúčastňuje ako pozorovateľ.

V rámci stretnutí na pôde Rady Európy – pracovné skupiny pre ochranu osobných údajov T-PD a C-JPD - má Slovenská republika status člena s primeranými rozhodovacími právomocami. Pracovné skupiny sú zriadené v zmysle Dohovoru 108 ako poradné komisie pre oblasť ochrany jednotlivcov pri automatickom spracúvaní osobných údajov.

Zamestnanci úradu sa príležitostne zúčastňujú na medzinárodných konferenciách organizovaných národnými splnomocnencami a úradmi na ochranu osobných údajov v spolupráci s Radou Európy a Európskou komisiou. Medzi zahraničné aktivity úradu možno zaradiť aj účasť na jarných a jesenných republík (tzv. CEEC), ktorých úroveň ochrany osobných údajov, ako kandidátskych krajín konferenciách splnomocnencov a predsedov úradov na ochranu osobných údajov krajín strednej a východnej Európy a pobaltských pred vstupom do EÚ, je približne rovnaká. Pri tejto príležitosti využíva úrad možnosť vymieňať si so zástupcami úradov strednej a východnej Európy a pobaltských krajín cenné informácie a skúsenosti týkajúce sa aplikácie Smernice 95/46/EC a národných právnych predpisov upravujúcich ochranu osobných údajov. Úrad sa v tejto súvislosti uchádza o organizáciu konferencie CEEC na jeseň roku 2004 v Bratislave.

Súčasťou všetkých pracovných stretnutí, ktorých sa zúčastňujeme v pozícii aktívneho člena, sú aktivity týkajúce sa prerokovaných dokumentov, ich pripomienkovanie, poznámky k pripravovaným návrhom usmernení a odporúčaní a tiež prezentácie vlastných príspevkov do diskusií.

Úrad sa ďalej podieľa na viacerých projektoch, napr. ako člen Virtuálneho úradu na ochranu osobných údajov založeného nemeckým Nezávislým centrom pre ochranu súkromia (Independent Centre for Privacy Protection, Schleswig-Holstein) a zabezpečeného nemeckým ako aj viacerými zahraničnými splnomocnencami na ochranu osobných údajov. V súčasnosti sa pripravuje účasť úradu v projekte Európskej federácie priameho marketingu (FEDMA) nazvanom Consumer Complaints Form for Online Resolution Mechanisms (CCform), zatiaľ so statusom pozorovateľa. Tento projekt je zameraný na vytvorenie jednotného systému podávania sťažností spotrebiteľa v elektronickom prostredí s multilinguálnou podporou. Projekt je podporovaný Európskou komisiou.

Zástupcovia úradu sa v oblasti medzinárodnej spolupráce zúčastňujú na pravidelných medzirezortných koordinačných poradách organizovaných Ministerstvom zahraničných vecí SR a tiež Ministerstvom vnútra SR pre oblasť policajných záležitostí, ktorých cieľom je koordinovať a usmerňovať prácu nominovaných zástupcov SR.

Mimoriadne významnou povinnosťou úradu je aktívne podieľanie sa na transformácii princípov spracúvania osobných údajov obsiahnutých v legislatíve Európskej únie do slovenského právneho poriadku na základe záväzkov vyplývajúcich z ustanovení Európskej asociačnej dohody, ktorými je Slovenská republika viazaná. Po prijatí nového zákona o ochrane osobných údajov v júli 2002 pripravovaného s pripomienkami expertov Európskej komisie, ktorý prevzal ustanovenia Smernice 95/46/EC, je možné považovať zákon č. 428/2002 Z. z. za kompatibilný s legislatívou EÚ. Možné problémy implementácie *acquis* by mali byť prerokované s Generálnym riaditeľstvom pre vnútorný trh (DG Internal Market).

Úrad pravidelne pripravuje štatistické výročné správy o činnosti úradu a o stave ochrany osobných údajov v Slovenskej republike pre delegáciu Európskej komisie v Bratislave, Komisiu pre dozor nad ochranou osobných údajov spracovaných v rámci Europolu, Schengenského dohovoru a pod. Priebežne sa tiež pripravujú hodnotiace správy pre predsedajúce krajiny Európskej komisie, v súčinnosti s Ministerstvom zahraničných vecí SR, Misiou SR pri Európskych spoločenstvách v Bruseli, Stálou misiou SR pri OECD v Paríži.

Na základe bilaterálnej zmluvy o spolupráci medzi Slovenskou republikou a Spolkovou krajinou Bavorsko úrad taktiež dlhodobo spolupracuje s bavorským splnomocnencom na ochranu osobných údajov. Spoločne pripravuje pracovné návštevy, stáže, konzultácie k zákonu a jeho súladu s legislatívou EÚ, expertízy a stanoviská k právnym predpisom. Stav transpozície *aquis*, resp. zosúladenie zákona č. 428/2002 Z. z. so Smernicou 95/46/EC, bol hodnotený v týždni od 19. do 23. mája 2003 počas pracovnej návštevy bavorského splnomocnenca na ochranu osobných údajov.

V jeseni sa pripravuje účasť 4 zamestnancov úradu na pracovnej stáži v Mníchove, ktorá sa uskutoční na základe pozvania bavorského splnomocnenca na ochranu osobných údajov.

Úrad nadviazal aj očakávanú spoluprácu s Úradom na ochranu osobných údajov Českej republiky a jeho predsedom. V rámci tejto spolupráce sa v máji 2003 uskutočnilo prvé pracovné rokovanie, ktorého obsahom bolo porovnanie a posúdenie zákonov oboch krajín a spoločná tlačová konferencia úradov. Český úrad bol v roku 2002 podrobený expertnému hodnoteniu administratívnych kapacít - *peer review* - a jeho výsledky boli pre Českú republiku veľmi pozitívne. Vzhľadom na skúsenosti českého Úradu na ochranu osobných údajov s implementáciou *acquis* a budovaním administratívnych kapacít možno očakávať, že nadviazaná spolupráca bude pre náš úrad veľkým prínosom.

Budúcnosť

V budúcnosti úrad plánuje spoluprácu na príprave vykonávacích predpisov upravujúcich spracúvanie osobných údajov v jednotlivých sektoroch NH (v rámci CEEC)

a tiež spoluprácu na vypracovaní a sprístupnení odporúčaní v oblasti bezpečnosti informačných systémov (SRN).

Stav transpozície aquis, resp. zosúladenie zákona č. 428/2002 Z. z. so Smernicou 95/46/EC, je prioritou úradu v oblasti medzinárodnej spolupráce a okrem hodnotenia partnerskými orgánmi z EÚ bude v budúcnosti hodnotený aj Generálnym riaditeľstvom EC pre vnútorný trh (DG Internal Market).

Činnosť úradu v oblasti ochrany osobných údajov bude predmetom hodnotenia misie (peer review) troch nezávislých expertov z Európskej únie (tzv. Peers) sprevádzaných pánom Césarom Alonsom Iriartem (DG Internal Market). Peer review bude zamerané na posúdenie nezávislosti úradu, jeho činnosti, administratívnych kapacít, schopnosti implementácie aquis, vybavovania podnetov a tiež zahraničných aktivít úradu. Toto peer review sa pravdepodobne uskutoční v septembri roku 2003.

7. Záver

Tretia správa ochrany osobných údajov v Slovenskej republike popisuje činnosť dozoru nad ochranou osobných údajov za predchádzajúcich 19 mesiacov.

V popisovanom období sa podarilo dosiahnuť pokrok predovšetkým v nasledovných oblastiach:

a) splnomocnenec na ochranu osobných údajov a útvar inšpekcie ochrany osobných údajov priebežne plnili úlohy vyplývajúce zo zákona č. 52/1998 Z.z. bez toho, aby došlo k nejakej mimoriadnej udalosti v tejto oblasti,

b) vypracoval sa nový návrh zákona o ochrane osobných údajov, ktorý Národná rada Slovenskej republiky 3. júla 2002 schválila. Zákon je na kvalitatívne vyššej úrovni ako predchádzajúci zákon a dosahuje európsky štandard,

c) Slovenská republika pristúpila, odsúhlasila a ratifikovala Dodatkový protokol k Dohovoru RE č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracúvaní osobných údajov. Nový zákon o ochrane osobných údajov ustanovenia dodatkového protokolu zohľadňuje,

d) zriadil sa Úrad na ochranu osobných údajov ako samostatný, nezávislý orgán štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou. Táto požiadavka priamo vyplývala z medzinárodných dokumentov, predovšetkým z dodatkového protokolu RE k Dohovoru č. 108,

e) podľa výsledkov prieskumu verejnej mienky sa zvýšilo právne vedomie občanov Slovenskej republiky v oblasti ochrany osobných údajov o 26 percentuálnych bodov od roku 1999. Nárast znalosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov je trvalým trendom aj v popisovanom období,

f) rozšírila sa pôsobnosť dozoru nad ochranou osobných údajov aj na policajné informačné systémy, čím sa naplnila požiadavka EK tlmočená niekoľkými expertnými misiami. Okrem výkonu dozoru nad ochranou osobných údajov Úradom na ochranu osobných údajov sa vytvoril v rámci ministerstva vnútra Slovenskej republiky samostatný útvar, ktorý dohliada na ochranu osobných údajov v týchto systémoch,

g) všetky opatrenia Úradu na ochranu osobných údajov boli prevádzkovateľmi akceptované, zrealizované a doposiaľ neboli vznesené voči ním námietky. Iba zanedbateľný počet sťažovateľov na podozrenie z porušenia ochrany osobných údajov vyjadriло nespokojnosť s konaním a rozhodnutiami Úradu na ochranu osobných údajov,

h) finančné zabezpečenie plnenia úloh Úradu na ochranu osobných údajov sa vďaka pochopeniu a súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky dostalo na požadovanú úroveň.

V tomto smere zohral najvýznamnejšiu úlohu gestorský výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien.

Sú však aj také oblasti, kde nebol dosiahnutý pokrok, resp. situácia sa v popisovanom období zhoršila. Medzi tieto radíme:

a) nepodarilo sa personálne posilniť pracovné kapacity Úradu na ochranu osobných údajov. Z plánovaného počtu 30 zamestnancov je doposiaľ obsadených len 19 pracovných miest. V minulom roku na základe zákona o štátnej službe odišli 4 pracovníci. Obsadzovanie voľných miest v súčinnosti s Úradom pre štátnu službu je ťažkopádne. Za posledné dva mesiace minulého roka a štyri mesiace tohto roka nebolo vykonané výberové konanie, hoci požiadavky sme riadne a včas predložili Úradu pre štátnu službu. Tento stav, kedy Úrad na ochranu osobných údajov nemôže samostatne rozhodovať o obsadení voľných miest nezodpovedá ani požadovanej nezávislosti deklarovanej v Dodatkovom protokole k Dohovoru RE č. 108, ktorý Slovenská republika ratifikovala,

b) nepodarilo sa nájsť definitívne a vyhovujúce sídlo Úradu na ochranu osobných údajov. Úrad sídlil v prenajatých priestoroch v budove na Dúbravskej ceste 3, ktorá je v správe Štatistického úradu Slovenskej republiky. Nie je dostatočne prístupný verejnosti a budova je značne zastaralá a zanedbaná. Pri hľadaní nových priestorov pre vhodnejšie sídlo sme sa obrátili aj na ministra vnútra Slovenskej republiky a dislokačnú komisiu vlády slovenskej republiky, zatiaľ bezvýsledne. Dospeli sme však k záveru, že v mnohých prípadoch sa privatizoval majetok štátu deklarovaný ako “prebytočný“ a vzápätí tento majetok bol ponúkaný súkromnými firmami do prenájmu pre sídlo iného štátneho orgánu za neprimerane vysoké nájomné,

c) v ostatnom období sa Úradu na ochranu osobných údajov nedarí dochvíľne, včas a v náležitej kvalite zodpovedať na dotazy prevádzkovateľov, sprostredkovateľov a dotknutých osôb. Vyplýva to z nedostatočnej personálnej kapacity a z veľkého nárastu požiadaviek na zodpovedanie dotazov, vypracovanie stanovísk a žiadostí na poskytnutie lektorov pre komentár k zákonu o ochrane osobných údajov. Nárast sme zaznamenali aj v počte podaných podnetov na podozrenie z porušenia ochrany osobných údajov. Úrad na ochranu osobných údajov musel dočasne pristúpiť k odmietaniu žiadostí o stanoviská, ktoré mu nevyplývajú priamo zo zákona. len pre ilustráciu použijeme jedno konkrétne číslo – od začiatku tohto roka prišlo na úrad na ochranu osobných údajov viac ako 4000 listov a e-mailov, ktorých vybavenie nie je v silách pri súčasnom stave zamestnancov.

d) nedarí sa dostatočne rýchlo zosúladať platnú legislatívu v Slovenskej republike s novým zákonom o ochrane osobných údajov. Zákon o ochrane osobných údajov vyžaduje, aby osobitné zákony, ktoré sa dotýkajú aj spracúvania osobných údajov obsahovali požadované náležitosti. Predovšetkým musia obsahovať aj zoznam osobných údajov, ktoré sa majú o dotknutých osobách spracúvať. V Slovenskej republike je takýchto zákonov niekoľko stoviek a väčšina nemá požadované náležitosti. Už dnes je zrejmé, že úplné zosúladenie všetkých zákonov sa do konca roka 2003 nedosiahne a ak nemá dôjsť k nezákonnému spracúvaniu osobných údajov, alebo ku kolabovaniu viacerých informačných systémov, bude toto prechodné obdobie predĺžiť novelou zákona o ochrane osobných údajov.

Napriek spomenutým nedostatkom však možno konštatovať, že oblasť ochrany osobných údajov v Slovenskej republike sa naďalej približuje štandardu západnej Európy. Ešte v tomto roku očakávame komplexnú previerku zo strany EK tzv. “Peer Review“, ktorá by mala zhodnotiť úroveň výkonu dozoru nad ochranou osobných údajov, poukázať na nedostatky a slabiny v tejto oblasti, ako aj odporučiť opatrenia na ich odstránenie. My sami sme si vedomí viacerých nedostatkov a poznáme možné spôsoby ich odstránenia. To

však pôjde vykonať iba v úzkej súčinnosti všetkých relevantných orgánov v Slovenskej republike a za podpory Národnej rady Slovenskej republiky, ktorej podľa zákona o ochrane osobných údajov predseda Úradu na ochranu osobných údajov za svoju činnosť zodpovedá.

Abecedný zoznam skratiek

Zoznam skratiek obsahuje skratky, pri ktorých je potenciálne riziko ich rôznej interpretácie. Pre každú skratku je uvedená jej definícia, resp. Vysvetlenie v rozsahu potrieb tohto dokumentu.

Skratka	Definícia/vysvetlenie
APV	aplikačné programové vybavenie
ARIS	automatizovaný registračný informačný systém
CEEC	zoskupenie krajín strednej a východnej Európy a pobaltských republík
DNA	kyselina deoxyribonukleová. Zložitá chemická látka nachádzajúca sa v chromozómoch bunky. Je nositeľom kódovanej genetickej informácie umožňujúcej jednoznačné určenie každého ľudského jedinca. Táto kategória biometrických údajov je zaradená medzi citlivé údaje
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
EÚ	Európska Únia
ES	Európske spoločenstvo
IS	informačný systém
ĽP	ľudské práva
MZV SR	ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
OECD	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
RE	Rada Európy
Smernice 95/46 EC	Smernica EP a Rady 95/46/EC z 24. októbra 1995 o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov
ŠÚ SR	Štatistický Úrad Slovenskej republiky
ÚVVM	Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
Zákon č. 428/2002 Z. z.	zákon o ochrane osobných údajov
ZS	základné slobody
ZŤP	zdravotne ťažko postihnutý
ZŤP-S	zdravotne ťažko postihnutý so sprievodom
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

Prílohy

Príloha č. 4.2./1

Úrad na ochranu osobných údajov

1/2002

Záväzné stanovisko

z 27. novembra 2002

vydané podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov

Úrad na ochranu osobných údajov vo veci návrhu spoločnosti Orange Slovensko, a. s., Prievozská 6/A, 821 09 Bratislava (ďalej len „spoločnosť Orange“) z 20. septembra 2002 doručenom Úradu na ochranu osobných údajov

24. septembra 2002 na preskúmanie pochybností o súlade požiadavky Policajného zboru a ďalších štátnych orgánov, napr. Slovenskej informačnej služby, ohľadom pravidelného sprístupňovania osobných údajov zákazníkov spoločnosti Orange realizovaného v elektronickej podobe v rozsahu kompletnej, pravidelne aktualizovanej databázy údajov v štruktúre telefónne číslo, meno a priezvisko alebo obchodné meno (ak je zákazníkom fyzická osoba podnikateľ), adresa trvalého bydliska alebo sídla zákazníka (ak je zákazníkom fyzická osoba podnikateľ), stav SIM karty zákazníka (aktívna, blokována, odpojená, zrušená), typ poskytovanej hlasovej služby alebo dátovej služby (prepaid, postpaid) a ďalšie údaje súvisiace s určením lokality, odkiaľ bol hovor odoslaný alebo prijatý, s ustanoveniami zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov (ďalej len „zákon č. 428/2002 Z. z.“) takto

r o z h o d o l :

Majúc na zreteli Dohovor Rady Európy 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov s dodatkami (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 49/2001 Z. z.), zákon NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov a zákon č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení zákona č. 308/2000 Z. z., Úrad na ochranu osobných údajov konštatuje, že relevantné legislatívne prostredie súvisiace so spracúvaním a využívaním osobných údajov klientov spoločnosti Orange, resp. poskytovateľov verejných telekomunikačných služieb pôsobiacich na území Slovenskej republiky Policajným zborom v jeho súčasnej podobe nezabezpečuje úplný súlad s § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. Berúc do úvahy prechodné ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z., podľa ktorého prevádzkovatelia spracúvajúci osobné údaje na základe osobitného zákona, ktorý neustanovuje náležitosti podľa § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. môžu osobné údaje spracúvať v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie ustanoveného účelu spracúvania bez súhlasu dotknutých osôb do 31. decembra 2003, Úrad na ochranu osobných údajov považuje pravidelné sprístupňovanie (poskytovanie) osobných údajov zákazníkov spoločnosti Orange resp. poskytovateľov verejných telekomunikačných služieb v elektronickej podobe v rozsahu kompletnej, pravidelne aktualizovanej databázy údajov v štruktúre telefónne číslo, meno, priezvisko a adresa trvalého bydliska zákazníka (fyzickej osoby), stav SIM karty zákazníka (aktívna, blokována, odpojená, zrušená) a typ poskytovanej hlasovej služby alebo dátovej služby (prepaid, postpaid) Policajnému zboru

za sprístupňovanie (poskytovanie) v súlade so zákonom č. 428/2002 Z. z.

Toto záväzné stanovisko nerieši odpočúvanie a zaznamenávanie informácií a dát pri ich prenose počas poskytovania telekomunikačnej služby; platnosť stráca 1. januára 2004 bez ohľadu na rozsah vykonaných legislatívnych zmien po jeho vydaní.

O d ô v o d n e n i e :

Úrad na ochranu osobných údajov začal konanie o predmetnom návrhu spoločnosti Orange vedenom pod č. k. 0178D2002OU dňa 24. septembra 2002. V súvislosti s vydaním tohto záväzného stanoviska bola vykonaná podrobná analýza relevantných právnych predpisov vo vzťahu k ustanoveniam zákona č 428/2002 Z. z. a boli iniciované rokovania s cieľom podať zo strany štatutárnych orgánov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Slovenskej informačnej služby vysvetlenia Úradu na ochranu osobných údajov potrebné na objektívne posúdenie prešetrovanej veci. Na rokovaníach, ktoré sa uskutočnili 18. októbra 2002 a 21. novembra 2002 aj za účasti odborných expertov zúčastnených strán, Úrad na ochranu osobných údajov preveroval s ohľadom na § 6 ods. 1 a § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z., do akej miery sú Policajný zbor a Slovenská informačná služba oprávnení žiadať z informačného systému spoločnosti Orange, resp. poskytovateľov verejných telekomunikačných služieb predmetnú pravidelne aktualizovanú databázu údajov v elektronickej forme a spracúvať ju vo svojich informačných systémoch na plnenie úloh ustanovených zákonom NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“) a zákonom NR SR č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Slovenskej informačnej službe“). Úlohy Policajného zboru ustanovuje § 2 zákona o Policajnom zbore a úlohy Slovenskej informačnej služby ustanovuje § 2 zákona o Slovenskej informačnej službe. Na predmetné spracúvanie osobných údajov, ktoré majú byť sprístupnené (poskytnuté) spoločnosťou Orange, resp. poskytovateľmi verejných telekomunikačných služieb a následne spracúvané v informačných systémoch Policajného zboru a Slovenskej informačnej služby, sa vzťahuje § 2 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. Cit. ustanovenie upravuje ako pre oblasť polície, tak aj pre oblasť spravodajských služieb zvláštny režim, keď niektoré, tu taxatívne vymenované ustanovenia zákona, sa nepoužijú. Napriek tejto skutočnosti bolo nevyhnutné zo strany Úradu na ochranu osobných údajov vo veci samej prioritne posudzovať súlad sprístupňovania (poskytovania) osobných údajov spoločnosťou Orange, resp. poskytovateľmi verejných telekomunikačných služieb z ich informačných systémov Policajnému zboru a Slovenskej informačnej službe s ustanovením § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. Spoločnosť Orange, resp. poskytovatelia verejných telekomunikačných služieb sú oprávnení sprístupňovať (poskytovať) osobné údaje zo svojho informačného systému na daný účel výlučne v súlade s ustanovením § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. [výnimku z ustanovenia § 7 ods. 6 uvedenú v § 2 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. treba kvalifikovať vo vzťahu k Policajnému zboru a k Slovenskej informačnej službe a k sprístupňovaniu (poskytovaniu) osobných údajov z ich informačných systémov iným právnickým alebo fyzickým osobám]. Relevantným v tomto prípade je § 76a zákona o Policajnom zbore. Na základe odseku 2 cit. paragrafu je každý prevádzkovateľ informačného systému užívateľov verejnej telefónnej služby (§ 5 ods. 3 zákona č. 195/2000 Z. z.), t. j. aj spoločnosť Orange, povinný Policajnému zboru na plnenie jeho úloh umožniť diaľkový, nepretržitý a priamy prístup k informáciám a osobným údajom z príslušného informačného systému (informačný systém užívateľov verejnej telefónnej služby). Zákon č. 490/2001 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, novelizoval zákon o Policajnom zbore v súlade s vtedy platným zákonom č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch. Ten

vo svojich ustanoveniach nevyžadoval náležitosti v súvislosti so sprístupňovaním (poskytovaním) osobných údajov tak, ako ich ustanovuje § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. V tomto konkrétnom prípade z ustanovenia § 76a ods. 2 zákona o Policajnom zbore nie je zrejmé, ktoré zo spracúvaných osobných údajov je prevádzkovateľ informačného systému užívateľov verejnej telefónnej služby (spoločnosť Orange, resp. poskytovatelia verejných telekomunikačných služieb) povinný Policajnému zboru na plnenie jeho úloh sprístupniť (poskytnúť), pretože cit. paragraf neobsahuje zoznam osobných údajov, pričom tento zoznam nie je uvedený ani v inom osobitnom zákone (informačný systém užívateľov verejnej telefónnej služby totiž spravidla obsahuje okrem predmetných osobných údajov aj ich ďalšie osobné údaje). Zákon č. 428/2002 Z. z. na takéto situácie pamätá a umožňuje Policajnému zboru v prechodnom období do 31. decembra 2003 využiť ustanovenie § 52 ods. 2 a suplovať ním absenciu zoznamu osobných údajov, pričom uvedená dikcia mu dáva priestor uviesť svoju legislatívu do súladu so zákonom o ochrane osobných údajov do konca roka 2003. Aplikácia tohto ustanovenia vyžaduje posúdenie rozsahu osobných údajov nevyhnutných na dosiahnutie ustanoveného účelu spracúvania. V tejto súvislosti Úrad na ochranu osobných údajov preveroval, do akej miery je pre Policajný zbor verejných telekomunikačných služieb údaje a osobné údaje v štruktúre, ako ich uvádza spoločnosť Orange vo svojej žiadosti. Bolo zistené a potvrdené zo strany Policajného zboru a Slovenskej informačnej služby, že: „ďalšie údaje, ktoré súvisia s určením lokality, odkiaľ bol hovor odoslaný alebo prijatý“ nevyžadujú, a preto bol tento bod, tak ako ho uvádza spoločnosť Orange, zo štruktúry vypustený. Úrad na ochranu osobných a Slovenskú informačnú službu nevyhnutné získať z databázy klientov poskytovateľov údajov zároveň konštatuje, že obchodné meno a sídlo zákazníka, ak je ním fyzická osoba podnikateľ nemožno považovať a osobné údaje fyzickej osoby, a preto nespádajú do pôsobnosti zákona č. 428/2002 Z. z.

V ďalšom konaní Úrad na ochranu osobných údajov posudzoval súlad požiadavky Policajného zboru a Slovenskej informačnej služby s § 6 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. Treba poznamenať, že predmetom pochybností zo strany spoločnosti Orange nemôže byť skutočnosť, do akej miery budú sprístupnené (poskytnuté) osobné údaje klientov tejto spoločnosti spracúvané Policajným zborom alebo Slovenskou informačnou službou v súlade s ustanovením § 6 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z., pretože plnenie tejto zákonnej povinnosti sa vzťahuje na Policajný zbor a Slovenskú informačnú službu a rozhodovaciu právomoc v prípade pochybností má Úrad na ochranu osobných údajov a vo vzťahu k Slovenskej informačnej službe Národná rada Slovenskej republiky. Spoločnosti Orange teda neprináleží posudzovať, do akej miery je konanie iného prevádzkovateľa v súlade (nesúlade) s ustanovením § 6 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. Úrad na ochranu osobných údajov napriek tomu zdôrazňuje, že postup spoločnosti Orange považuje za správny, keď sa obrátil s požiadavkou na úrad o vydanie záväzného stanoviska vo veci posúdenia rozsahu sprístupňovaných (poskytovaných) osobných údajov zo svojho informačného systému Policajnému zboru a Slovenskej informačnej služby. Posudzovanie tejto problematiky však bolo potrebné hodnotiť aj v súvislosti s aproximáciou nášho právneho poriadku s právom Európskej únie. V oblasti ochrany osobných údajov Slovenská republika pristúpila k akceptácii medzinárodných dokumentov, Smernice Európskeho Parlamentu a Rady 95/46/EC o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov a Dohovoru Rady Európy 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov, ktorý sa stal pre Slovenskú republiku záväzný 01. januára 2001. Pre spracúvanie osobných údajov v oblasti polície v rámci Európskej únie platí odporúčanie Rady Európy R (87)15. Najmä v súlade s týmto odporúčaním bol novelizovaný zákon o Policajnom zbore. Samotné zhromažďovanie predmetných údajov bolo potrebné posudzovať vo vzťahu k úlohám, ktoré Policajný zbor zo zákona plní, keď medzi najvýznamnejšie úlohy v tejto súvislosti patrí odhaľovanie trestných činov a zisťovanie ich

páchateľov, spolupôsobenie pri odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií a legalizácie príjmov z trestnej činnosti, vykonávanie vyšetrovania o trestných činoch a preverovanie oznámení o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin a o ostatných podnetoch na trestné stíhanie a vedenie boja proti terorizmu a organizovanému zločinu. Vysvetľujúce memorandum k odporúčaniu Rady Európy R (87)15, k zásade 2. 1 týkajúcej sa zhromažďovania osobných údajov v oblasti polície v bode 43 uvádza : „Článok 2.1 odporúčania sa snaží stanoviť hranice tejto výnimky (Pozn./ čl. 9 Dohovoru Rady Európy 108) obmedzením zhromažďovania osobných údajov na také údaje, ktoré sú v záujme prevencie skutočného nebezpečenstva alebo potlačenia určitej trestnej činnosti, pokiaľ vnútroštátne právo jasne nepovoľuje širšie policajné právomoci na zhromažďovanie informácií. Skutočné nebezpečenstvo treba chápať ako také, ktoré sa neobmedzuje na určitý trestný čin alebo páchatel'a, ale zahrňuje akékoľvek okolnosti, pri ktorých je dôvodné podozrenie, že boli spáchané alebo by sa mohli spáchať závažné trestné činy, s vylúčením nepodložených špekulatívnych možností.“. Významnými sú v tejto súvislosti postuláty, ktoré dávajú širšie právomoci polícii „v záujme prevencie skutočného nebezpečenstva alebo potlačenia určitej trestnej činnosti“ keď skutočné nebezpečenstvo sa „neobmedzuje len na určitý trestný čin alebo páchatel'a, ale zahrňuje akékoľvek okolnosti, pri ktorých je dôvodné podozrenie, že boli spáchané alebo by sa mohli spáchať závažné trestné činy“. Aj keď cit. odporúčanie nie je pre Slovenskú republiku záväzné, nemožno jeho existenciu absolútne ignorovať, najmä nie jeho Vysvetľujúce memorandum, ktorého princípy sú do veľkej miery aplikovateľné na ustanovenia štvrtej a šiestej hlavy zákona o Policajnom zbore, keďže ten bol aproximovaný práve s týmto odporúčaním. Vychádzajúc z uvedeného a na základe ďalších doplňujúcich vysvetlení zo strany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Slovenskej informačnej služby, Úrad na ochranu osobných údajov dospel k právnomu názoru, že podmienka ustanovená v § 76a ods. 2 zákona o Policajnom zbore, umožniť diaľkový, nepretržitý a priamy prístup k informáciám a osobným údajom o užívateľoch verejnej telefónnej služby z príslušného informačného systému, korešponduje s odkazom uvedeným vo Vysvetľujúcom memorande k odporúчанию.

Úrad na ochranu osobných údajov sa nestotožňuje s názorom spoločnosti Orange, že predmetnú vec treba posudzovať aj z pohľadu § 76a ods. 3 zákona o Policajnom zbore. Cit. ustanovenie rieši oprávnenie Policajného zboru žiadať od právnických a fyzických osôb, ktoré zaisťujú telekomunikačnú činnosť (spoločnosť Orange, resp. poskytovatelia verejných telekomunikačných služieb), „údaje súvisiace s poskytovaním telekomunikačnej služby spôsobom umožňujúcim diaľkový, nepretržitý a priamy prístup“. Vychádzajúc z dikcie § 5 ods. 1 zákona č. 195/2000 Z. z. (odkaz pod čiarou 28i/ k § 76a ods. 3 zákona o Policajnom zbore) „Telekomunikačná služba je činnosť, ktorej obsahom je prenos informácií a dát tretej osobe prostredníctvom telekomunikačného zariadenia alebo prostredníctvom telekomunikačnej siete...“. Na základe uvedeného sa možno dôvodne prikláňať k názoru, že v tomto prípade ide o také údaje, ktoré už priamo súvisia s aktivitou klienta pri využívaní telekomunikačnej služby (napr. kedy a komu bolo volané), vrátane činnosti, ktorej obsahom je prenos informácií a dát (údajov poskytovaných prostredníctvom telekomunikačnej služby) od jedného zákazníka k inému zákazníkovi. Preto Úrad na ochranu osobných údajov zastáva názor, že slovné spojenie „údaje súvisiace s poskytovaním telekomunikačnej služby“ uvedené v § 76a ods. 3 zákona o Policajnom zbore nemožno subsumovať pod slovné spojenie „informácie a osobné údaje o užívateľoch verejnej telefónnej služby“ uvedené v § 76a ods. 2 zákona o Policajnom zbore a ani ho s ním stotožňovať.

Úrad na ochranu osobných údajov sa stotožňuje s názorom spoločnosti Orange, že spoločnosť, resp. poskytovatelia verejných telekomunikačných služieb nie sú povinní umožniť v rovnakom rozsahu prístup k predmetným údajom aj iným štátnym orgánom. Vychádzajúc z ustanovenia § 9 ods. 3 písm. b) zákona č. 195/2000 Z. z. „Prevádzkovatelia

telekomunikačných zariadení, prevádzkovatelia verejných telekomunikačných sietí a poskytovatelia verejných telekomunikačných služieb sú povinní poskytovať potrebnú súčinnosť súdom, prokuratúre a iným štátnym orgánom podľa osobitných predpisov a na základe písomnej žiadosti im bezplatne poskytnúť informácie, ktoré sú predmetom telekomunikačného tajomstva alebo na ktoré sa vzťahuje ochrana osobných údajov...“. Záujem Slovenskej informačnej služby získavať predmetné osobné údaje v rovnakom rozsahu a rovnakou formou ako Policajný zbor, t.j. priamo od spoločnosti Orange, resp. poskytovateľov verejných telekomunikačných služieb spôsobom umožňujúcim diaľkový, nepretržitý a priamy prístup, nemá oporu v zákone o Slovenskej informačnej službe. V tejto súvislosti však treba rešpektovať § 69 ods. 1 a 4 zákona o Policajnom zbore. Podľa odseku 4 cit. paragrafu Policajný zbor poskytuje informácie a osobné údaje zhromaždené pri plnení úloh zo svojich informačných systémov Slovenskej informačnej služby, Vojenskému spravodajstvu, Vojenskej polícii, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polícii, Colnému riaditeľstvu Slovenskej republiky a obecnej polícii. Z cit. ustanovenia je nepochybné, že Policajný zbor nerozhoduje o tom, či spracúvané informácie a osobné údaje zhromaždené v súvislosti s plnením svojich úloh poskytne Slovenskej informačnej službe a ďalším tu uvedeným štátnym orgánom, ale zákon mu ukladá povinnosť tieto údaje poskytnúť bez nutnosti zisťovania, či to je alebo nie je nevyhnutné na plnenie ich úloh podľa osobitného zákona. V danom prípade a vo vzťahu k Slovenskej informačnej službe sa cit. odsek 4 nejaví byť problematický, avšak uvedený transfer možno zabezpečiť len v prípade, ak Policajný zbor bude spracúvať predmetné údaje v elektronickej forme na vlastnom technickom zariadení, vo vlastnom informačnom systéme. Ak však vo všeobecnosti podrobíme analýze všetky úlohy, ktoré plní Policajný zbor a zvážime, aké osobné údaje v tejto súvislosti spracúva vo svojich informačných systémoch, môžeme sa oprávnene pýtať, či napr. osobné údaje súvisiace so zaisťovaním osobnej bezpečnosti prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, predsedu vlády Slovenskej republiky, predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ministra vnútra Slovenskej republiky a ďalších osôb určených vládou, sú osobné údaje, ktoré sa majú automaticky poskytovať napr. každej obecnej polícii. Tu opäť platí zásada, podľa ktorej je povinný zabezpečiť rešpektovanie ustanovenia § 6 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. ten, kto osobné údaje od Policajného zboru získa a ďalej spracúva.

Úrad na ochranu osobných údajov odporúča spoločnosti Orange, resp. poskytovateľom verejných telekomunikačných služieb uzatvoriť príslušnú dohodu s Policajným zborom do 31. decembra 2003.

P o u č e n i e :

Na rozhodovanie o pochybnostiach podaných na základe § 6 ods. 5 zákona č. 428/2002 Z. z. sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení zákona č. 215/2002 Z. z. podľa § 51 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Proti tomuto záväznému stanovisku nemožno podať opravný prostriedok. Záväzné stanovisko nadobúda účinnosť dňom jeho vydania.

Za správnosť vyhotovenia:
Mgr. Ľuboš Stankoviánsky
vrchný inšpektor úradu

Ing. Pavol Husár
predseda úradu

Príloha č. 4.2./2

Úrad na ochranu osobných údajov

Záväzné stanovisko

1/2003

z 10. januára 2003

vydané podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov

Úrad na ochranu osobných údajov vo veci pochybnosti o tom, či spracúvané osobné údaje Slovenskou lekárnickou komorou na základe zákona č. 216/2002 Z. z. o povolání lekárnik, o Slovenskej lekárnickej komore a o doplnení zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 216/2002 Z. z.“), Slovenskou lekárskou komorou a Slovenskou komorou zubných lekárov na základe zákona č. 219/2002 Z. z. o povolání lekára, o Slovenskej lekárskej komore, o povolání zubného lekára, o Slovenskej komore zubných lekárov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 219/2002 Z. z.“) a Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek na základe zákona č. 311/2002 Z. z. o povolání sestry, o povolání pôrodnej asistentky, o Slovenskej komore sestier a pôrodných asistentiek a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 14/1992 Zb. o Slovenskej komore stredných zdravotníckych pracovníkov a o Slovenskej komore zubných technikov (ďalej len „zákon č. 311/2002 Z. z.“), svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo sú časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu, takto

r o z h o d o l :

Majúc na zreteli Dohovor Rady Európy 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov s dodatkami (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej Republiky č. 49/2001 Z. z.) a zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov a vychádzajúc z ustanovení zákona č. 216/2002 Z. z., zákona č. 219/2002 Z. z. a zákona č. 311/2002 Z. z., Úrad na ochranu osobných údajov konštatuje, že získavanie a následné spracúvanie osobných údajov členov Slovenskej lekárnickej komory na základe zákona č. 216/2002 Z. z., členov Slovenskej lekárskej komory na základe zákona č. 219/2002 Z. z. a členov Slovenskej komory zubných lekárov a Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek na základe zákona č. 311/2002 Z. z., svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedá účelu ich spracúvania.

O d ô v o d n e n i e :

Úrad na ochranu osobných údajov v súvislosti s vydaním tohto záväzného stanoviska vykonal podrobnú analýzu relevantných právnych predpisov vo vzťahu k ustanoveniam Dohovoru Rady Európy 108 a zákona č. 428/2002 Z. z. Keďže podnet zo strany dotknutej osoby smeroval voči Slovenskej lekárnickej komore, táto bola požiadaná o poskytnutie

súčinnosti pri prešetrovaní predmetnej veci. Rokovanie s Úradom na ochranu osobných údajov iniciovala v predmetnej veci aj Slovenská lekárska komora, ktorej zástupcovia sa rokovania napokon nezúčastnili. Napriek tejto skutočnosti bolo nevyhnutné zo strany Úradu na ochranu osobných údajov vo veci samej zaujať konečné záväzné stanovisko.

Podľa § 4 ods. 4 zákona č. 216/2002 Z. z., § 4 ods. 4 zákona č. 219/2002 Z. z. a § 9 ods. 4 zákona č. 311/2002 Z. z. : „Na zhromažďovanie, uchovávanie a poskytovanie údajov z registra sa vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu (odkaz na zákon o ochrane osobných údajov)“. Osobné údaje z registrov, ktoré v nich cit. komory spracúvajú v rozsahu najmä meno, priezvisko, titul, rodné číslo, trvalý pobyt, zamestnávateľa, najvyššie dosiahnuté vzdelanie, získané špecializácie a údaj o doterajšej praxi, sa na základe § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 216/2002 Z. z., § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 219/2002 Z. z. a § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 311/2002 Z. z. sprístupňujú v rozsahu podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií). Dikcie cit. odsekov 2: „Každý má právo nahliadnuť do príslušného registra a má právo na vyhotovenie odpisu alebo výpisu. ...“, nevyklúčujú verejnú prístupnosť prevádzkovaných registrov. Na základe § 6 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám platí: „Povinné osoby, ktoré prevádzkujú informačné systémy (odkaz na zákon o ochrane osobných údajov) obsahujúce informácie, pri ktorých osobitný zákon nevyklúča verejnú prístupnosť, (odkazy, napr. na Obchodný zákonník, zákon č. 162/1995 Z. z.) sú povinné informácie obsiahnuté v týchto registroch a zoznamoch uverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke. Také zverejnenie nie je porušením osobitných predpisov (odkaz na zákon o ochrane osobných údajov)“. Podľa § 4 ods. 1 písm. d) zákona č. 428/2002 Z. z. sa uverejňovanie osobných údajov na internetovej stránke považuje za zverejňovanie osobných údajov.

Zverejňovanie osobných údajov z predmetných registrov svojim rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedá účelu spracúvania, keď § 4 ods. 1 zákona č. 216/2002 Z. z., § 4 ods. 1 zákona č. 219/2002 Z. z. a § 9 ods. 1 zákona č. 311/2002 Z. z. neobsahujú konečný zoznam osobných údajov spracúvaných v registroch a niektoré z vymenovaných osobných údajov sa týkajú výlučne súkromia dotknutej osoby, keď predmetom zverejnenia má byť aj rodné číslo. Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. sa rodné číslo zverejňovať zakazuje.

Vec bola konzultovaná so Slovenskou lekárnickou komorou, ktorá vo svojej odpovedi vedenej pod číslom 197/SLeK/2002 argumentovala schválenou internou smernicou XIV. Snemom Slovenskej lekárskej komory z 27. júna 2002 vydanou na základe § 4, § 13 ods. 2 písm. d) a § 19 ods. 2 písm. a) zákona č. 216/2002 Z. z., pričom osobné údaje údajne rozdelí rada komory svojim uznesením, ktoré bude prílohou cit. smernice, a to na údaje verejne prístupné a verejne neprístupné. Úrad na ochranu osobných údajov zdôrazňuje, že Slovenská lekárska komora nie je oprávnená korigovať ustanovenia osobitných zákonov (§ 4 ods. 1 zákona č. 216/2002 Z. z. a § 6 ods. 3 zákona o slobode informácií) a právo občanov (širokej verejnosti), ktoré im tieto zákony priznávajú, obmedziť vydaním internej smernice. Slovenskej lekárskej komore neprináleží posudzovať, v akom rozsahu možno alebo nemožno zverejniť osobné údaje uvedené v § 4 ods. 1 zákona č. 216/2002 Z. z. Tým nie je dotknuté právo Slovenskej lekárskej komory vydávať vnútorné predpisy komory podľa § 13 ods. 2 písm. d) zákona č. 216/2002 Z. z., na ktorý sa vo svojej odpovedi odvoláva; svojimi dôsledkami však ustanovenia vnútorných predpisov nesmú ísť nad rámec zákona. V tejto súvislosti Úrad na ochranu osobných údajov konštatuje, že obsah ustanovení § 4 zákona č. 216/2002 Z. z., § 4 zákona č. 219/2002 Z. z. a § 9 zákona č. 311/2002 Z. z. v nadväznosti na § 6 ods. 3 zákona o slobodnom prístupe k informáciám zasahuje svojimi účinkami do ľudských práv a základných slobôd členov komôr, keď musia na základe cit. osobitných zákonov

striepť zverejnenie svojich osobných údajov v rozsahu neadekvátnom ustanovenému účelu spracúvania.

§ 5 ods. 4 a 5 zákona č. 216/2002 Z. z., § 5 ods. 4 a 5 zákona č. 219/2002 Z. z. a § 10 ods. 4 a 5 zákona č. 311/2002 Z. z. ustanovuje rozsah osobných údajov v žiadosti o zápis do registrov a povinnosť doložiť doklady preukazujúce údaje uvedené v odseku 4, doklad o zdravotnej spôsobilosti na výkon povolania a doklad o bezúhonnosti, ktorý sa preukazuje výpisom z registra trestov. Obsah predmetných ustanovení bol konzultovaný so Slovenskou lekárnickou komorou, nakoľko práve táto vyžaduje od budúcich členov predloženie kópie rodného listu, na preukázanie rodného čísla, ktorý však obsahuje osobné údaje aj iných fyzických osôb, ktoré svojim obsahom a rozsahom idú nad rámec účelu spracúvania. Slovenská lekárnická komora vo svojom stanovisku vedenom pod. č. 194/SLeK/2002 dôvodí: „Nakoľko SLeK združuje lekárnikov z celého územia Slovenskej republiky a mala za cieľ zabezpečiť hodnovernosť a pravosť všetkých údajov vedených v registri lekárnikov, bola nútená požadovať od každého žiadateľa o zápis do registra zaslanie rodného listu z dôvodu, že nie je možné požadovať zaslanie iného dokladu spôsobilého na preukázanie rodného čísla v origináli, alebo úradne overenou fotokópiou.“ a ďalej uvádza „SLeK nemôže upustiť od takéhoto preukazovania údajov, ktoré je hodnoverné a v budúcnosti nespochybniteľné, teda originálmi alebo overenými kópiami.“. Jedným z dokladov, ktorý je budúci člen komory povinný predložiť je aj doklad o bezúhonnosti, ktorá sa preukazuje výpisom z registra trestov. Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 311/1999 Z. z. o registri trestov výpis obsahuje okrem iných osobných údajov aj „rodné číslo“ žiadateľa o výpis z registra trestov, pričom žiadateľom je vlastne budúci člen komory. Ak vychádzame zo skutočnosti, že výpis z registra trestov je verejnou listinou (§9 ods. 1 zákona č. 311/1999 Z. z. o registri trestov), potom nemožno ignorovať ustanovenie § 134 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého platí: „Listiny vydané súdmi Slovenskej republiky alebo inými štátnymi orgánmi v medziach ich právomoci, ako aj listiny, ktoré sú osobitnými predpismi vyhlásené za verejné, potvrdzujú, že ide o nariadenie alebo vyhlásenie orgánu, ktorý listinu vydal, a ak nie je dokázaný opak, i pravdivosť toho, čo sa v nich osvedčuje alebo potvrdzuje.“. Navyše dokumenty poskytnuté Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskou lekárnickou komorou potvrdzujú, že tá požaduje doložiť „originál“ výpisu z registra trestov. Preto zdôvodnenie Slovenskej lekárnickej komory, prečo treba vyžadovať originál alebo overenú kópiu rodného listu Úrad na ochranu osobných údajov neakceptuje a spracúvanie rodných listov v predmetných registroch bude posudzovať ako porušenie zákona č. 428/2002 Z. z.

Ak úrad zistí skutočnosti nasvedčujúce tomu, že zákon, iný všeobecne záväzný právny predpis alebo prevádzkovateľom vydaný vnútorný predpis porušuje základné práva a slobody fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov, predseda úradu môže podať podnet na jeho zmenu alebo zrušenie príslušnému orgánu (§ 38 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z.). Úrad na ochranu osobných údajov rešpektuje prechodné ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z., podľa ktorého prevádzkovatelia spracúvajúci osobné údaje na základe osobitného zákona, ktorý neustanovuje náležitosti podľa § 7 ods. 3, 5, 6 alebo § 9 ods. 1 písm. a), môžu osobné údaje spracúvať v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie ustanoveného účelu spracúvania bez súhlasu dotknutých osôb do 31. decembra 2003. Na základe uvedeného je nevyhnutné iniciovať úpravu predmetnej legislatívy tak, aby neprichádzalo k zverejňovaniu osobných údajov v rozsahu neadekvátnom ustanovenému účelu spracúvania.

P o u č e n i e :

Na rozhodovanie o pochybnostiach podľa § 6 ods. 5 zákona č. 428/2002 Z. z. sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení zákona č. 215/2002 Z. z. podľa § 51 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Proti tomuto záväznému stanovisku nemožno podať opravný prostriedok. Záväzné stanovisko nadobúda účinnosť dňom jeho vydania.

Za správnosť vyhotovenia:
Mgr. Ľuboš Stankoviánsky
vrchný inšpektor úradu

Ing. Pavol Husár
predseda úradu

Príloha č. 4.2./3

Úrad na ochranu osobných údajov

Záväzné stanovisko

2/2003

z 15. apríla 2003

vydané podľa § 38 ods. 1 písm. c) až e) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov

Úrad na ochranu osobných údajov vo veci spracúvania osobného údajá odhaľujúceho členstvo v odborových organizáciách prevádzkovateľmi (zamestnávateľmi), takto

r o z h o d o l :

Majúc na zreteli Dohovor Rady Európy 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov s dodatkami (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej Republiky č. 49/2001 Z. z.) a zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov (ďalej len „zákon č. 428/2002 Z. z.“) Úrad na ochranu osobných údajov konštatuje, že prevádzkovatelia (zamestnávatelia, § 7 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce) sú oprávnení o svojich zamestnancoch spracúvať osobné údaje, ktoré odhaľujú ich členstvo v odborovej organizácii, ak na takéto spracúvanie dal zamestnávateľovi zamestnanec písomný súhlas (§ 9 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z.). Informačný systém, v ktorom sú spracúvané osobné údaje dotknutých osôb odhaľujúce členstvo v odborových organizáciách, podlieha registrácii podľa § 25 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z. a nevzťahuje sa naň výnimka podľa § 25 ods. 3 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Súbor osobných údajov zamestnancov v rozsahu titul, meno, priezvisko, číslo účtu a pevná percentuálna zložka mzdy odvádzaná zamestnávateľom na základe požiadavky týchto zamestnancov na daný (rovnaký) účet sa nepovažuje za súbor osobných údajov odhaľujúcich ich členstvo v odborovej organizácii, ak o týchto dotknutých osobách zamestnávateľ nevedie vo svojom informačnom systéme ďalší taký osobný údaj, z ktorého je zrejmé ich momentálne členstvo v odborovej organizácii. Predmetný súbor osobných údajov preto nezakladá povinnosť prevádzkovateľovi (zamestnávateľovi) registrovať personálny a mzdový informačný systém.

Členovia odborového orgánu (členovia závodných výborov, resp. odboroví funkcionári), ktorí sa deklarovali vo vzťahu k zamestnávateľovi ako odborári pre potreby kolektívnych pracovných vzťahov, má sa za to, že sami zverejnili osobné údaje odhaľujúce ich členstvo v odborovej organizácii. Ich konanie možno subsumovať pod § 9 ods. 1 písm. d) zákona č. 428/2002 Z. z., a preto na spracúvanie súboru ich osobných údajov v rozsahu titul, meno, priezvisko, členstvo v odborovej organizácii, zastávaná funkcia v odborovej organizácii, prípadne ďalší údaj bezprostredne súvisiaci s členstvom v odborovej organizácii, prevádzkovateľ (zamestnávateľ) nepotrebuje ich písomný súhlas. Ak prevádzkovateľ (zamestnávateľ) takýto súbor osobných údajov spracúva v samostatnom informačnom systéme oddelene od ostatných osobných údajov, potom sa na takýto informačný systém vzťahuje výnimka z registrácie podľa § 25 ods. 3 písm. f) zákona č. 428/2002 Z. z. a takýto informačný systém nie je potrebné registrovať.

O d ô v o d n e n i e :

Úrad na ochranu osobných údajov v súvislosti s vydaním tohto záväzného stanoviska vykonal podrobnú analýzu ustanovení Dohovoru Rady Európy 108 a zákona č. 428/2002 Z. z. vo vzťahu k predmetnej veci.

Podľa § 3 zákona č. 428/2002 Z. z. „Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.“. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. „Spracúvať osobné údaje, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru alebo svetonázor, členstvo v politických stranách alebo politických hnutiach, členstvo v odborových organizáciách a údaje týkajúce sa zdravia alebo pohlavného života, sa zakazuje.“. Zákaz spracúvania osobných údajov ustanovený v § 8 ods. 1 neplatí, ak dotknutá osoba dala písomný súhlas na ich spracúvanie (§9 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z.). Z dikcie cit. ustanovenia v nadväznosti na § 3 zákona č. 428/2002 Z. z. je zrejmé, že sa nejedná len o osobné údaje priamo deklarujúce členstvo zamestnanca v odborovej organizácii, ale postačuje, ak súbor osobných údajov, ktorý máme k dispozícii, aj nepriamo „odhaľuje“ členstvo zamestnanca v odborovej organizácii.

Ak sa zamestnanec, resp. zamestnanci individuálne dohodnú so zamestnávateľom na výške sumy, ktorú im má pravidelne mesačne zrážať zo mzdy v prospech účtu, ktorého číslo mu nahlásia, takúto situáciu Úrad na ochranu osobných údajov posudzuje ako žiadosť zamestnanca, resp. zamestnancov voči svojmu zamestnávateľovi na základe ustanovení Zákonníka práce. Súbor osobných údajov zamestnancov v rozsahu titul, meno, priezvisko, číslo účtu a pevná percentuálna zložka mzdy odvádzaná zamestnávateľom na základe požiadavky týchto zamestnancov na daný (rovnaký) účet sa nepovažuje za súbor osobných údajov odhaľujúcich ich členstvo v odborovej organizácii, ak o týchto dotknutých osobách zamestnávateľ nevedie vo svojom informačnom systéme ďalší taký osobný údaj, z ktorého je zrejmé ich momentálne členstvo v odborovej organizácii. Predmetný súbor osobných údajov preto nezakladá povinnosť prevádzkovateľovi (zamestnávateľovi) registrovať personálny a mzdový informačný systém.

Inak treba na vec nazerať v prípade, ak o zrážku zo mzdy požiadajú v prospech toho istého účtu nielen radoví členovia odborovej organizácie, ale aj členovia odborového orgánu (členovia závodných výborov, resp. odboroví funkcionári), ktorí sa deklarovali vo vzťahu k zamestnávateľovi ako odborári pre potreby kolektívnych pracovných vzťahov, a o ktorých sa všeobecne vie, že sú členmi odborovej organizácie. Takýto prístup vo vzťahu k societe zamestnancov, ktorí o takéto zrážky na rovnaký účet a v rovnakej pevnej percentuálnej výške zo svojho platu zamestnávateľa požiadali, by nepriamo odhaľoval aj členstvo radových členov v odborovej organizácii. Na takýto personálny a mzdový informačný systém by sa výnimka podľa § 25 ods. 3 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z. nevzťahovala a systém by podliehal registrácii.

Vec by nevyriešilo ani odvádzanie príspevkov členov odborového orgánu na iný účet, pretože by sa do personálneho a mzdového informačného systému dostal ich údaj o členstve v odborovej organizácii (všeobecne sa o nich vie, že sú funkcionári), čo by založilo povinnosť prevádzkovateľa (zamestnávateľa) takýto systém registrovať.

Uvedené princípy vychádzajú okrem Dohovoru Rady Európy 108 aj zo Smernice EP a Rady 95/46 EC o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe

týchto údajov a v Slovenskej republike platia od 1. marca 1998, keď nadobudol účinnosť zákon č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch, do ktorého boli kooptované. V nezmenenej forme boli prevzaté aj do nového zákona č. 428/2002 Z. z. Sme toho názoru, že uvedený prístup nie je samoučelný a medzinárodné dokumenty, ako aj náš národný zákon o ochrane osobných údajov takýmto spôsobom vlastne chráni radových členov odborových organizácií pred možným uplatnením „iného prístupu“ zo strany zamestnávateľov voči nim na základe znalosti o ich príslušnosti k odborovej organizácii.

P o u č e n i e :

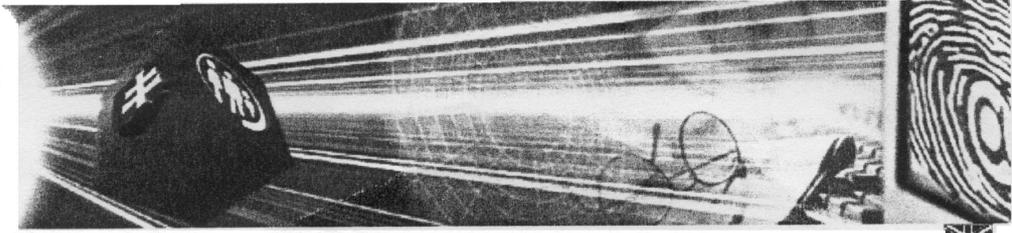
Na rozhodovanie o pochybnostiach podľa § 6 ods. 5, § 23 ods. 10 a § 25 ods. 4 zákona č. 428/2002 Z. z. sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) podľa § 51 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Proti tomuto záväznému stanovisku nemožno podať opravný prostriedok; právoplatnosť nadobúda dňom vydania a v platnosti zostáva po dobu neurčitú, ak toto alebo iné záväzné stanovisko neustanoví inak.

Za správnosť vyhotovenia:
Mgr. Ľuboš Stankoviánsky
vrchný inšpektor úradu

Ing. Pavol Husár
predseda úradu

Úrad na ochranu osobných údajov

[| o úrade](#) | [legislatíva](#) | [zásady ochrany](#) | [registrácia](#) | [služby](#) | [zahraničie](#) | [mapa stránok](#)

:rubriky

- » **Zákon o ochrane osobných údajov č.428/2002**
- » **Právne dokumenty EU a RE**
- » **Súvisiace dokumenty**
- » **Nadväzná legislatíva v SR**
- » **Medzirezortné pripomienkové konanie**

Legislatíva

Nadväzná legislatíva v SR

Nadväzná legislatíva upravujúca ochranu súkromia dotknutých osôb v súvislosti so spracúvaním ich osobných údajov

K základným právnym predpisom upravujúcim ochranu súkromia fyzických osôb patria najmä :

- zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky zo dňa 1.9.1992
- zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník zo dňa 26. februára 1964 v znení neskorších predpisov
- zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon zo dňa 29. novembra 1961 v znení neskorších predpisov

:vyhľadávanie

hľadať

:upozornenie

! stránka je v skúšobnej prevádzke !
uvítame Vaše prípadné námety a pripomienky

Súvisiace stránky:

Ústava Slovenskej republiky
Občiansky zákonník
Trestný zákon

:nové dokumenty

[hore](#) | [späť](#) | [verzia pre tlač](#)

[30. január 2003]

Zásady ochrany súkromia pri komunikácii s úradom prostredníctvom elektronickej pošty

[29. december 2002]

Správa pre médiá - Daňové riaditeľstvo SR v Banskej Bystrici

[16. december 2002]

Smernica európskeho parlamentu a rady 95/46/EC z 24.októbra 1995

[22. november 2002]

Kontaktný formulár